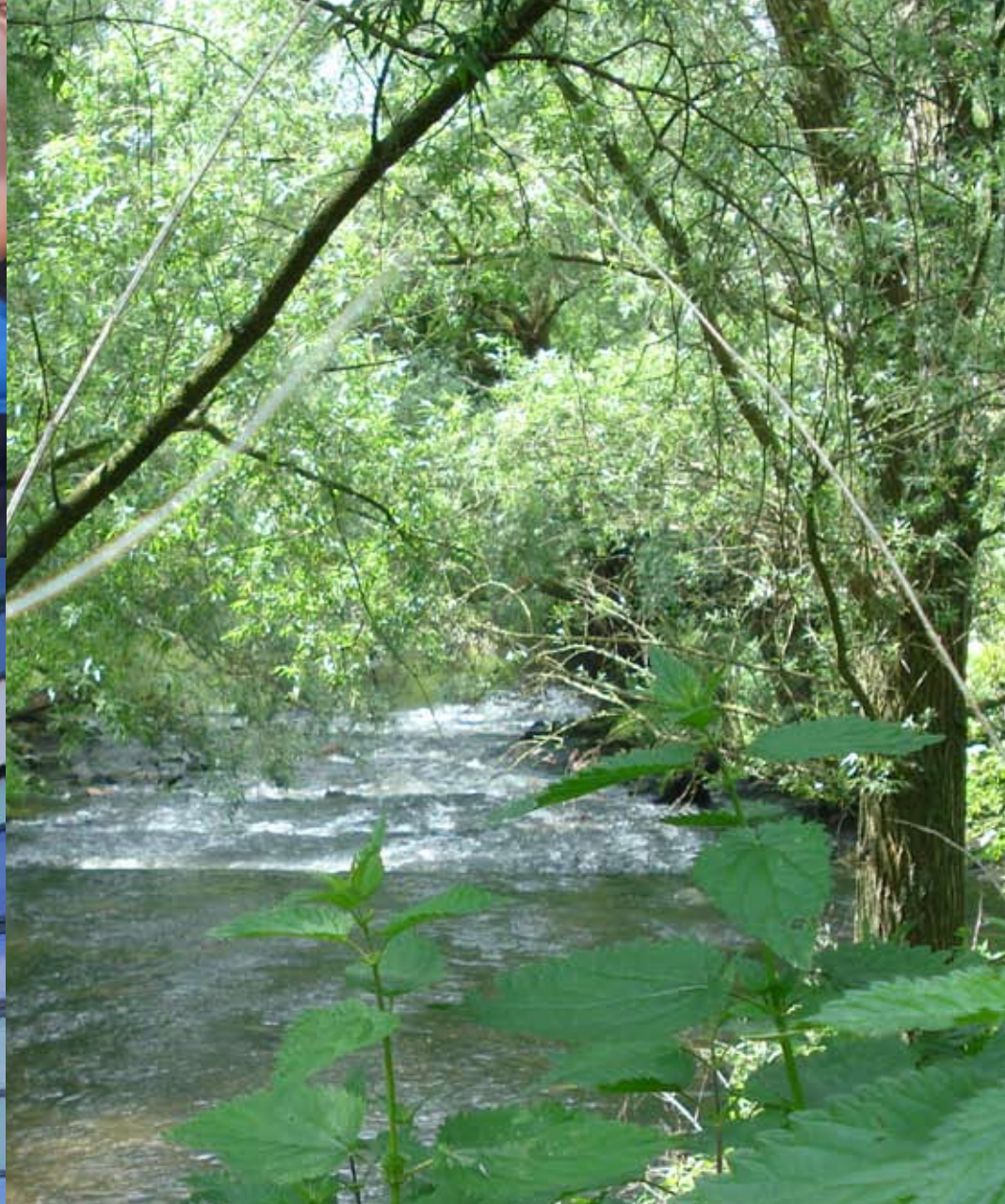

STRUCTUURVISIE

Kerkrade, Europees en Gastvrij
2010 -2020

KERKRADE,
Europees

en Gastvrij

STRUCTUURVISIE

**Vastgesteld op
30 maart 2011**

Gemeente Kerkrade

COLOFON

Projectnaam: Structuurvisie Kerkrade

Projectnummer: 80684

Datum: definitieve versie 30 maart 2011

Opdrachtgever: Gemeente Kerkrade

Bestuurlijk trekker: Mr. P. J. B. C. Thomas

Contactpersonen opdrachtgever: Mevr. drs. S. Ilbrink / Dhr. drs. R. Loozen

Projectteam: Gemeente Kerkrade

Redactie: Projectteam Gemeente Kerkrade

Eindredactie en grafische vormgeving: SAB

Fotografie etc.: Dhr. W. Pelzer, dhr. H. de Vries en Gemeente Kerkrade

Bezoekadres

Markt 33

6461 EC Kerkrade

Postadres

Postbus 600

6460 AP Kerkrade

www.kerkrade.nl

Lichtsculptuur van Har Hollands in het Kerkraadse Raadhuis

INHOUD

inhoud

Voorwoord	9
------------------	----------

De ambitie van Kerkrade: een Europese en Gastvrije stad	11
--	-----------

1. Inleiding	15
---------------------	-----------

1.1	Aanleiding en achtergrond	15
1.2	Relatie met andere documenten	17
1.3	Werkwijze en Proces	17

2. De sociaal-geografische context: Kerkrade toen en nu	19
--	-----------

2.1	Ruimtelijke basisdragers: de 3 lagen	19
2.1.1	Ondergrond en cultuurhistorie: landschap, water en groen	20
2.1.2	Netwerken: infrastructuur en mobiliteit	24
2.1.3	Occupatie: ruimtelijke inrichting	29
2.2	De positie van Kerkrade	30
2.2.1	Regionaal	30
2.2.2	Euregionaal	31
2.2.3	Stedelijk netwerk Zuid-Limburg	31
2.2.4	EGTS	32
2.2.5	Ligging	33
2.3	De sociaal-economische situatie	34
2.3.1	Bevolking	34
2.3.2	Wonen	37
2.3.3	Onderwijs	39
2.3.4	Werken	41
2.3.5	Centrumvoorzieningen	43
2.3.6	Zorg en welzijn	47
2.3.7	Sport en spel	50

2.3.8	Sociale samenhang en gemeenschapsvoorzieningen	52
2.3.9	Toerisme, recreatie en cultuur	55

3. Kerkrade in ontwikkeling: de toekomst	61
---	-----------

3.1	Ruimtelijke ontwikkeling	61
3.1.1	Ondergrond: ontwikkeling van landschap, water en groen	61
3.1.2	Netwerken: ontwikkeling van infrastructuur en mobiliteit	67
3.1.3	Occupatie: ontwikkeling van de ruimtelijke inrichting	71
3.1.4	Duurzaamheid	80
3.1.5	Veiligheid	82
3.2	Sociaal-economische ontwikkeling	84
3.2.1	Bevolking	84
3.2.2	Wonen	85
3.2.3	Onderwijs	85
3.2.4	Werken	87
3.2.5	Centrumvoorzieningen	92
3.2.6	Zorg en Welzijn	96
3.2.7	Sport en spel	100
3.2.8	Sociale samenhang en gemeenschapsvoorzieningen	104
3.2.9	Toerisme, recreatie en cultuur	107

4. Uitvoering en realisatie	117
------------------------------------	------------

4.1	Uitvoeringsprogramma	117
4.2	Grondexploitatiewet	119

Geraadpleegde bronnen

Bijlage

VOORWOORD

voorwoord

Onze stad Kerkrade staat voor een toekomst waarin grote opgaven aan de orde zijn. Hoge eisen worden gesteld aan ons vermogen om deze uitdaging samen aan te gaan en om de juiste keuzes voor Kerkrade te maken. Dat doen wij voor en samen met onze inwoners en bezoekers. Deze structuurvisie schetst een beeld van onze stad, van haar ontstaan en van de wijze waarop we de komende 10 jaar samen aan de slag willen gaan.

Wij staan voor een aanpak van wijken en buurten, die een belangrijke 'leefwereld' voor onze inwoners vormen. Niet alleen in fysieke, maar ook in sociale zin. In de toekomst zal Kerkrade minder woningen tellen en meer - groene - ruimte. Ruimte die wij willen benutten. Veel energie blijven wij ook steken in de kwaliteit van voorzieningen op het gebied van onderwijs, werkgelegenheid, duurzaamheid en vrije tijd. In de afgelopen jaren zijn de eerste resultaten al zichtbaar geworden.

Samen werken we in en aan Kerkrade. Dat doen wij in onze wijken, met onze buurgemeenten in de regio, met de Provincie en met het Rijk. Meer en meer richten wij ons vizier over de grens. Omdat wij kansen zien in de samenwerking met Duitsland en België.

Denk bijvoorbeeld aan de ontwikkelingen in Eurode, in de Euregio Maas-Rijn en in de regio Aken. Wij kiezen daarom voor Kerkrade als een **Europese** stad met een open vizier.

Wij staan in Kerkrade niet alleen voor onze eigen inwoners, maar zeker ook voor onze gasten. Gastvrijheid past bij een Europese stad die om zich heen kijkt. Toerisme, recreatie en cultuur kunnen ons de weg wijzen naar een nieuwe toekomst. Ingebed in de lokale historie, in de traditie en in het landschap van Kerkrade kunnen zij uitgroeien tot de nieuwe motor voor onze samenleving. Het toenemende succes van de attracties en evenementen in en rond Kerkrade smaakt naar meer. Wij kiezen daarom ook voor Kerkrade als een **Gastvrije** stad met de hoofdletter **G**.

Het college van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Kerkrade

DE AMBITIE VAN
KERKRADE: EEN EUROPESE
EN GASTVRIJE STAD

de ambitie van Kerkrade: een Europese en Gastvrije stad

In deze structuurvisie passeren talrijke onderwerpen en ontwikkelingen de revue. Op al deze terreinen formuleren wij doelen en geven wij aan hoe wij die willen bereiken.

In 2020 zien wij een bruisende stad, waarin mensen zich thuis voelen. Het aantal inwoners is, zoals voorspeld, gedaald, maar dit is niet ten koste gegaan van de kwaliteit van leven, wonen en werken.

In tegendeel. Het dynamische stadscentrum voorziet dankzij een nieuwe invulling van het Atriumplein en de realisatie van het centrumplan in de behoeften van bewoners en bezoekers. Het is onder meer uitgebreid met een aantrekkelijk en compact winkelcentrum en heeft zijn gemoedelijke sfeer kunnen combineren met een stedelijke uitstraling. In deze nieuwe huiskamer van de stad is altijd wat te doen.

De ruimte in de stad is veranderd. Op plaatsen waar woningen aan de stad onttrokken moesten worden, zijn mooie groene gebieden gerealiseerd. Er is een woon-, werk- en leefmilieu ontstaan van hoge kwaliteit. Veiligheid en duurzaamheid klinken vertrouwd en in de wijken zijn de gemeenschapshuizen niet meer weg te denken. De kwaliteiten van het omringende landschap zijn nu in de stad en in de wijken beleefbaar. Kerkrade is een echte 'Park'stad' geworden.

Kerkrade is goed verbonden met de omliggende regio. De samenwerking tussen Kerkrade en Herzogenrath in Eurode is verder geïntensiveerd en uit zich in grensoverschrijdende initiatieven en projecten. Samen hebben beide grenssteden het Eurodepark ontwikkeld tot een toeristisch-recreatieve

Markt Kerkrade-Centrum tijdens het WMC 2009

de ambitie van Kerkrade: een Europese en Gastvrije stad

parel. In Eurodeverband is Kerkrade de verbindende schakel tussen de Stadsregio Parkstad Limburg en de Städteregion Aachen. Kerkrade werkt samen met omliggende steden en neemt een duidelijke plaats in binnen het stedelijk netwerk Zuid-Limburg en binnen de Euregio Maas-Rijn. De stad wil zich (Eu)regionaal, nationaal en internationaal op de kaart blijven zetten. De grensligging en de goede bereikbaarheid verschaffen de stad meer en meer een Europees karakter.

Toerisme en recreatie zijn sterk ontwikkeld. De attracties hebben volop kunnen profiteren van de nieuwe groene ruimtes in de stad en zijn onderling goed verbonden. Evenementen en congressen trekken steeds meer bezoekers naar Kerkrade, die een beroep doen op de gastvrijheid van de stad.

In 2020 zien we last-but-not-least ook een actieve en zelfverzekerde bevolking, die trots is op Kerkrade en die dat ook laat weten. In combinatie met het Europese karakter is gastvrijheid een nieuw handelsmerk worden.

Dat is de ambitie van Kerkrade: een Europese en Gastvrije stad.

INLEIDING

1 | inleiding

Deze lokale structuurvisie geeft een beeld van het ontstaan van Kerkrade, van de huidige situatie en van de ontwikkelingen die voor de toekomst worden voorzien c.q. gewenst. Naast ruimtelijke aspecten komen ook sociale en economische thema's aan de orde. De nadruk binnen de structuurvisie ligt daarbij op de ruimtelijke vertaling.

Als basis is gekozen voor de 'lagenbenadering' waarbij de ruimtelijke opbouw van de stad, in hoofdstuk 2, in een drietal lagen wordt beschreven. Vervolgens wordt in hetzelfde hoofdstuk een beeld geschetst van Kerkrade anno 2010: de bestaande situatie. Hoofdstuk 3 is geheel gewijd aan de toekomst van Kerkrade: de ontwikkeling. De bestaande situatie en de toekomstige ontwikkeling zijn beide grafisch weergegeven in de vorm van themakaarten. In het vierde en laatste hoofdstuk is de uitvoering en realisatie opgenomen.

De structuurvisie vormt na vaststelling een integraal afwegingskader voor de toekomstige ontwikkeling van stad en wijken. Verdere uitwerking kan plaatsvinden in de vorm van stadsdeelvisies, uitwerkingsplannen, bestemmingsplannen en andere planvormen.

1.1 Aanleiding en achtergrond

De nieuwe Wet ruimtelijke ordening (Wro) verplicht gemeenten een structuurvisie op te stellen als kader voor toekomstige ontwikkeling voor het eigen grondgebied. Deze wettelijke verplichting kent twee subdoelen, namelijk beleidsmatig en financieel. In beleidsmatige zin moet de gemeente een planologisch kader scheppen waaraan ruimtelijke ontwikkelingen kunnen worden getoetst. In financiële zin dienen ontwikkelingen, waarvoor de gemeente een financiële bijdrage vraagt aan derden onder de noemer van kostenverhaal, in een structuurvisie verankerd te zijn.

Met het vaststellen van deze lokale structuurvisie komen de – verouderde – Integrale Gebiedsvisies, die een aantal jaren geleden zijn opgesteld, te vervallen.

Na vaststelling dient de structuurvisie als onderlegger voor het maken van prestatiecontracten tussen de gemeente en de in Kerkrade werkzame corporaties. Afgesproken is om meerjarige integrale prestatiecontracten te maken. Als voorwaarde voor deze afspraak hebben partijen het opstellen van een integrale structuurvisie gesteld.

1.2 Relatie met andere documenten

De lokale structuurvisie staat niet op zichzelf. Er zijn diverse documenten die een relatie met deze visie hebben. Zowel de 'Intergemeentelijke structuurvisie voor Parkstad Limburg' (2009) en de uitwerking daarvan in het 'Regioprogramma' (2010) als de regionale 'Herstructureringsvisie' (2009) zijn belangrijke kaders die zijn doorvertaald, respectievelijk overgenomen op lokaal niveau. Het Regioprogramma bevat onder meer een uitwerking van de Strategische Parkstadagenda en van de opgave die voorkomt uit de bevolkingskrimp. Tevens zijn de regionale ambities met betrekking tot regionale samenwerking opgenomen. Ook de 'Koersbrief Kerkrade' uit 2007 en de 'Droombrief Kerkrade, een droom van een stad' (2010), zijn betrokken bij het opstellen van deze structuurvisie.

De lokale structuurvisie kan worden uitgewerkt op wijk- respectievelijk buurtclusterniveau. Basis hiervoor is de herstructureringsopgave, die ten gevolge van de krimp noodzakelijk is. Een vliegende start is daarmee al gemaakt in Kerkrade-West, waarvoor in het kader

van de Limburgse Wijkenaanpak een integrale stadsdeelvisie op 23 februari 2011 is vastgesteld. Voor de stadsdelen Oost en Noord worden de komende jaren stadsdeelvisies opgesteld. Tot slot is deze structuurvisie leidend voor het opstellen van nieuwe bestemmingsplannen, uitvoeringsprogramma's en prestatiecontracten.

1.3 Werkwijze en proces

De structuurvisie is opgesteld door een gemeentelijk projectteam met ondersteuning van adviesbureau SAB uit Eindhoven. Op meerdere momenten en op verschillende wijzen hebben zowel externe partijen als ook de eigen ambtelijke en politieke organisatie belangrijke bijdragen in dit proces geleverd. Zoveel als mogelijk is daarbij gebruik gemaakt van bestaande overlegstructuren die in Kerkrade voor de diverse beleidsterreinen en voor de wijken bestaan. Het ontwerp van de structuurvisie heeft van 2 december 2010 tot en met 19 januari 2011 ter inzage gelegen. De structuurvisie is op 30 maart 2011 vastgesteld door de gemeenteraad.

2

DE SOCIAAL-
GEOGRAFISCHE CONTEXT:
KERKRADE TOEN EN NU

2 | de sociaal-geografische context: Kerkrade toen en nu

De wereld om ons heen verandert en wij veranderen mee. Sommige veranderingen vinden plaats tijdens ons leven. Andere beslaan een tijdspanne van tientallen generaties of meer. Onze onbebouwde en bebouwde omgeving is het product van natuurlijke processen en menselijk handelen. Een proces dat nooit stilstaat. Dit hoofdstuk geeft een beeld van het ontstaan en van de huidige positie van Kerkrade, van de Kerkraadse bevolking en van de ruimtelijke en sociaal-economische kenmerken van onze stad. Als onderlegger voor dit beeld gebruiken wij de ‘lagenbenadering’, waarin de structuur van een stad vanuit 3 niveaus wordt beschreven.

2.1 Ruimtelijke basisdragers: de ‘lagenbenadering’

Kennis van het verleden geeft ons de mogelijkheid een beeld van de toekomst te schetsen. Daarbij gaan wij uit van de duurzame kwaliteiten van onze leefomgeving. Deze structuurvisie is onder meer opgesteld om, uitgaande van de kwaliteiten van onze stad, te komen tot een duurzaam toekomstbeeld van Kerkrade. De waardevolle ruimtelijke kwaliteiten van het stadsgebied zijn daartoe inzichtelijk gemaakt. Op basis van de kwaliteitsanalyse van de ruimtelijke patronen worden vervolgens aanbevelingen gedaan om de structuur te versterken en om deze

al dan niet te transformeren. Daarbij komen ook sociaal-economische kenmerken en wensen aan bod. Ruimtelijke en sociaal-economische aspecten beïnvloeden elkaar immers wederzijds.

Voor de uitvoering van de kwaliteitsanalyse en de rangschikking van de ruimtelijke patronen wordt de ‘lagenbenadering’ als instrument toegepast. Deze gaat ervan uit dat de ruimte waarin wij leven is ingedeeld in drie opeengestapelde lagen, die bepalend zijn voor de ruimtelijke inrichting en verschijningsvorm van een gebied. De drie lagen zijn: ondergrond, netwerken en occupatie.

1. De ondergrond is de onderste laag en bestaat uit de bodem, het water, de natuur en de cultuurhistorische waarden. Deze laag is in feite onvervangbaar.
2. De netwerklaag is de middelste laag en heeft betrekking op door de mens aangelegde verbindingen, zoals wegen, spoorwegen, kanalen en leidingen. Ook deze laag kan leidend zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen.
3. De zogenaamde occupatielaag tenslotte is de bovenste laag die laat zien hoe een gebied is ingericht en wordt gebruikt. Deze laag is de meest dynamische laag.

De drie lagen

Ondergrond	Netwerk	Occupatie
<ul style="list-style-type: none">• bodem• water• natuur• cultuurhistorie	<ul style="list-style-type: none">• wegverbindingen• spoorverbindingen• buisverbindingen• water• lintenstructuur	<ul style="list-style-type: none">• ruimtelijke functies:<ul style="list-style-type: none">- wonen- werken- enz.• milieubelasting

Componenten van de lagenbenadering

Alle lagen veranderen door de tijd, maar zij veranderen niet alle drie even snel. Elke laag kent zijn eigen dynamiek. Bovendien heeft iedere laag zijn eigen kwaliteiten met bijbehorende gevolgen c.q. opgaven. Door hun meer duurzame karakter bepalen de onderste lagen de keuzemogelijkheden voor de bovenste lagen. De (duurzame) ondergrond heeft bijvoorbeeld invloed op de keuzes voor de netwerken. De combinatie van netwerken en ondergrond bepaalt de keuzes voor de occupatielaag (verstedelijking). Hoe verder de laag naar onderen ligt, des te groter is de betekenis van deze laag als een ordenend, ofwel sturend principe.

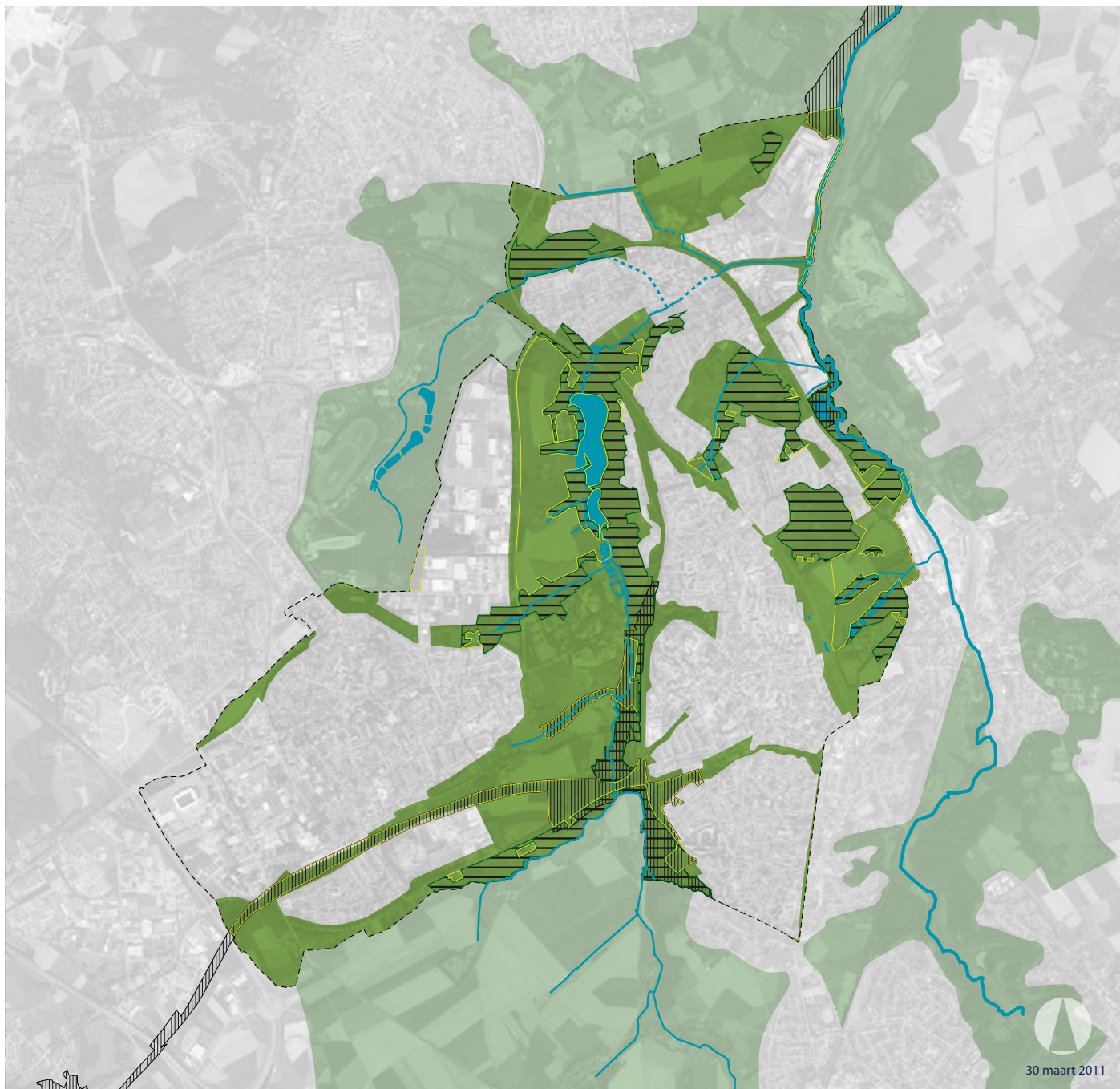
De meerwaarde van deze benadering zit in de manier waarop de factor tijd wordt meegenomen. Het is van groot belang het effect van de factor tijd op de processen in de ondergrond mee te nemen in de ruimtelijke planning en het beheer. Hierdoor kunnen nadelige consequenties van korte termijnplanning of de planning van het 'platte vlak' worden voorkomen. De kansen die de ondergrond voor de verschillende maatschappelijke thema's biedt, kunnen bovendien beter bij de afweging van ruimtelijke keuzes worden betrokken. Dit instrument nodigt uit tot een duurzame afweging van alternatieven, door de aandacht voor de effecten van ingrepen op de korte en de lange termijn.

2.1.1 Ondergrond en cultuurhistorie: landschap, water en groen

De ondergrond heeft betrekking op de bodem, het water, de natuur (inclusief het daarin aanwezige leven) en de cultuurhistorie. Daaronder vallen de aardkorst, het reliëf, het landschap, de beekdalen, de landwegen en het historische landschap. Allemaal dragen zij bij aan de ruimtelijke identiteit van het gebied.

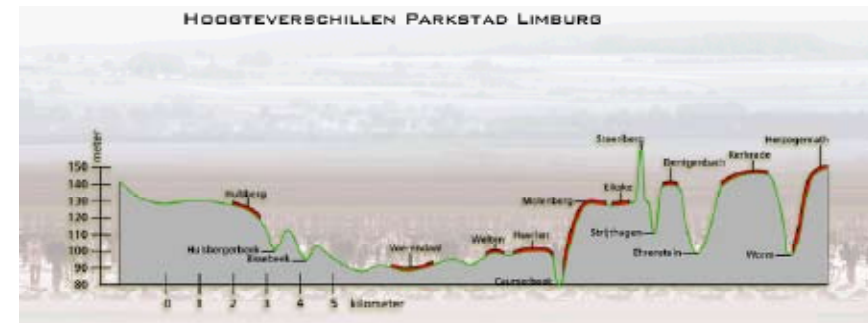
LEGENDA:

- Landschappelijk raamwerk
- Landschappelijk raamwerk buiten gemeentegrens
- Water
- Beek / overkluizing
- Ecologische hoofdstructuur (EHS)
- Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG)
- Ecologische verbindingzone
- Gemeentegrens

De ondergrond als laag wordt ook wel de 'ruimtelijke drager' genoemd en is 'laagdynamisch': zij kent een lange ontstaansgeschiedenis en veranderingen in deze laag voltrekken zich uiterst langzaam. Belangrijke veranderingen vergen al snel meer dan 100 jaar. Het reliëf, en de daarmee samenhangende bodemkundige en hydrologische omstandigheden, vormen de duurzame ondergrond van het landschap. Figuur 1 geeft het reliëf in de Stadsregio Parkstad Limburg weer. Het landschap van Kerkrade heeft een on-Nederlands karakter. Het ruimtelijke patroon van de omgeving, dat bestaat uit hoog gelegen plateaus en laag gelegen dalen, is ontstaan in het Pleistoceen door de eroderende werking van rivieren en beken. De voornaamste zijn het riviertje de Worm (hoofdsysteem) en de zijdalen van de Anselderbeek, de Crombacher- en Bleijerheiderbeek. Het Anselderbeekdal vormt samen met het dal van de Strijthagerbeek (gemeente Landgraaf) het park Gravenrode, dat zich heeft ontwikkeld tot een belangrijk toeristisch en recreatief gebied van internationale allure. Tenslotte is in de Kerkradse ondergrond een belangrijk bodemkundig verschijnsel aanwezig: de aardbreuk Feldbiss. Deze eigenschappen, die het landschap van Kerkrade karakteriseren, hebben er mede toe geleid dat de verstedelijking (de

occupatie) voornamelijk geconcentreerd is gebleven op de hoger gelegen plateaus.

Op de kaart hiernaast is de bestaande groenstructuur weergegeven. De beekdalen zijn duidelijk zichtbaar, evenals het landschappelijk raamwerk buiten de gemeentegrens dat de (gemeente-) grensoverschrijdende groenstructuur illustreert. Belangrijk voor Kerkrade is de op de kaart ingetekende Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Deze komt voort uit de ambitie van Rijk en Provincie om de bestaande verscheidenheid aan planten- en diersoorten te behouden door hun leefgebieden te versterken. De EHS in Limburg maakt deel uit van de Europese ecologische structuur. Limburg is door zijn ligging, variatie in geologie en landschappelijke kenmerken geschikt om een grote verscheidenheid aan soorten en ecosystemen mogelijk te maken. Als gevolg van milieuverontreiniging, oprukkende bebouwing, versnippering door infrastructuur en klimaatverandering staan deze kwaliteiten echter onder druk. Om de EHS verder te versterken heeft de Provincie Limburg aansluitend de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) aangewezen. Ook deze zone is aangegeven op de kaart. Belangrijk uitgangspunt voor Kerkrade is de ecologische

Figuur 1. Reliëf in de Stadsregio Parkstad Limburg

noord-zuidverbinding die wordt gevormd door het Anselderbeekdal en het Wormdal. Dit zijn beide beekdalen met een speciale ecologische functie (SEF). Het Kerkraadse deel van de EHS is daarmee een schakel in de Europese ecologische structuur. De voedingsgebieden van de beide beekdalen worden gevormd door de Groene Long, Carisborg, Berenbos en het gebied rond Rolduc.

Ook de cultuurhistorische kenmerken van de ondergrond zijn van invloed op het ontstaan van de stad. Het huidige landschap van Kerkrade is ontstaan uit een confrontatie van natuur en cultuur. Het echte, onvervalste natuurlandschap, bestond tot de tijd waarin het menselijk vermogen om de natuur te beïnvloeden toenam. Vanaf de late bronstijd breidde de mens het landbouwareaal uit en drong het bos terug.

De oudste gebouwde overblijfselen in Kerkrade komen uit de Romeinse tijd. Er zijn enkele Romeinse villa's (Villa rustica) bekend, die kenmerkend zijn voor een agrarisch gebruik van de ruimte. Deze villa's vormden de kern van de toenmalige landbouwbedrijven en

wijzen ons daarmee op het agrarisch gebruik van het gebied in die tijd. Vanaf het midden van de derde eeuw nam de Romeinse invloed af. Dat bracht een afname van zowel de agrarische activiteiten als van de bevolking met zich mee. De plateaus werden verlaten en het boslandschap kon zich herstellen. Deze situatie bleef tot de Middeleeuwen onveranderd.

De ontwikkeling van het huidige landschap begint in de vroege Middeleeuwen, rond de tiende eeuw.

Het landschap ontstond mede als gevolg van ontginningen, die door de Kerk gestimuleerd werden. Rond 1500 was het gehele Kerkraadse grondgebied ontgonnen voor agrarisch gebruik. Het middeleeuwse nederzettingspatroon (een agrarisch nederzettingspatroon) is nog steeds zichtbaar in het landschap van onze stad.

In de negentiende eeuw groeide de steenkoolwinning bij Rolduc, die vanaf de Middeleeuwen nog kleinschalig was, uit tot een economisch fundament voor de verdere ontwikkeling van het gebied. Door de toestroom van arbeidskrachten ontstonden mijnwerkerskolonies. Deze zijn in de stedelijke

bebouwing nog steeds herkenbaar door hun stedenbouwkundige opzet en de bijzondere architectuur. In de mijnbouwperiode vond de grootste verstedelijking in de geschiedenis van Kerkrade plaats. Aan het eind van de jaren zestig van de vorige eeuw sloten de mijnen. De lagere prijzen van de kolen op de wereldmarkt, de gaswinning in Noord-Nederland en de opkomende kernenergie maakten de mijnbouw in de regio niet langer rendabel.

Na de mijnbouwperiode ontstonden de stad en het landschap zoals wij deze nu kennen. Door de keuze 'van zwart naar groen' veranderde de economische basis van Kerkrade. Dit resulteerde in het op grote schaal verdwijnen van de overblijfselen uit de mijnbouwperiode. Daarnaast deed een andere belangrijke factor zijn intrede: de krimpende bevolking.

2.1.2 Netwerken

De netwerklaag bestaat uit zichtbare en onzichtbare infrastructuur. Dat zijn wegen, spoorwegen, kanalen, maar ook leidingen. In de gemeente Kerkrade is water als netwerk voor scheepvaart niet aanwezig.

Ook komen er geen buisverbindingen voor die bepalend zijn voor de structuur. De bestaande wegen en spoorwegen zijn weergegeven op de kaart 'Infrastructuur - bestaand'. De netwerklaag is 'middeldynamisch': belangrijke veranderingen kosten ongeveer 20 tot 80 jaar.

Kerkrade maakte samen met andere kernen als Heerlen, Landgraaf en Brunssum deel uit van een gebied dat eeuwenlang een agrarische functie had. Als gevolg van deze functie ontstond een middeleeuws netwerk van dorpen met een webvormig wegenpatroon. De komst van de mijnbouw bracht ook de aanleg van een spoorwegnet met zich mee. Het oppervlak bebouwd gebied nam in deze periode sterk toe; langs de spoorwegen en de nieuwe infrastructuur werden mijnkolonieën gebouwd. De infrastructuur heeft dit patroon van verstedelijking sterk beïnvloed. Doordat het gebied in verschillende (kleinere) gemeenten werd opgedeeld, verliep de verstedelijking fragmentarisch. Zo ontstond een gebied dat kenmerken vertoont van een stedelijke agglomeratie.

Na het sluiten van de mijnen werd met behulp van rijkssubsidies getracht het gebied opnieuw economisch te ontwikkelen, middels het aanleggen van industrieterreinen en wegen. Restanten van de mijnbouw werden grotendeels verwijderd. De wegen, de hoogbouw en de industrie uit deze periode zijn nog steeds herkenbaar. De wegen zijn grotendeels aangelegd op het overgebleven cultuurlandschap, tussen de woongebieden. Langs deze wegen werden bosstroken aangeplant waardoor de infrastructuure ruimtes los van de stad kwamen te staan. Er ontstond als het ware een rug-aan-rug situatie tussen de stad en het landschap. Tegelijkertijd ontstond de behoefte om de stad beter te verbinden met het landelijke netwerk van de snelwegen.

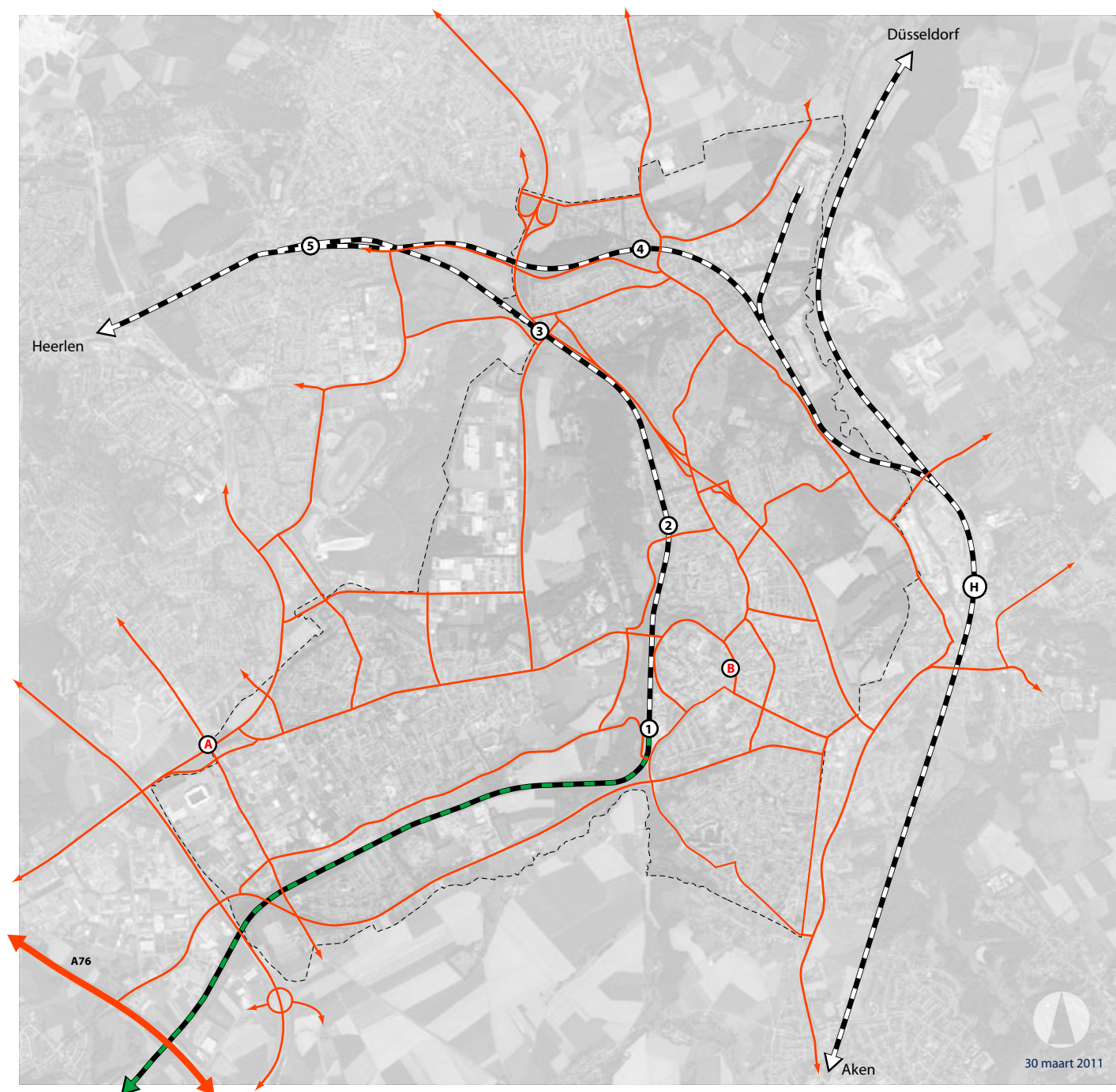
Bij het ontstaan van Kerkrade als stad heeft de zogenaamde lintbebouwing een belangrijke rol gespeeld. Zij is nog steeds kenmerkend voor de hedendaagse stedenbouwkundige structuur. De linten zijn nog grotendeels aanwezig en goed zichtbaar in de huidige bebouwing. Op (historische) kaarten van Kerkrade (1907 – 2010) is de groei van de stad vanuit de lintenstructuur duidelijk zichtbaar. Juist omdat

Romeins verleden, reconstructie gebied Holzkuil (K. Petersen pansa bv)

Monumentaal mijnverleden: de Witte Kolonie (Hopel)

LEGENDA:

- Wijkontsluitingswegen
- Rail (pers. + goed.)
- Rail (toeristisch) / Miljoenlijntje
- ① Station Kerkrade
- ② Station Chevremont
- ③ Station Eygelshoven
- ④ Station Eygelshoven-Markt
- ⑤ Station Landgraaf
- Ⓜ Station Herzogenrath
- ⓐ Busstation Stadion (Rodaboulevard)
- ⓑ Busstation Kerkrade (Oranjeplein)
- Gemeentegrens

Infra - bestand

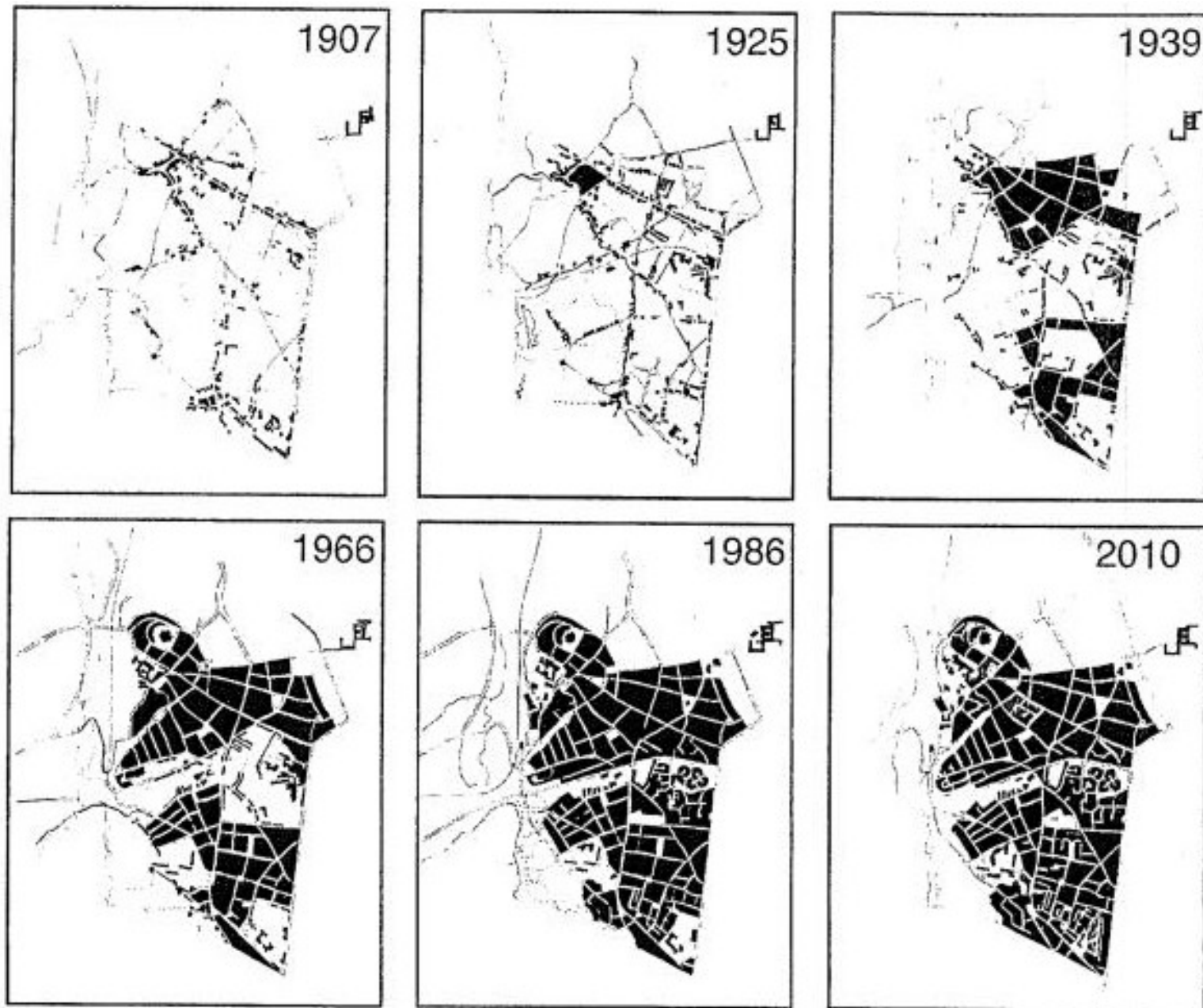
de linten van oudsher verbonden zijn met de stad verdienen zij ook in de toekomst bijzondere aandacht.

De linten hebben door de geschiedenis heen verschillende functies gehad. In eerste instantie hadden zij uiteraard een verkeersfunctie. Via de linten verplaatste men zich tussen de verschillende kernen. Daarnaast werd er aan de linten gewoond, gewerkt en gewinkeld. Ook ontstonden aan de linten, al dan niet geclusterd, verschillende voorzieningen. De linten werden daarmee de dragers van de huidige stedenbouwkundige structuur en van de identiteit van het gebied.

Als gevolg van schaalvergroting en van de clustering van winkel- en andere voorzieningen, namen de functies van de linten in de laatste decennia steeds verder af. De verkeers- en parkeerdruk op de linten nam in deze periode echter toe door het ontbreken van een adequate hoofdwegenstructuur en de toename van de mobiliteit.

Hotel en conferentiecentrum Abdy Rolduc

Figuur 2. Voorbeeld van de groei van het stedelijk gebied tussen 1907 en 2010: Kerkrade-Centrum en Bleijerheide (Bron: gemeente Kerkrade)

2.1.3 Occupatie: de ruimtelijke inrichting

De occupatielaag heeft betrekking op de ruimtelijke patronen ten gevolge van menselijk gebruik, ofwel op de ruimtelijke inrichting. Een gebied kan ingericht worden als woonwijk of bedrijventerrein, maar ook als park of plein. Ook de milieubelasting, die samenhangt met de huidige en toekomstige functies, hoort bij deze laag. Met het veranderen van de functies, veranderen tevens de milieubelastingen. Veranderingen in deze laag voltrekken zich meestal binnen één generatie (10 tot 40 jaar). Daarmee is deze laag 'hoogdynamisch'.

De geologische lagen zijn bijzonder bepalend geweest voor de ruimtelijke inrichting - en daarmee voor het gezicht - van Kerkrade. In onze stad en regio speelde de mijnbouwontginning een zeer belangrijke rol. Hierdoor ontstonden, naast omvangrijke mijnterreinen, grote netwerken van mijn- en kerkdorpen. Deze dorpen groeiden steeds meer aan elkaar vast en vormden uiteindelijk de stedelijke regio, die wij - qua omvang de vijfde stad van Nederland - nu kennen als Parkstad Limburg.

Zoals aangegeven zijn de stedelijke nederzettingen voornamelijk op de hoger gelegen plateaus ontstaan. Nederzettingen ontstonden ook op plaatsen waar,

in de vorm van zogenaamde mijnzetels, ontginning van steenkool plaatsvond. Dit leverde een verspreid patroon van afwisselend stedelijke bebouwing en groene ruimte op. Opvallend daarbij is dat, tegen de achtergrond van het zwaar industrieel gebruik van het gebied, de leefgebieden op bepaalde plaatsen zwaar versteend zijn: dicht bebouwd en weinig groen.

In tegenstelling tot veel andere Europese steden heeft Kerkrade geen concentrische vorm. De woongebieden in onze stad zijn voornamelijk gegroeid vanuit de lintstructuren op de hoge delen tussen de beekdalen en op basis van de steenkolenmijnen die Kerkrade rijk was. In stedenbouwkundige zin wordt dit wel een 'amorfe' (vormloze) ruimtelijke structuur genoemd. Hierdoor heeft Kerkrade, in verhouding tot andere steden, meer stadsranden, die de stad haar eigen en bijzondere karakter geven. In totaal telt Kerkrade 17 buurten, waarvan de grenzen doorgaans samenvallen met de grenzen van de RK parochies. In bijna elke woonbuurt staat een parochiekerk. Door hun bouw en hoogte zijn veel kerkgebouwen als 'landmarks' bepalend voor het silhouet van Kerkrade. Als gevolg van teruglopend kerkbezoek zijn al kerken gesloopt of aan de eredienst onttrokken.

In de afgelopen decennia zijn de overgangsgebieden - van stad naar stedelijk buitengebied - zwaar onder druk komen te staan. Mensen wonen liever in minder intensief bebouwde gebieden met meer - landschappelijke - ruimte. Om deze reden vormen de stadsranden dan ook een belangrijke onderdeel van de ruimtelijke inrichting. In figuur 2 is de groei van het Centrum en Bleijerheide tussen 1907 en 2010 als voorbeeld weergegeven. De linten zijn duidelijk zichtbaar.

Kerkrade kent meerdere gebieden die een duidelijke relatie hebben met de cultuurhistorie van de stad. Naast een deel van het stadscentrum zijn dat de historische dorpskern van Eygelshoven rond het 'Oude Kerkje' en het gedeelte van Terwinselen rond de Botanische Tuin. Dit gebied wordt gekenmerkt door een fraaie singelstructuur.

2.2 De positie van Kerkrade

Kerkrade is ambitieus en wil zich Euregionaal, nationaal en internationaal duidelijk op de kaart blijven zetten. De kwaliteiten van de stad en van de Stadsregio Parkstad Limburg geven hier voldoende aanleiding voor.

2.2.1 Regionaal

Kerkrade maakt onderdeel uit van de Stadsregio Parkstad Limburg, een samenwerkingsverband van 8 gemeenten, die samen een gemeenschappelijk mijnverleden delen. Al in 2003 heeft de Stadsregio nadrukkelijk het belang aangegeven van samenwerking tussen steden en stedelijke gebieden. Gezamenlijk is daarom een Strategische Agenda Parkstad Limburg opgesteld, die inmiddels is vertaald in het Regioprogramma 'Naar een duurzaam vitale regio' (juli 2010). Het Regioprogramma bevat tevens een koppeling met het Regionaal Actieplan Bevolkingsdaling Parkstad Limburg en zal als onderlegger dienen voor een meerjarig Uitvoeringsprogramma.

Als onderdeel van het nationaal Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg besteedt Kerkrade ook aandacht aan het versterken van haar sociaal-economische structuur.

Kerkrade wil een sterke stad zijn en blijven. Om dit te bewerkstelligen maken we dankbaar gebruik van het draagvlak van de regio en bieden we omgekeerd zelf ondersteuning voor regionale functies. De afstemming binnen Zuid-Limburg speelt daarbij een belangrijke rol.

2.2.2 Euregionaal

Kerkrade ligt aan de grens met Duitsland. Vanuit deze positie kan de stad een bijzondere bijdrage leveren aan de versterking van de kracht van de regio.

Sinds 1 januari 1998 vormt Kerkrade samen met Herzogenrath het 'Openbaar Lichaam Eurode'. Vanuit Europees oogpunt is dit waarschijnlijk het eerste publiekrechtelijke lichaam tussen twee gemeenten uit verschillende landen. Eurode legt als het ware een verbinding tussen de regio's Parkstad en Aken. Dankzij de grensoverschrijdende samenwerking zijn al diverse projecten gerealiseerd, waaronder de herinrichting van de Nieuwstraat als gemeenschappelijke staatsgrens, de participatie van Kerkrade in het Technologie Park Herzogenrath en de realisatie van het 'Eurode Business Center' op de landsgrens.

Ook in het kader van de EuRegionale 2008, een initiatief van de Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen, zijn verschillende projecten in Eurode uitgevoerd. De nadruk in alle EuRegionale 2008-activiteiten ligt op grensoverschrijdende initiatieven, waarbij zowel de verscheidenheid als het unieke van de regio wordt benadrukt. De projecten houden met name verband met de herinrichting van het Wormdal, als het groene hart van de gemeenten. Eén van deze projecten draagt de naam 'Groenmetropool'. Dit project is gebaseerd op de ondergrondse verbinding van Nederland, Duitsland en België (door de aanwezige kolenlagen) en daarmee op het gemeenschappelijke industriële verleden. Dit verleden vormt de basis voor nieuwe impulsen op het gebied van toerisme, technologie en wetenschap. Zo kan men door het volgen van auto- en fietsroutes de vele cultuurhistorisch interessante plekken en gebouwen in de voormalige Mijnstreek ontdekken en beleven. Een goed voorbeeld is ook de onlangs aangelegde 'Weisse Weg', een toeristische route tussen Kerkrade en Aken, die de bezoeker dwars door het Pferdelandpark voert.

Als we de stedenband in een ruimer internationaal kader beschouwen, dan maakt Kerkrade ook deel uit van een stedenband die loopt van Luik, Maastricht,

Hasselt, Sittard-Geleen, Heerlen en Kerkrade / Herzogenrath tot Aken en de Euregio Maas-Rijn. De fysieke verwevenheid van stedelijk en landelijk gebied is vooral in de overgang van de regio Parkstad naar de regio Aken uiterst intensief. Het stedelijke gebied is hier als het ware over de grenzen aan elkaar gegroeid. En juist op dat 'kruispunt' ligt Kerkrade c.q. 'Eurode'.

2.2.3 Stedelijk netwerken Zuid-Limburg

Over de samenwerking binnen regio's en stedelijke netwerken stelt de Nota Ruimte onder meer:

"Nederland ontwikkelt zich tot een 'netwerksamenleving' en een 'netwerkeconomie'. Enerzijds schrijdt de individualisering voort, anderzijds raken al die individuen steeds sterker met elkaar verbonden in tal van netwerken. Deze ontwikkeling heeft ook op ruimtelijk gebied grote gevolgen. Tussen steden en stedelijke gebieden ontstaat steeds meer samenhang. Het kabinet juicht deze ontwikkeling in de richting van 'stedelijke netwerken' toe. Samenwerking binnen zulke netwerken vergroot het draagvlak voor voorzieningen en diensten en opent mogelijkheden voor een optimale omgang met de schaarse ruimte."

Over het Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg, waartoe Kerkrade behoort, zegt het Rijk in de Nota Ruimte: 'Het Stedelijk Netwerk Zuid-Limburg heeft als ambitie

Bedrijvigheid op de grens van Nederland en Duitsland:
Eurode Business Center

om haar inwoners een prettig werk-, woon- en leefklimaat te bieden, en tegelijkertijd een wervend vestigings- en investeringsklimaat te scheppen dat het predikaat Technologische Top Regio verdient. Tot slot moeten de ontplooiingsmogelijkheden voor bedrijven, burgers en toeristen in onderlinge balans zijn. Deze ambitie is ingebed in een Europese opdracht, die is verwoord in de zogenaamde agenda's van Lissabon en Göteborg'.

2.2.4 De EGTS

In het rapport 'De toekomst van Limburg ligt over de grens' (2007), adviseerde de Commissie Hermans een Europese Groepering voor Territoriale Samenwerking (EGTS) als instrument voor grensoverschrijdende samenwerking. In 2009 hebben de Stadsregio Parkstad Limburg en de Städteregion Aachen besloten tot de vorming van een EGTS om de onderlinge samenwerking verder vorm te geven. De EGTS biedt de regio Parkstad onder meer de kans de internationale positie te verbeteren, om mee te profiteren van de economische groei in de regio Aken en om te komen tot een grensoverschrijdende netwerkstad met een gezamenlijke arbeidsmarkt.

2.2.5 Ligging

De centrale ligging van Kerkrade, te midden van een netwerk van (grotere) steden en direct grenzend aan Duitsland, is voor de stad van groot belang. Het primaire marktgebied in en om Kerkrade telt bijna vier miljoen mensen. De grens van dit gebied is binnen een uur bereikbaar. Binnen twee uur kan een gebied met zelfs 16 miljoen mensen bereikt worden. Een goede bereikbaarheid met de auto en per rail is daarom cruciaal.

Kerkrade ligt aan het autowegennetwerk (A76, A79 en A2) dat verschillende grote Europese steden met elkaar verbindt. De directe nabijheid van de regio Aken speelt hierbij een buitengewoon interessante rol. Het centrum van Kerkrade ligt op slechts negen kilometer afstand van 'Aachen-Hauptbahnhof', waar de Hoge Snelheidstrein (HST) stopt. Dit station vormt dus een belangrijke verbinding naar Europa in een veel ruimer verband. Ook de directe nabijheid van 'Eurode Bahnhof Herzogenrath' in buurgemeente Herzogenrath is van groot belang voor de bereikbaarheid van Kerkrade.

Eurode Bahnhof,
Herzogenrath

2.3 De sociaal-economische situatie van Kerkrade

2.3.1 Bevolking

In voorgaande paragrafen is de historische ontwikkeling van Kerkrade beschreven. Rond 1830 telde Kerkrade, dat toen een agrarisch karakter had, 3.435 inwoners. Elke 10 jaar groeide de bevolking daarna met rond de 1.000 personen tot circa 10.000 in 1900. Het hoogtepunt werd gedurende de mijnbouwperiode bereikt met een inwonertal van 50.000. Het sluiten van de mijnen eind jaren zestig leidde vanaf dat moment tot een afnemende bevolking. In 1982 werd deze afname gecompenseerd door de herindeling met de gemeente Eigelshoven. Kerkrade groeide weer naar ruim 53.000 inwoners, maar vervolgens zette de terugloop toch door.

Figuur 3 laat de bevolkingsontwikkeling gedurende de laatste 2 decennia zien. Daarin is het proces van ontgroening en vergrijzing zichtbaar. De bevolkingsgroep tussen 0 en 40 jaar is in de laatste 20 jaar in omvang afgenomen, terwijl de groep ouder dan 40 jaar in dezelfde periode toenam. Per saldo nam de Kerkradse bevolking in de afgelopen 20 jaar af met 5.436 inwoners.

D'r Joep, het symbool van Kerkrade

2 | de sociaal-geografische context: Kerkrade toen en nu

In de voorbije jaren was er weliswaar sprake van vertrek van -met name Duitse- inwoners naar het aangrenzende buitenland, maar dit vertrekoverschot laat wel een dalende tendens zien. Het vertrekoverschot was in de afgelopen 10 jaar nog voor een kwart verantwoordelijk voor de

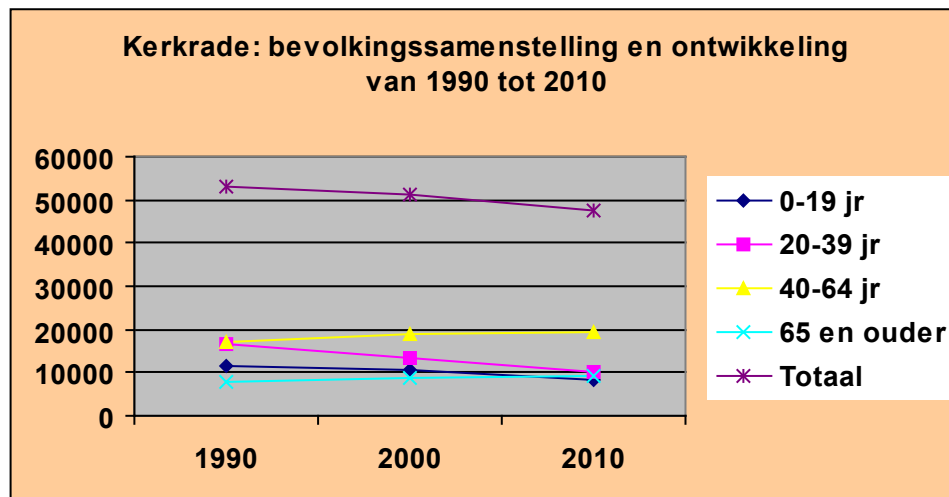
totale Kerkradse bevolkingsdaling. Eind 2009 telde Kerkrade 3.510 inwoners met de Duitse nationaliteit en 1.259 inwoners van overige niet-Nederlandse nationaliteiten. Figuur 4 tenslotte laat de verdeling van het aantal inwoners over de drie wijken zien.

Figuur 5. Bevolkingsontwikkeling gemeente Kerkrade van 1990 tot 2010

leeftijdsgroep	1990	2000	2010
0-19	11.549	10.595	8.395
20-39	16.829	13.317	10.345
40-64	16.864	18.848	19.541
65 en ouder	7.888	8.698	9.416
totaal	53.130	51.458	47.694

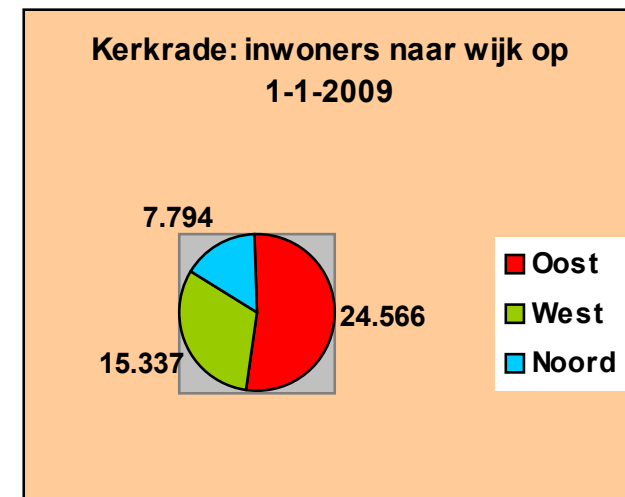
Bron: kerncijfers gemeente Kerkrade

Figuur 3.

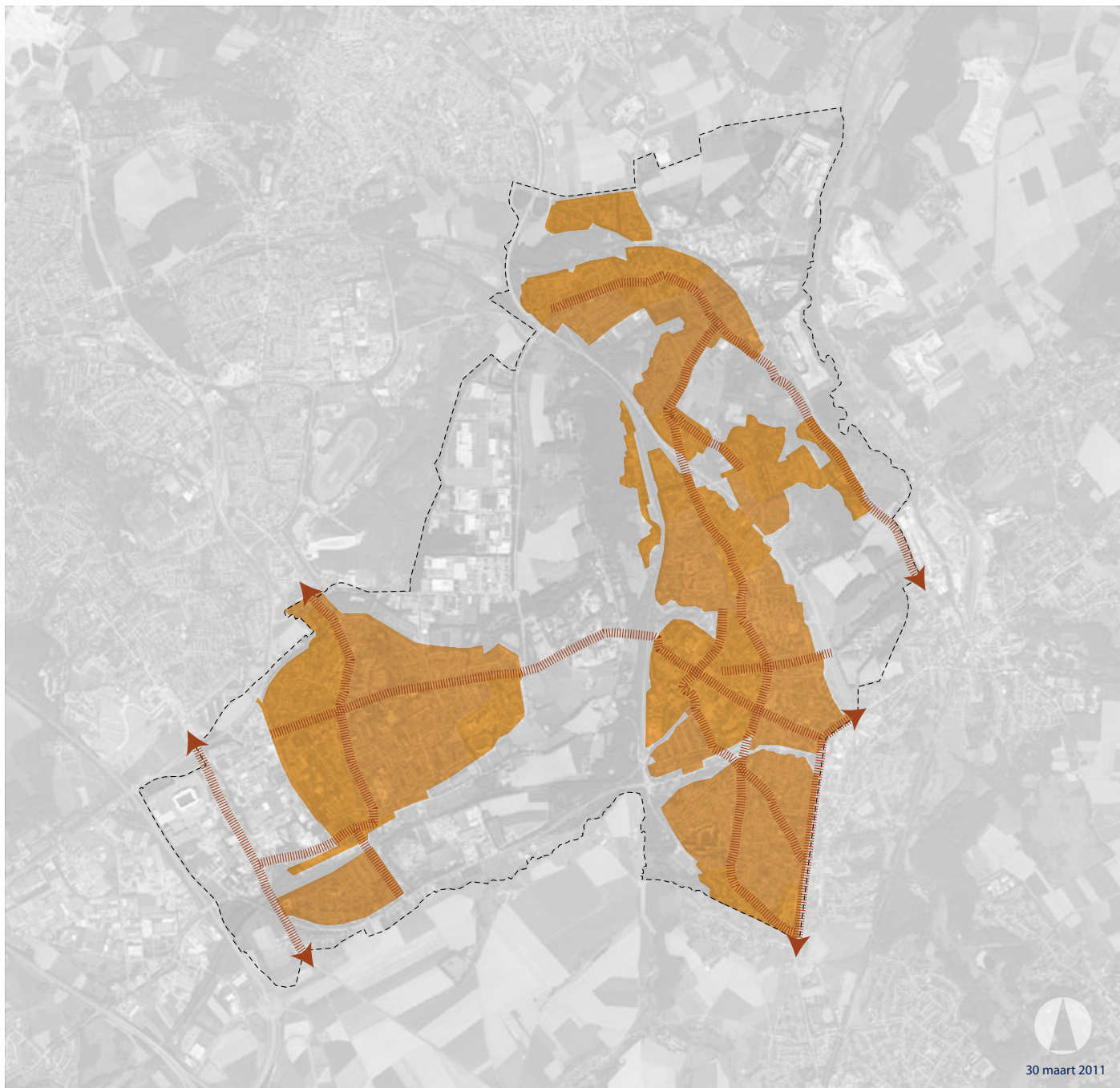

Bron: kerncijfers gemeente Kerkrade, 2009

Figuur 4.

Bron: kerncijfers gemeente Kerkrade, 2009

LEGENDA:

- Woongebieden
- Gemeentegrens
- Linten

Wonen - bestand

30 maart 2011

2.3.2 Wonen

De woongebieden in Kerkrade zijn ontstaan in een web-vormig patroon langs de zogenaamde linten. In de mijnbouwperiode nam het bebouwde oppervlak snel toe, werden de mijnkoloniën gebouwd en verstedelijkte het gebied in hoog tempo verder. Tot op de dag van vandaag is goed zichtbaar dat deze verstedelijking voornamelijk geconcentreerd is op de hoger gelegen plateaus. De bebouwingsdichtheid (75%) is een van de hoogste van Nederland.

In totaal bestaat Kerkrade, na de samenvoeging met de voormalige gemeente Egelshoven in 1982, uit 17 woonbuurten, verdeeld over de drie wijken: Oost, West en Noord. Figuur 6 geeft een overzicht van de woningvoorraad per wijk. Een overzicht per buurt is opgenomen in bijlage 1.

In de afgelopen 10 jaar groeide de Kerkradse woningvoorraad nog met ruim 500 woningen tot een totaal van 23.545. Bijna 20% daarvan is vooroorlogs. Het grootste deel (60%) is gebouwd tussen 1945 en 1985.

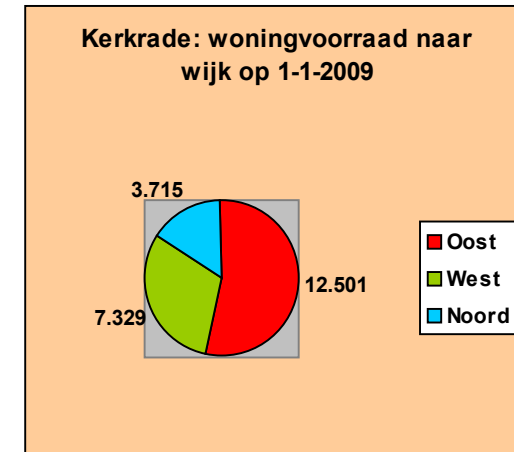
Van de totale woningvoorraad bestaat 40% uit huur- en 60% uit particuliere woningen. Deze eigendomsverhouding verschilt overigens per wijk.

Vooral in Kerkrade-Noord is het aandeel particuliere woningen met 75% hoog. In Oost is de verhouding 50% - 50% en de situatie in West komt met 40% - 60% overeen met het stedelijke beeld. Binnen de wijken komen (soms grote) verschillen tussen de buurten voor. In Terwinselen en in Waubacherveld bijvoorbeeld staan voornamelijk koopwoningen, terwijl buurten als Heilust of Erensteinerveld grotendeels uit huurwoningen bestaan.

Een relatief klein deel van de huurvoorraad wordt verhuurd door particuliere verhuurders en institutionele beleggers, het grootste gedeelte is in bezit van de vier in Kerkrade actieve woningcorporaties. Woningstichting Land van Rode en Wonen Zuid hebben hun bezit voornamelijk in Kerkrade-Oost, Woonmaatschappij Hestia groep in Kerkrade-West en Wonen Heuvelsteden in Kerkrade-Noord. Kerkrade telt daarnaast 1.159 wooneenheden in verzorgingshuizen, klinieken en instellingen en - verspreid over meerdere locaties - 35 standplaatsen voor woonwagens. Daaronder 4 overwinteringsplaatsen voor kermisexploitanten.

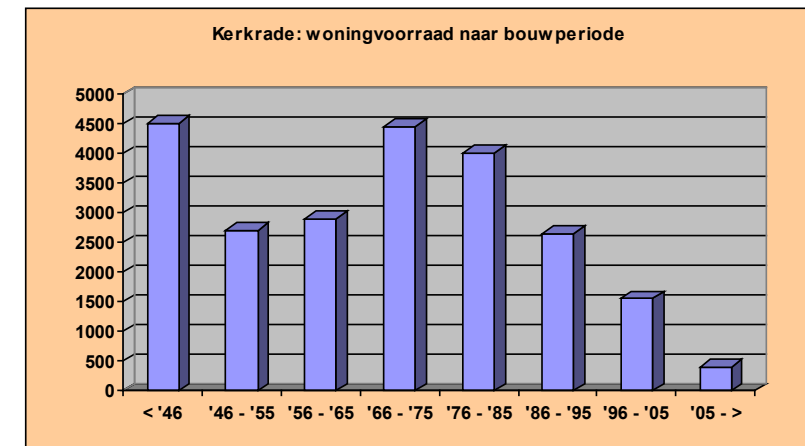
De gemiddelde woningbezetting (= aantal bewoners per woning) daalde de afgelopen 10 jaar van

Figuur 6.

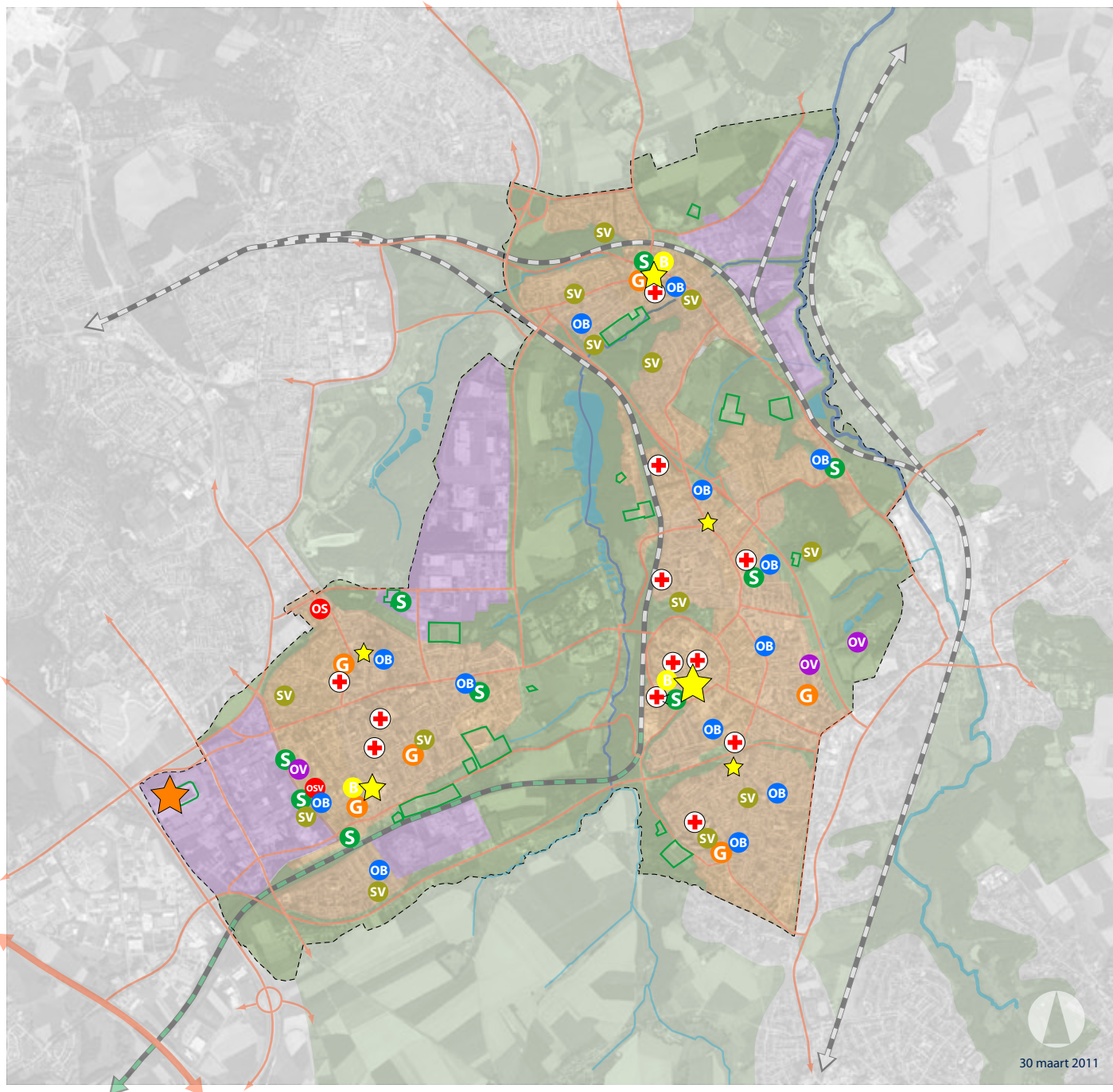

Bron: kerncijfers gemeente Kerkrade, 2009

Figuur 7.

Bron: Kerkrade in cijfers, 2008

LEGENDA:

- Retail - hoofdcentrum
- Retail - thema gericht
- Retail - wijkcentrum
- Retail - buurtcentrum
- Sportaccommodatie buiten
- Sportaccommodatie binnen
- Speelvoorziening
- Gemeenschapshuis
- Gezondheidszorg voorziening
- Onderwijsvoorziening - basis
- Onderwijsvoorziening - speciaal basis
- Onderwijsvoorziening - speciaal basis en voortgezet
- Onderwijsvoorziening - voortgezet
- Openbare bibliotheek
- Gemeentegrens

Voorzieningen - bestand

2,22 naar 2,03. Als gevolg van de demografische ontwikkelingen is anno 2010 echter toch sprake van een overschot aan woningen (kwantitatief). Dit komt tot uiting in een leegstandspercentage van 6%. Daarnaast past de bestaande woningvoorraad onvoldoende bij de eisen die de veranderde bevolkingssamenstelling daaraan stelt (kwalitatief). Eind 2009 is de 'Herstructureringsvisie voor de woningvoorraad Parkstad Limburg' opgesteld. Samen met de Stadsregio en met de corporaties heeft Kerkrade daarin haar ambities voor de toekomst van de woningvoorraad vastgelegd. Daarmee vormt de Herstructureringsvisie een belangrijk kader voor de ontwikkeling van het thema 'wonen' van 2010 tot 2020. In hoofdstuk 3 komt deze ontwikkeling verder aan de orde.

2.3.3 Onderwijs

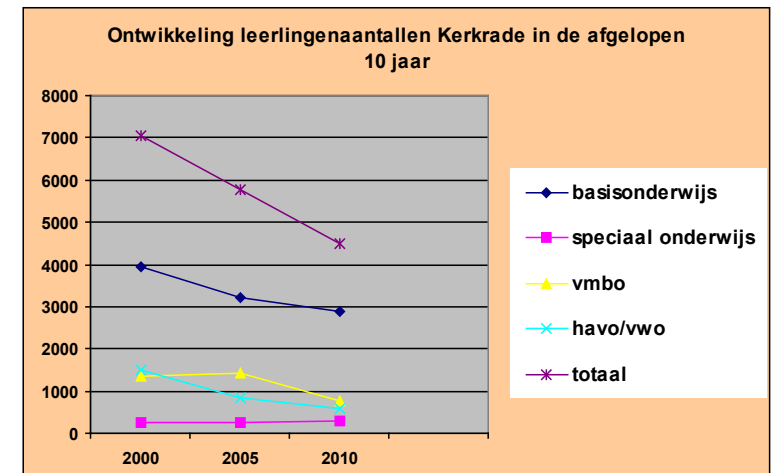
In Kerkrade zijn, verspreid over de stad 12 basisscholen, 1 school voor speciaal basisonderwijs (Arcadia), 1 school voor speciaal onderwijs voor zowel basis- als voortgezet onderwijs (Jan Baptist) en 3 scholen voor het voortgezet onderwijs gevestigd. In de afgelopen 10 jaar zijn de leerlingenaantallen afgenomen. Figuur 8 illustreert deze ontwikkeling, uitgesplitst naar onderwijscategorie. Het totaal aantal leerlingen daalde in deze periode van 7.039 naar 4.504.

Samen met de onderwijsinstellingen heeft Kerkrade de afgelopen jaren flink geïnvesteerd in het krimpbestendig maken van deze onderwijsvoorzieningen. Doel: zorgen voor betaalbaar, toegankelijk en kwalitatief goed onderwijs en voor een betaalbare exploitatie. In de gehele stad zijn scholen samengevoegd, zijn zogenaamde 'dislocaties' gesloten en is nieuwbouw gepleegd.

In 2006 is in Kerkrade-Oost brede school 'de Steltloper' geopend. Hier worden basisonderwijs, opvoeding, kinderopvang, ouderbetrokkenheid en zorg gecombineerd.

Het Charlemagnecollege, in 2009 ontstaan door een fusie tussen College Rolduc en het Landgraafse Eijkhagencollege, verzorgt verschillende vormen van voortgezet onderwijs in Kerkrade. De locatie Rolduc bestaat uit de sublocaties op de Holz en Abdijcomplex Rolduc. Hier is de onderbouw voor vwo en havo en de onder- en bovenbouw van het vmbo gehuisvest. Sinds 2005 is in Kerkrade-West de Campus Kerkrade gevestigd, een groot en modern complex voor voortgezet onderwijs (vmbo en lwoo, eveneens aangeboden door het Charlemagnecollege), educatie en kunst. De Campus biedt onder meer onderdak aan de Muziekschool (610 leerlingen), de Vrije Akademie (320 cursisten), het jeugd- en jongerenwerk en de stichting Popmuziek Kerkrade.

Figuur 8.

Bron: kerncijfers gemeente Kerkrade 2009 / Charlemagnecollege

Campus Kerkrade

LEGENDA:

- Bedrijventerrein
- 1** Spekholzerheide/Euregiopark
- 2** Dentgenbach
- 3** Willem Sophia
- 4** Julia
- 5** Rodaboulevard
- Thematische retail - sport en leisure
- Gemeentegrens

30 maart 2011

Verdeeld over 4 locaties zijn in Kerkrade 150 plekken beschikbaar voor buitenschoolse opvang en eveneens 150 plekken voor vakantie-opvang. Voor de allerkleinsten beheert de stichting Kinder Opvang Kerkrade (KOK) 4 kinderdagverblijven met 200 plaatsen en 7 vestigingen van het peuterspeelzaalwerk met in totaal 112 plaatsen (bron: stichting Kinderopvang Kerkrade, KOK).

Verwant aan het onderwijs zijn de bibliotheken, toegangspoorten naar kennis voor jong en oud. De bibliotheken behoren tot de basisvoorzieningen in de samenleving. De hoofdvestiging bevindt zich in Kerkrade-Centrum, filialen zijn gevestigd in Kerkrade-West (Akerstraat) en Eygelshoven (Socioproject). De bibliotheken ontvangen jaarlijks rond de 130.000 bezoekers die samen bijna 200.000 boeken lenen (bron: Bibliotheek Kerkrade).

2.3.4 Werken

Kerkrade telt in totaal ruim 17.000 arbeidsplaatsen, verdeeld over bijna 2.400 vestigingen. De beroepsbevolking omvat 21.200 personen. Een belangrijk deel van de beroepsbevolking is buiten de gemeente Kerkrade werkzaam.

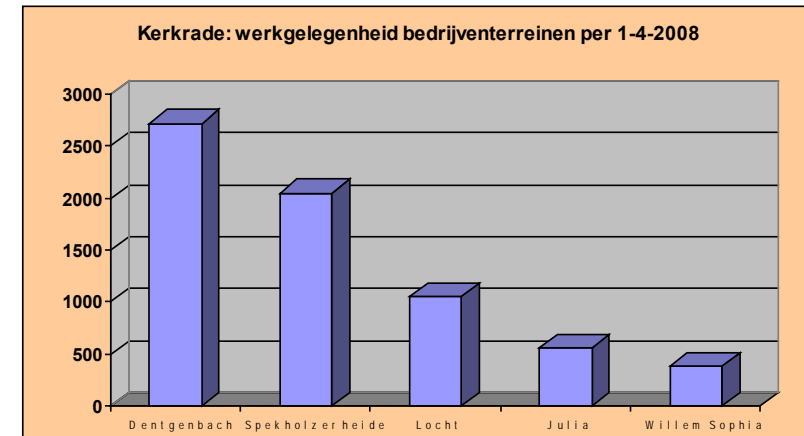
De werkgelegenheid in de stad is grotendeels geconcentreerd op 5 bedrijventerreinen en in 7 zogenaemde retailclusters (centrumgebieden).

De 5 bedrijventerreinen tellen 255 vestigingen die werk bieden aan ruim 7.000 personen. Op de kaart 'bedrijventerreinen' is de ligging aangegeven. Het Juliaterein ligt in Kerkrade-Noord. De overige 4 bedrijventerreinen liggen in Kerkrade-West. Het bedrijvenpark Rodaboulevard bestaat gedeeltelijk uit een invulling met thematische retail (gearceerd op de kaart) op het gebied van sport en leisure. Deze is geconcentreerd op het noordelijk deel van het terrein in en rond het Parkstad Limburg Stadion.

De Intergemeentelijke Structuurvisie (2009) rangschikt alle bedrijventerreinen in Parkstad naar het belang dat zij vertegenwoordigen voor de regio. De bedrijventerreinen Spekholzerheide/Euregiopark en Rodaboulevard hebben de hoogste kwalificatie: XL. Dentgenbach en Willem Sophia een L en het Juliaterein een S.

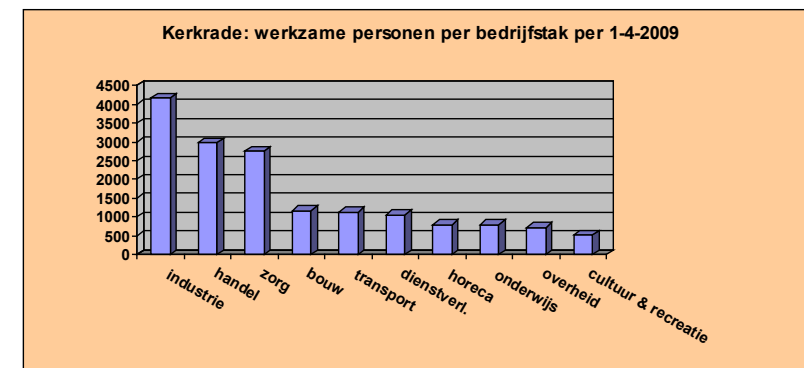
Voor het beheer van de bedrijventerreinen, het voorbereiden van de herstructurering en het leveren van collectieve diensten maakt Kerkrade sinds

Figuur 9.

Bron: Etil, Vestigingen Register Limburg, 2009

Figuur 10.

Bron: Etil, Vestigingen Register Limburg, 2009

Bedrijventerrein Rodaboulevard

2 | de sociaal-geografische context: Kerkrade toen en nu

2006 gebruik van het Bedrijventerreinmanagement Parkstad Limburg (BTM). Figuur 9 laat de omvang van de werkgelegenheid op de bedrijventerreinen zien.

Kerkrade telt 7 retailclusters waarvan het stadscentrum het belangrijkste is. Wijkcentra vinden we in Kerkrade-West (Carboonplein) en Kerkrade-Noord (Centrum Eygelshoven), buurtcentra in Terwinselen (Piusplein), Bleijerheide (Maria Gorettiplein) en Chevremont (St. Pieterstraat e.o.). Het zevende retailcluster wordt gevormd door het noordelijk deel van bedrijventerrein Rodaboulevard. Verspreid over de stad liggen vaak kleinere bedrijfs- en detailhandelvestigingen. De werkgelegenheid in de retailclusters wordt grotendeels geboden in de sectoren (detail)handel, (zakelijke) dienstverlening, horeca en zorg. De totale Kerkraadse werkgelegenheid per bedrijfstak is opgenomen in figuur 10.

Eind 2009 waren 2.450 inwoners werkloos (bron: UWV Zuidoost Nederland). Dat is 11,4% van de Kerkraadse beroepsbevolking van 21.200 personen. Voor de provincie Limburg was dit percentage 8,4% en voor Nederland 6,8%. Veel branches die in Kerkrade en ook in de rest van Zuid-Limburg sterk vertegenwoordigd zijn, zijn kwetsbaar gebleken. Het

zijn de branches waar aanvankelijk de grootste groei heeft plaatsgevonden, zowel op het gebied van het aantal vestigingen als van het aantal arbeidsplaatsen. Denk hierbij aan de automotive, foodbusiness en logistiek. Voor geheel Limburg wordt door de economische recessie tot 2012 een verlies van 30.000 arbeidsplaatsen verwacht op een bestand van 520.000. Het was bovendien al een trend, dat de gemiddelde werkgelegenheid per bedrijf substantieel afneemt. Het meest geraakt is de industrie, een bedrijfstak die voor Kerkrade van groot belang is.

Vanaf 1 januari 2009 hebben gemeente en UWV-Werkbedrijf de krachten gebundeld in de vorm van het nieuwe 'Werkplein Kerkrade'. Het Werkplein is er voor werkzoekenden, voor reïntegratie, maar ook voor advies over opleidingen en stages. Werkgevers kunnen bij het Werkplein terecht met vacatures. Ook voor de Euregionale arbeidsmarkt is het Werkplein Kerkrade in toenemende mate van belang.

2.3.5 Centrumvoorzieningen

Stadscentrum

Bij een prettige leefomgeving hoort een stadscentrum dat voorziet in de behoeften van bewoners en bezoekers. Kerkrade ontleent een belangrijk deel van

haar identiteit aan het centrum. De sfeer is er eerder 'dorps' dan 'stads'. Klein maar fijn. Het centrum heeft een stedelijke functie en tot het verzorgingsgebied behoren dan ook alle wijken van Kerkrade en een deel van de regio.

Het huidige centrum heeft een oppervlak van ongeveer 45 hectare. Een kwart hiervan wordt in beslag genomen door zorg- en maatschappelijke voorzieningen op het Atriumterrein en aan de Kapellaan. Ruim een kwart van het gebied heeft een woonfunctie. Het overige gedeelte heeft een gemengde functie (woningen, winkels, dienstverlening, e.d.).

Om een duidelijk beeld te geven van de huidige situatie volgt hier een overzicht van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen.

Sterkten

- Omvang: het centrum is overzichtelijk en compact, heeft alle voorzieningen op loopafstand en ligt dicht bij de omliggende woonwijken.
- Situering: vanuit het centrum zijn recreatieve voorzieningen, zoals Park Gravenrode makkelijk en snel bereikbaar.

- Voorzieningen: in het centrumgebied zijn veel sociaal-culturele, toeristische en horecavoorzieningen en voorzieningen op het gebied van de gezondheidszorg aanwezig.

Zwakten

- Bereikbaarheid: het eindstation Kerkrade Centrum heeft slechts twee vertrek/aankomsttijden per uur. Er is geen spoorwegverbinding met Duitsland en daarmee met de hogesnelheidslijn in Aken.
- Winkelvoorzieningen: qua omvang en assortiment kan het winkelapparaat niet voldoen aan de complete behoefte van de consument, noch concurreren met omliggende winkelcentra.
- Bevolking: in het centrum wonen met name (zorgbehoefte) ouderen. Het aantal zorgwoningen is groot. Het aantal woningen en voorzieningen voor jongeren is verhoudingsgewijs laag.
- Werkgelegenheid: er is een beperkt aanbod aan arbeidsplaatsen en slechts werkgelegenheid in de zorg en de detailhandel.
- Gevestigde ondernemers zijn soms gebonden aan huidige locaties en kunnen niet altijd verhuizen naar nieuwe locaties.

Kansen

- Realisatie van het centrumplan.
- Atriumgebied: het Masterplan Atrium biedt met zijn stedenbouwkundige opzet en de beoogde functies (wonen, werken, zorg, detailhandel en onderwijs) grote kansen voor het centrum van Kerkrade.
- In dit plan is een halteplaats opgenomen op de huidige spoorlijn Heerlen-Kerkrade, die in de toekomst deel gaat uitmaken van de lightrail Maastricht-Heerlen-Kerkrade Centrum-Avantis-Aken. Zo krijgt het centrum aansluiting met de Euregionale en internationale spoorverbindingen.
- Rodahal: de gerenoveerde en multifunctionele Rodahal is geschikt voor verschillende Euregionale evenementen en zal 's avonds en in het weekend ongetwijfeld zorgen voor meer activiteiten.

Bedreigingen

- Afnemende werkgelegenheid als gevolg van het mogelijk vertrek van werkgevers.
- Verpaupering: neemt toe door het sluiten van winkelvestigingen en kantoorpanden, hetgeen leegstand tot gevolg heeft.
- Vergrijzing van de bevolking.

Wijkcentra

In Kerkrade-Noord (Centrum Eygelshoven) en in Kerkrade-West (Carboonplein) vinden we de twee Kerkradse centra met een wijkfunctie. Beide gebieden zijn op dit ogenblik in ontwikkeling in de vorm van grootschalige vernieuwing. Met deze aanpak voert Kerkrade de ambitie van de Intergemeentelijke Structuurvisie uit. Daarin wordt de versterking van beide wijkcentra, naast die van het stadscentrum, namelijk bepleit.

Buurtcentra

Kerkrade heeft drie buurtcentra. Deze treffen we aan in Kerkrade-West (Piusplein, Terwinselen) en in Kerkrade-Oost (Maria Gorettiplein in Bleijerheide en St. Pieterstraat in Chevremont). Alle drie de buurtcentra hebben in de afgelopen jaren een kwaliteitsverbetering ondergaan. Op en rond het Piusplein is de gehele openbare ruimte opnieuw ingericht en is de relatie met het omliggende gebied versterkt. Op het Maria Gorettiplein zijn geheel nieuwe winkels en woningen gebouwd en is de openbare ruimte vernieuwd. In de St. Pieterstraat is eveneens de openbare ruimte geheel vernieuwd.

De vernieuwde Rodahal

Markten en kermissen

Telkens van tijdelijke aard, maar daarom niet minder belangrijk zijn de markten en kermissen. Kerkrade kent 3 weekmarkten: in het stadscentrum, in Spekholzerheide en in Eygelshoven. Vooral de markt in Eygelshoven geniet bekendheid tot ver buiten Kerkrade. Elke zaterdag wordt deze markt door vele duizenden mensen bezocht en de markt heeft een euregionale bekendheid.

Tweemaal per jaar is het kermis in de stad. De grootste staat traditiegetrouw in Kerkrade-centrum op de locaties Markt en Stationsplein. Spekholzerheide (locatie Patronaatstraat) en Eygelshoven (locatie Markt) hebben beide een kleinere kermis, die meer gericht is op jeugdactiviteiten.

Inventarisatie centrumgebieden

In de Intergemeentelijke Structuurvisie is voor alle centra in de regio een hiërarchie aangebracht. Het stadscentrum van Kerkrade is als 'satellietcentrum' aangemerkt en mag, evenals de beide wijkcentra, ontwikkeld worden. Op basis van de Intergemeentelijke Structuurvisie is de Retailstructuurvisie Parkstad Limburg op 13 december 2010 vastgesteld door de Parkstadraad, die zowel voor de regio alsook voor

Kerkrade geldt. Deze visie geeft een goed beeld van de huidige sterktes en zwaktes van de centra en van de mogelijkheden om de retail de komende tien jaar te herstructureren. Het terugdringen van leegstand, het ontwikkelen van vernieuwende en alternatieve bestemmingen en het vinden van een nieuwe balans tussen vraag en aanbod zijn daarin belangrijke thema's.

2.3.6 Zorg en welzijn

De veranderende omvang en samenstelling van de bevolking heeft al in een vroeg stadium gevolgen gehad voor zorg en welzijn in Kerkrade. De vraag naar zorg is gegroeid en veranderd. Daarbij komt dat de afnemende (beroeps)bevolking gevolgen heeft voor de beschikbaarheid van voldoende personeel in de zorgsector. Deze ontwikkelingen hebben gevolgen gehad voor de gebouwde zorg- en welzijnsvoorzieningen en zijn daarmee van invloed op de ruimtelijke inrichting van de stad.

In het verleden werden de voorzieningen in Kerkrade gekenmerkt door een onregelmatige spreiding. Aanbod en kwaliteit liepen uiteen. In het begin van de jaren '90 is Kerkrade daarom gestart met het stapsgewijs ingrijpen in het voorzieningenaanbod.

Samen met partners is fors geïnvesteerd in het verhogen van het kwaliteitsniveau en van de toegankelijkheid van de voorzieningen voor zorg en welzijn. Het uitgangspunt: maatwerk per gebiedsdeel in de vorm van wijkgebonden basisvoorzieningen.

Op de kaart 'Voorzieningen - bestaand' (pag. 38) is de huidige spreiding van de zorgvoorzieningen afgebeeld. In de gezondheidszorg kent Kerkrade naast het Atrium Medisch Centrum twee klinieken voor patiënten met somatische en met psycho-geriatrische klachten: de Hamboskliniek met 190 plaatsen en de Lückerdekliniek met 250 plaatsen. In 2009 heeft de Meander Groep – om de wachtlijstproblematiek te verminderen – een extra dependance voor revalidatie geopend in het Elisabethstift.

De vier verzorgingshuizen Fireschat, Kapelhof, Hoog Anstel en Vroenhof beschikken samen over 317 verzorgingsplaatsen voor ouderen. De eerstelijns gezondheidsvoorzieningen (huisartsen, tandartsen, fysiotherapeuten, e.a.) zijn de afgelopen jaren steeds meer gebundeld in nieuwe gezondheidscentra met een wijk- of buurtfunctie. Deze bundeling past in het streven van de gemeente Kerkrade om zoveel mogelijk samenwerking te bewerkstelligen tussen zorgverleners

Wonen met zorg: de Spireahof in Kerkrade-West

mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en mee kunnen doen in de samenleving. Om dat te bereiken heeft Kerkrade de verschillende disciplines bij elkaar gebracht en de afstand tussen het zorgaanbod en de mensen die de zorg nodig hebben verkleind. Met deze uitwerking, die inmiddels bekend staat als het 'Kerkrade Wmo-model' heeft Kerkrade nationaal de aandacht getrokken. De Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft de Kerkrade werkwijze – in het kader van het project 'de kanteling' beschreven en gepubliceerd als voorbeeldmodel voor de uitvoering van de Wmo. Samen met de lokale partners zijn 4 Sociale Wijkteams in het leven geroepen die vanuit wijkpunten dichtbij de burger laagdrempelig en zeer efficiënt opereren. De Sociale Wijkteams sluiten enerzijds aan bij de fysieke component van het wijkgericht werken in Kerkrade. Anderzijds zorgen zij voor een koppeling met de diverse partners in de gezondheidszorg. Bijzonder is ook dat de inwoners van Kerkrade actief betrokken zijn bij het tussentijds beoordelen van deze werkwijze en bij het verder ontwikkelen daarvan. In 2009 werd deze werkwijze gehonoreerd met een landelijke prijs en organiseerde Kerkrade het drukbezochte Wmo-congres in de Rodahal. In het Regioprogramma 'Naar een duurzame en vitale regio' (2010) worden de Kerkrade Sociale

onderling. Een vergelijkbare ontwikkeling is de laatste jaren ook zichtbaar geworden op het gebied van welzijnsvoorzieningen. Steeds meer zijn daar de gemeenschapshuizen een spil in de wijk gaan vormen. Ze komen meer uitgebreid aan de orde in paragraaf 2.3.8.

Kerkrade Wmo-model

Ook bij de uitwerking van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), die in 2007 is ingevoerd, heeft Kerkrade de afgelopen jaren veel energie gestoken in het maken van slimme verbindingen. De Wmo heeft als doelstelling dat mensen zo lang

Wijkteams genoemd als voorbeeld van het oppakken van de uitdaging van krimp en vergrijzing.

Zorg en wonen

De veranderende behoefte aan zorg en welzijn heeft ook zijn weerslag op de woningvoorraad. Samen met corporaties en zorgaanbieders heeft Kerkrade in Parkstadverband ingezet op een toename van levensloopbestendige woningen en van woningen die geschikt zijn voor zorgbehoefte oudere. Dat is gebeurd in de vorm van nieuwbouw en van aanpassing van bestaande complexen. De complexen Lupinehof en Spireahof in Kerkrade-West zijn hiervan geslaagde voorbeelden. Gemeente, corporaties en huurdersfederatie de Koepel maken jaarlijks prestatie-afspraken waarin de gezamenlijke inspanningen worden vastgelegd. Voor de particuliere woningvoorraad geldt dat veel eigenaar-bewoners het liefst zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen in hun eigen vertrouwde omgeving. Voor hen zijn met dat doel projecten gestart als 'Thuis ouder worden kan' en zijn diverse service- en gemakdiensten in het leven geroepen.

Aanvullend op de huisvesting leveren de zorgaanbieders steeds meer aanvullende diensten,

de zogenaamde 'diensten bij wonen met zorg'. De in Kerkrade actieve Meandergroep doet dit buurtgericht.

Toegankelijkheid

Toegankelijkheid, zowel letterlijk als figuurlijk, loopt als een rode draad door het Kerkraads denken over zorg en welzijn. Gelijkwaardigheid van mensen met een beperking (lichamelijk, zintuiglijk, geestelijk, of anders) staat in Kerkrade hoog in het vaandel. De principes van 'Agenda 22' zijn daarin leidend. Agenda 22 is een uitwerking van 22 standaardregels die door de Verenigde Naties zijn opgesteld om ervoor te zorgen dat mensen met een functiebeperking dezelfde kansen hebben als andere burgers. De afgelopen jaren is vanuit deze gedachte gewerkt aan het geschikt en toegankelijk maken van allerlei voorzieningen voor mensen met een beperking. Ook de fysieke toegankelijkheid van gebouwen en infrastructuur (openbare ruimte) in stad en wijken wordt zoveel mogelijk volgens de eisen van Agenda 22 gerealiseerd. Zo zullen de trottoirs ter hoogte van bushaltes worden verhoogd om zo het openbaarvervoerssysteem ook voor minder validen rechtstreeks toegankelijk te maken.

Jeugd

Behalve vanuit het onderwijs en het verenigingsleven is er ook vanuit de gemeente Kerkrade aandacht voor de jeugd. Samen met de welzijnsstichting Impuls wordt het jeugdbeleid uitgevoerd. Belangrijk daarin zijn de diverse jongerencentra in de wijken (The Dream in Noord, d'r Prick en P3 in Oost en The Mix in de Campus in West).

Om jongeren en hun ouders ook in moeilijke situaties tijdig hulp te kunnen bieden is begin 2010 het nieuwe Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) geopend in het Atrium Medisch Centrum. Het CJG is een laagdrempelige voorziening waar ouders, maar ook jongeren zelf, terecht kunnen met vragen over opvoeding en opgroeien.

Het Parkstad Limburg Stadion

2.3.7 Sport en spel

Wie Kerkrade zegt, zegt Roda JC. De eredivisieclub, die haar naam onlangs veranderde in Roda JC Kerkrade, is sinds jaar en dag het vlaggenschip van de Kerkradse sportbeoefening en bespeelt sinds de verhuizing uit het gemeentelijk Sportpark Kaalheide in 2000 het Parkstad Limburgstadion. De trainingsfaciliteiten zijn gehandhaafd op Kaalheide. Gemiddeld bezoeken ongeveer 14.000 toeschouwers tweewekelijks de thuiswedstrijden.

Ook de amateursport en het bewegen in ongeorganiseerde vorm krijgen in Kerkrade volop aandacht. De stad telt maar liefst 65 amateursportverenigingen met in totaal 7.000 leden. Een kleine 3.000 daarvan zijn jeugdleden (bron: Kerkrade in cijfers, 2008). De afgelopen jaren is enorm geïnvesteerd in het concentreren en moderniseren van veel buitensportaccommodaties en zijn veel verenigingen 'toekomstproof' gemaakt. Ook hier is de bundeling van voorzieningen zichtbaar geworden in de ruimtelijke inrichting van de wijken. In Eyselshoven liggen meerdere verenigingsaccommodaties (voetbal, tennis, scouting, speeltuin en visvijver) samen aan de Anselderlaan. In Kerkrade-West heeft een vergelijkbare concentratie plaatsgevonden op en nabij

het complex Willem Sophia. De huidige voorzieningen kunnen worden verdeeld naar buiten- en binnensport. Zowel binnen- als buitensportaccommodaties worden nu en in de toekomst multifunctioneel ingezet.

Buitensport

De buitensportaccommodaties zijn weergegeven op de kaart 'Voorzieningen - bestaand' (pag. 38). De gemeente Kerkrade is eigenaar van 18 buitensportaccommodaties: voetbal (6), hockey (1), (handboog)schutterijen (7), atletiek (1) en tennis (3). Verspreid over de stad liggen meerdere kleinschalige voorzieningen zoals bijvoorbeeld jeu-de-boulesbanen en gelegenheden voor ongeorganiseerde sport, zoals trapveldjes. Sinds 2009 beschikt Kerkrade over een Johan Cruijff-court dat is aangelegd in het buurtpark Prickbos. In Kerkrade-West ligt onder meer een buitenparcours dat de mogelijkheid biedt om een parcours van 3 of 5 km te lopen of te wandelen.

Met de aanleg en renovatie van diverse buitensportaccommodaties ligt Kerkrade goed op koers. In samenwerking met de verschillende voetbalverenigingen zijn in de wijken moderne accommodaties aangelegd. In 2011 beschikken alle voetbalverenigingen over nieuwe kunstgrasvelden. Op het sportpark Kaalheide zijn 2 kunstgrasvelden

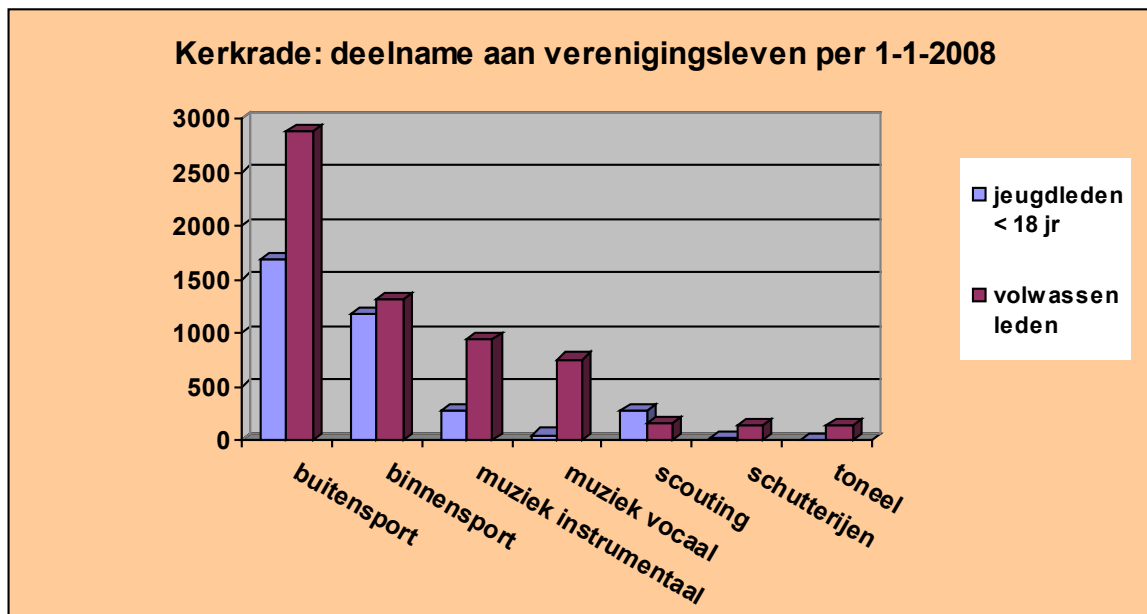
ten behoeve van Roda JC Kerkrade aangelegd. De vernieuwing van de tennisaccommodaties in Kerkrade-West en Eyselshoven is afgerond. Beide accommodaties beschikken nu over kunststof 'all-weather banen'. Hockeyclub Kerkrade is reeds eerder voorzien van twee kunstgrasvelden en voor atletiekvereniging Achilles Top zijn de faciliteiten in het gemeentelijk sportpark Kaalheide op peil gebracht. In het amateurvoetbal hebben twee belangrijke fusies plaatsgevonden. In 1999 fuseerden in Kerkrade-Noord de voetbalverenigingen Laura en Hopel tot Laura Hopel Combinatie (LHC). In 2003 fuseerden in Kerkrade-West de voetbalverenigingen RKVV Heilust en FC Gracht tot FC Kerkrade-West. Binnen deze vereniging is ook een G-team actief. Beide fusies zijn in alle opzichten zeer geslaagd en tonen aan dat een bundeling van krachten kan leiden tot een sterke basis voor de toekomst.

Binnensport

Voor het beoefenen van binnensporten beschikt Kerkrade over 2 sporthallen, 1 sportzaal + gymzaal (in het Socioproject), 1 overdekt 50-meter zwembad, 11 gymzalen, 1 turncentrum en een schoolsportaccommodatie in de Campus. Het beheer van deze voorzieningen is geprivatiseerd. De

Figuur 11.

Bron: Kerkrade in cijfers, 2008

binnensportaccommodaties zijn veelal verouderd en toe aan renovatie of vervanging. Er is op dat gebied nog veel werk te verrichten. De gymzalen zijn in veel gevallen gekoppeld aan basisscholen. Als uitgangspunt is tot dusverre gehanteerd dat de gymzaal of sporthal bij of op korte afstand van de school moet liggen. De reistijd naar een gymaccommodatie gaat immers ten koste van de netto lestijd en het vervoer is vaak omslachtig. Als gevolg van de gedaalde leerlingenaantallen (zie paragraaf 2.3.3.) is ook de bezettingsgraad van met name de gymzalen afgenomen.

Speelvoorzieningen

Verspreid over stad en wijken kent Kerkrade talrijke openbare speelvoorzieningen waaronder een officieel Johan Cruijff-Court en 3 nieuwe panna-kooien. De speeltuinen en de meer grootschalige voorzieningen in de openbare ruimte staan aangegeven op de kaart 'Voorzieningen - bestaand' (pag. 38). Aanleg en beheer van de speelplekken gebeurt op basis van het stedelijke Speelplekkenplan. Het gebruik van de speelvoorzieningen is de afgelopen jaren veranderd. Niet alleen is het aantal kinderen afgenomen, maar ook de tijdsbesteding van kinderen is aan verandering

onderhevig. Voor de oudere jeugd zijn in alle wijken Jongeren Ontmoetings Plaatsen (JOP's) aangelegd. De wijze waarop de JOP's functioneren, verschilt per locatie.

2.3.8 Sociale samenhang en gemeenschapsvoorzieningen

Net als in veel andere steden stonden ook in Kerkrade de sociale samenhang en het woon- en leefklimaat de afgelopen jaren onder druk. Niet alleen is de bevolking in omvang en in samenstelling veranderd, maar ook maatschappelijke trends hebben hun sporen nagelaten. Voorbeelden zijn de toegenomen individualisering, de ontkerkelijking, de explosieve groei van het gebruik van computers en internet, de toegenomen vrije tijd en de veranderde besteding daarvan. De effecten van deze ontwikkeling zijn zichtbaar op velerlei gebied, zowel fysiek als sociaal. Denk bijvoorbeeld aan het gebruik van de openbare ruimte, veranderde woonwensen, de deelname aan het verenigingsleven, het gebruik van voorzieningen en het bestedingspatroon van consumenten.

Toch telt Kerkrade nog steeds rond de 125 verenigingen, die samen goed zijn voor bijna 10.000 leden. Daaronder 3.500 jeugdleden (jonger dan 18

jaar). Het grootste deel is actief in de buitensport. De scoutingverenigingen tellen als enige meer jeugd- dan volwassen leden. Figuur 11 geeft een overzicht van de deelname aan het verenigingsleven in Kerkrade.

Kerkrade is zich bewust van de veranderingen in de samenleving en heeft daar in de afgelopen jaren op ingespeeld. Aanvankelijk lag de nadruk daarbij vooral op fysieke aspecten van leefbaarheid zoals het beheer en onderhoud van de openbare ruimte, van gebouwen en van accommodaties. De laatste jaren is die benadering uitgebreid tot een aanpak waarin ook aandacht wordt besteed aan sociaal-economische aspecten die van invloed zijn op het leefklimaat in de stad. Een goed voorbeeld van deze aanpak is de wijze waarop de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is opgepakt (zie ook paragraaf 2.3.6. zorg en welzijn). Op deze wijze is het traditionele wijkgericht werken, dat in Kerkrade een goed ontwikkelde traditie kent in de vorm van actieve wijk- en bewonersplatforms, verder versterkt.

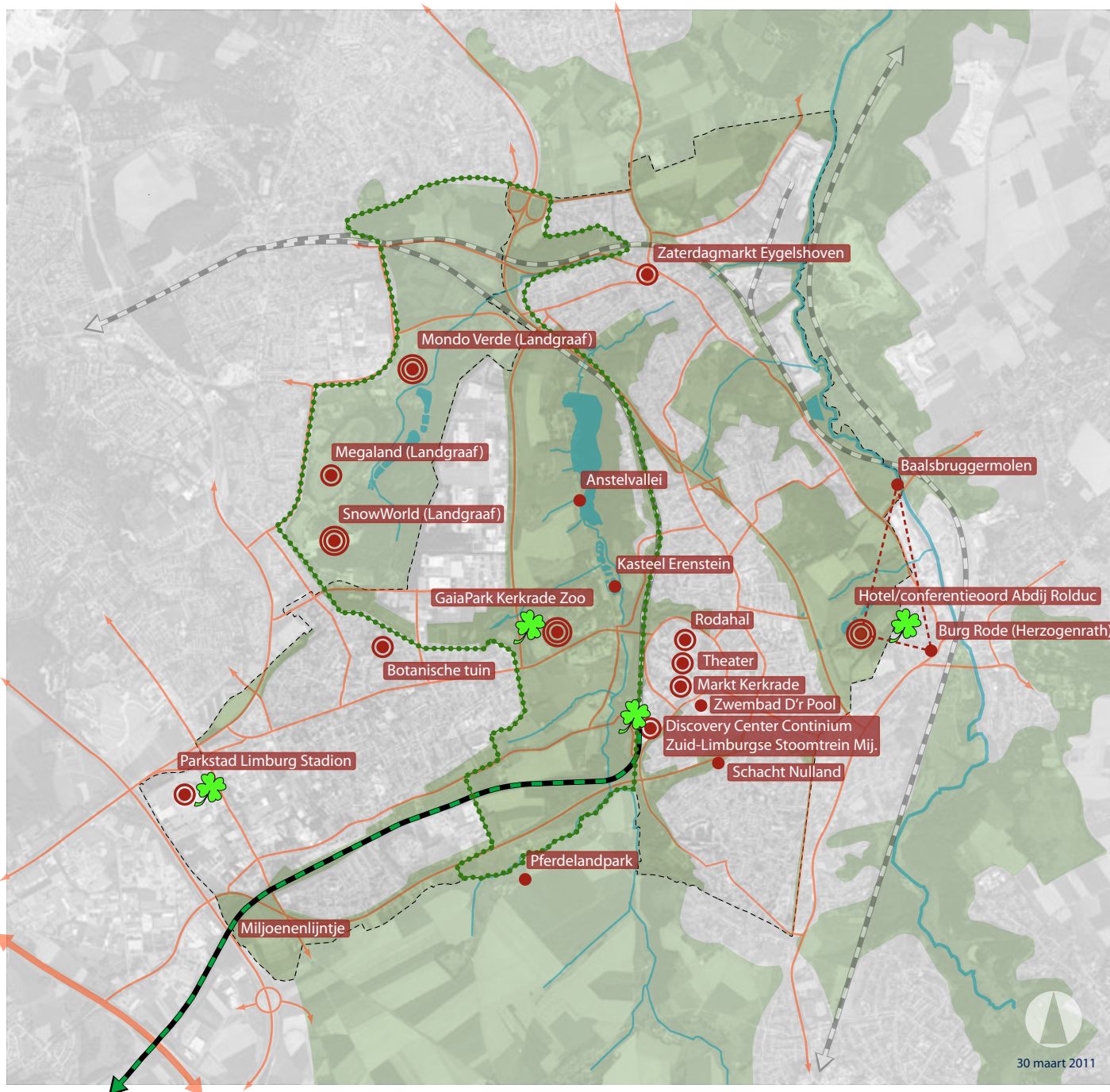
Succesvol is ook de wijze waarop de verenigingen gestimuleerd worden en veel accommodaties zijn gemoderniseerd. De mens staat in deze visie centraal en het aanbod van diensten en voorzieningen wordt

daar zoveel mogelijk op afgestemd. Samen met instellingen op het gebied van wonen, zorg, onderwijs en werk is een goede start gemaakt met het matchen van de veranderde vraag en het aanbod.

Als geografische eenheid voor het werken aan sociale samenhang en leefklimaat is gekozen voor de wijk. Op wijkniveau worden steeds meer voorzieningen georganiseerd en worden mensen geactiveerd. Het motto: 'Kerkrade investeert sociaal

in mensen en wijken'. Als spil in de wijk is gekozen voor het gemeenschapshuis als multifunctionele accommodatie (MFA). Op basis van onderzoek naar de demografische ontwikkeling en de veranderende vraag is gekozen voor 6 gemeenschapshuizen, waarvan de verzorgingsgebieden op elkaar aansluiten. De renovatie van de gemeenschapshuizen in Terwinselen (Sjtaater Hoes), Bleijerheide (Patronaat) en Holz (Catharinahoes) zijn gereed, die in Eygelshoven

LEGENDA:

- Attracties, lokaal niveau
- Attracties, regionaal niveau
- ⊙ Attracties, internationaal niveau
- ☘ "Klaverij 4"
- - - Eurode driehoek
- ⋯ Park Gravenrode
- Rail (toeristisch) / Miljoenenlijntje
- - - Gemeentegrens

(Socioproject) is in uitvoering. De nieuwbouw van nog 2 gemeenschapshuizen, in Heilust en Chevremont, is in voorbereiding.

Trots is Kerkrade op de vele vrijwilligers die op uiteenlopende terreinen actief zijn. De vrijwilligerscentrale, ondergebracht bij welzijnsstichting Impuls, ondersteunt vrijwilligers, zorgt voor scholing en bemiddeling en promoot het vrijwilligerswerk. De vrijwilligerscentrale is vertegenwoordigd in de Sociale Wijkteams.

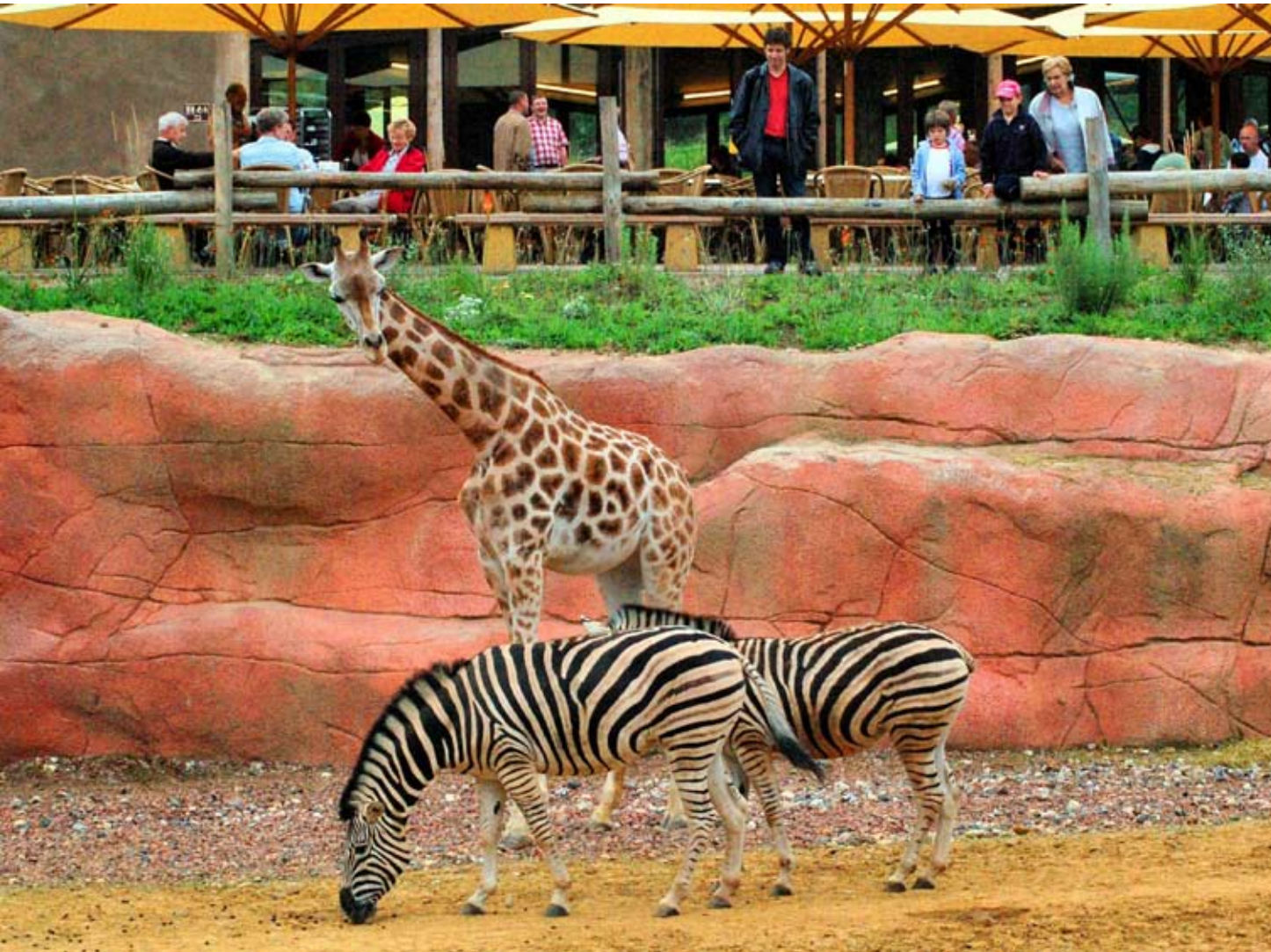
2.3.9. Toerisme, recreatie en cultuur

Kerkrade heeft haar inwoners en bezoekers zeer veel te bieden op toeristisch, recreatief en cultureel gebied. Op de kaart 'Toerisme en recreatie - bestaand' zijn de belangrijkste voorzieningen weergegeven.

De laatste tien jaar is een sterke reputatie als attractiestad opgebouwd. Het beleid dat eind jaren '90 samen met de gemeente Landgraaf is ingezet met als doel de regio door de ontwikkeling van

De stoomtrein

Gaiapark Kerkrade Zoo

toerisme en recreatie een nieuwe impuls te geven, begint vruchten af te werpen. Zo blijkt uit onderzoek (uitgevoerd in opdracht van de VVV Zuid-Limburg) dat tussen 2002 en 2006 de toeristische bestedingen in Kerkrade zijn gegroeid met 128% (van € 25 miljoen naar € 59 miljoen). Nieuwe cijfers zullen ongetwijfeld een voortgaande groei laten zien.

Het 'Klavertje Vier' - bestaande uit GaiaPark Kerkrade Zoo, Discovery Center Continium en de Stoomtrein (ZLSM), Abdij Rolduc en het Parkstad Limburg Stadion - heeft de stad internationaal op de kaart gezet. In de vorm van het Abdijpad en de GaiaTrail zijn ook recreatieve verbindingroutes aangelegd. Het Hertog Limburgpad is in ere hersteld. Ter hoogte van het Pferdelandpark is de 'Weisse Weg' aangelegd, een recreatieve wandelverbinding tussen Kerkrade en Aken. Aan de oostzijde van de stad vormen het abdijcomplex en conferentiecentrum Rolduc, de Baalsbrugger molen en Burg Rode samen een historische driehoek op de Duits-Nederlandse grens. De toeristisch-recreatieve relaties met het naburige Duitsland zijn in het afgelopen decennium tevens versterkt met projecten als Grensland Wormdal, de Groenmetropool en het Pferdelandpark. In Terwindsel zijn de faciliteiten voor bezoekers in de

Botanische Tuin verbeterd. Samen met de naburige attracties in Park Gravenrode (waaronder ook de Landgraafse attracties SnowWorld, Megaland en Mondo Verde) is in de regio zo een sterke aanvulling ontstaan op het verblijfstoerisme in het Heuvelland. Gravenrode (inclusief het Anelderbeekdal) vervult inmiddels niet alleen een recreatieve functie maar is ook belangrijk voor economische (leisure-) ontwikkeling.

Met deze krachtige groei heeft Kerkrade in belangrijke mate bijgedragen aan het realiseren van de ambities van de provincie Limburg en van de Stadsregio Parkstad Limburg. Het resultaat mag er zijn: de regio Parkstad is Valkenburg en Maastricht voorbijgestreefd voor wat betreft toeristische bestedingen en meerdere attracties zijn onderscheiden voor hun kwaliteit. GaiaPark Kerkrade Zoo is door de lezers van de ANWB-Kampioen herhaaldelijk uitgeroepen tot beste dierentuin van Nederland en mocht 5 jaar na opening de 2 miljoenste bezoeker verwelkomen. In 2009 is Park Gravenrode, het gezamenlijke toeristische en recreatieve 'bedrijvenpark' van Landgraaf en Kerkrade, uitgeroepen tot meest duurzame toeristische bestemming van Nederland door het toekennen van de Eden Award. Dat houdt in,

dat in Park Gravenrode de criteria ondernemerschap (Profit), natuur (Planet) en belangen van de mens (People) uitstekend samengaan.

In het voetspoor van de toeristische ontwikkeling is de laatste jaren een toename zichtbaar van aanverwante voorzieningen, zoals hotels en congresfaciliteiten. Momenteel heeft Kerkrade een keur aan congresfaciliteiten te weten: het Dinodome, theater Kerkrade, Rodahal, Rolduc, Parkstad Limburg Stadion en Continium. Aan de zuidzijde van het Parkstad Limburg Stadion is een nieuw hotel geopend. Het hotel-restaurant Kasteel Erenstein is in 2010 overgenomen. De tuin rondom het kasteel werd in 2009 stijlvol heringericht.

Cultuur

Kerkrade is een middelgrote stad met de daarbij behorende uitstraling, maar kan op het gebied van cultuur en cultuurhistorie bogen op een rijkdom die een grotere stad niet zou misstaan. Kerkrade is de oudste mijnstad van Nederland, bezit met Rolduc een van de oudste abdijcomplexen en heeft bij Baalsbruggen de enige abdijmolen van ons land. Ook de omgeving van de Kerkberg in Eygelshoven met het Oude Kerkje en de oude Laethof is een goed bewaard

voorbeeld. Het mijnverleden is ook in cultureel opzicht belangrijk geweest voor de stad. De Schacht Nulland, de Oude Hopel, de Villa Pierre, de Botanische Tuin, diverse monumenten en meerdere verenigingen die hun oorsprong in de mijnen vinden, vormen nog steeds levendige sporen van de tijd. De stad groeide uit in de vorm van meerdere kernen (buurten), ieder met een specifiek karakter. Deze ontwikkeling is een gezonde voedingsbodem gebleken voor een sterk en gevarieerd verenigingsleven, voor sportieve en culturele activiteiten.

Met de Rodahal, het Parkstad Limburg Stadion, het Theater, de Gemeenschapshuizen, de Markt en een aantal kleinschaligere voorzieningen, biedt Kerkrade uitstekende podia voor (culturele) evenementen van groot tot klein. Kerkrade heeft de ontwikkeling van deze 'huiskamers van de stad' steeds gestimuleerd.

Het culturele leven en de tradities in Kerkrade vinden hun wortels in het verenigingsleven in wijken en buurten. Pareltjes zijn bijvoorbeeld de (volks-) toneelverenigingen en de keur aan muziek- en zangverenigingen die de wijken hebben voortgebracht. In totaal telt Kerkrade 45 muziekverenigingen (harmonieën, fanfares, koren, e.a.) waaronder

'Carnaval i Kirchroa'

het Kerkraads Symphonie Orkest (KSO). Deze verenigingen hebben samen meer dan 2.000 leden. De verenigingen, die niet alleen in de regio maar ook daarbuiten een goede reputatie hebben, vormden ooit de voedingsbodem voor het ontstaan van onder andere het Wereld Muziek Concours (WMC), het Orlandofestival en de bouw van de Rodahal. Tijdens het WMC, dat eens in de vier jaar plaatsvindt, is het genieten geblazen in Kerkrade. In 2009 mocht het evenement meer dan 20.000 deelnemers en rond de 700.000 bezoekers begroeten. Van alle evenementen die in 2009 in de regio werden gehouden, was het WMC het best bezocht. Van de inwoners van Parkstad bezocht liefst 47% het WMC. Sinds 2006 wordt rond kasteel Erenstein het dance-festival Castle of Love georganiseerd. In 2010 bezochten 15.000 mensen dit inmiddels tweedaagse evenement. Het Muziek Kollektief Kerkrade (MKK), organiseert regelmatig kleinschalige popmuziek-evenementen in de stad. Al met al mag Kerkrade zich met recht 'Klankstad' noemen.

Misschien minder bekend, maar zeker zo gewaardeerd is het groeiende aantal kleinere evenementen dat regelmatig in de stad plaatsvindt. De Terwinseler Straatmarkt, de Engelse fair in de Botanische Tuin,

de stoffenmarkt en de schaatsbaan in het centrum zijn hiervan goede voorbeelden. Ten slotte mag het carnaval in dit overzicht natuurlijk niet ontbreken. Ook deze traditie is diep geworteld in de Kerkradse samenleving onder het motto 'Kirchroa Alaaf!!'. Stad en wijken hebben eigen carnavalsverenigingen, eigen optochten en eigen zittingen. De vernieuwde Rodahal en de hernieuwde aandacht voor het 'Kloonetrekken' op carnavalsdinsdag hebben deze traditie in de afgelopen jaren nieuwe impulsen gegeven.

Beeldenroute

Voor het welbevinden van mensen is het belangrijk dat zij zich prettig voelen in de omgeving waarin zij wonen en verblijven. Een goed ingerichte openbare ruimte draagt bij aan het creëren van een prettige sfeer in de stad. Kerkrade is zich hiervan bewust en heeft de voorbije decennia gewerkt aan een kunstzinnige vormgeving binnen de openbare ruimte. Deze inspanningen hebben geresulteerd in een beeldenroute van formaat. De Kerkradse beeldencollectie – die ook in boekvorm is uitgegeven – bestaat uit beelden van vermaarde kunstenaars en geniet tot ver buiten de gemeentegrenzen bekendheid.

3

KERKRADE IN
ONTWIKKELING:
DE TOEKOMST

3 | Kerkrade in ontwikkeling: de toekomst

In hoofdstuk 2 is het ontstaan van Kerkrade geschetst, gevolgd door een beeld van de stad anno 2010. In dit hoofdstuk staat de toekomstige ontwikkeling centraal. Van ruimtelijke tot sociaal-economische aspecten, van lokale en (eu)regionale tot internationale invloeden, van maatschappelijke trends tot de couleur locale.

3.1 Ruimtelijke ontwikkeling

Evenals in hoofdstuk 2 wordt de ruimtelijke ontwikkeling beschreven in volgorde van de drie lagen: ondergrond (landschap, water en groen), netwerken (infrastructuur) en occupatie (ruimtelijke inrichting).

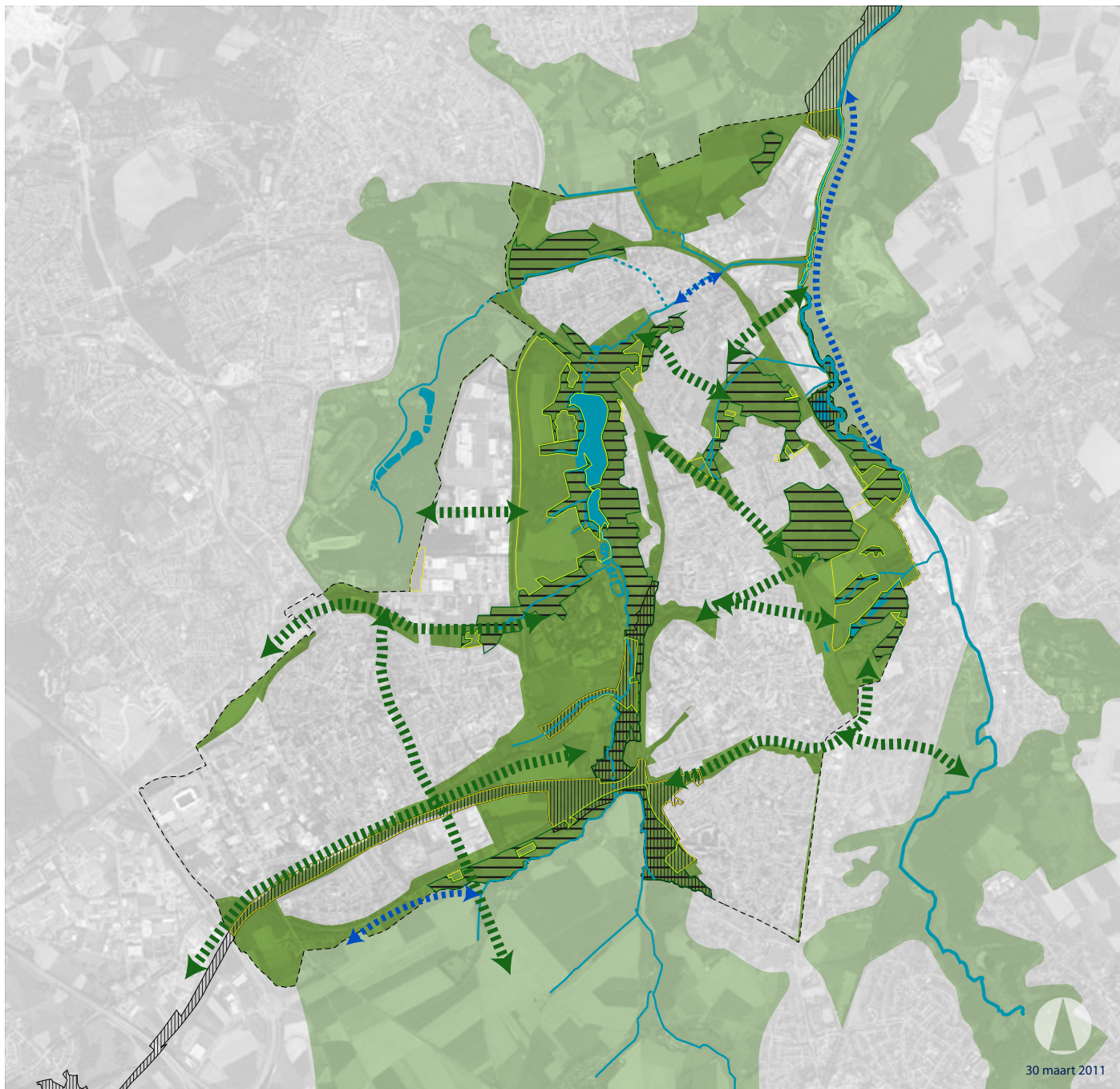
Ook duurzaamheid en veiligheid komen in dit hoofdstuk aan de orde. Beide begrippen lopen als een rode draad door de overige thema's heen en worden in Kerkrade steevast betrokken bij de ruimtelijke ontwikkeling.

3.1.1 Ondergrond: ontwikkeling van landschap, water en groen

Samen met de Stadsregio Parkstad Limburg wil Kerkrade een kwaliteitsslag maken, waarbij de ruimtelijke identiteit als een 'park'-stad een belangrijke rol speelt. Natuur en landschap, inclusief het rijke

erfgoed, en het stelsel van beek- en rivierdalen, vormen dan ook de basis voor een duurzame versterking van identiteit en vitaliteit. Eind 2009 is de Intergemeentelijke Structuurvisie vastgesteld, waarin de ruimtelijke afstemming voor de komende 10 jaar wordt geregeld en die het kader biedt voor de thema's ruimte, wonen, economie en mobiliteit. Een centraal uitgangspunt van de Intergemeentelijke Structuurvisie is de leidende rol die het landschap speelt bij ruimtelijke ontwikkeling. Zo goed als alle grotere groene gebieden in Kerkrade zijn voorzien van de kwalificatie XL en zijn daarmee van groot belang voor de regio. Nieuwe ontwikkelingen dienen de kwaliteit, het gebruik en de beleving van de groene waarden in ons gebied te versterken.

De bevolkingskrimp zal onder meer tot uiting komen in een afname van het aantal woningen en daarmee van het bebouwde oppervlak. De wijze waarop dat in Kerkrade zal gebeuren is vastgelegd in de regionale Herstructureringsvisie voor de woningvoorraad. Er zal als gevolg van de herstructurering meer ruimte ontstaan die de gelegenheid biedt om de ruimtelijke kwaliteit van de stad verder te verbeteren. Zo ontstaan ook nieuwe ruimtelijke mogelijkheden voor de verdere ontwikkeling van toerisme en recreatie.

LEGENDA:

- Landschappelijk raamwerk
- Landschappelijk raamwerk buiten gemeentegrens
- Water
- Beek / overkluizing
- Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
- Provinciaal Ontwikkelingsgebied (POG)
- Ecologische verbindingzone
- Zoekgebied groene verbinding
- Herstel beekdal / beeklandschap
- Gemeentegrens

30 maart 2011

Bevolkingsdaling kan op deze wijze functioneren als hefboom voor een kwaliteitsslag. Daarnaast ontstaan er kansen voor (het herstel van) groene structuren in het stedelijk gebied. Binnen deze structuren, met name de aanwezige beek- en droogdalen, ligt een combinatie met het reserveren van ruimte voor water voor de hand. Op deze wijze kan Kerkrade beter omgaan met de negatieve effecten van klimaatverandering in de toekomst.

De gebieden en zones waarin ontwikkelingen van groen en landschap in Kerkrade worden voorzien, zijn aangegeven op de kaart 'Landschap en groen - ontwikkeling'. De kaart geeft tevens een overzicht van de Ecologische Hoofdstructuur, van de Provinciale Ontwikkelingsgebieden en van de Ecologische Verbindingszones.

Om de natuurkwaliteit te bevorderen geeft het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) aan dat een robuuste grensoverschrijdende groene structuur nodig is. Daarbij zijn natuurgebieden aaneengeschaald om samen een natuurnetwerk te vormen dat ook echt bijdraagt aan de verbetering van ecosystemen. Doelstelling van de Provincie Limburg is om de grensoverschrijdende Ecologische Hoofdstructuur

(EHS) in de periode tot 2018 te realiseren. Daarmee worden belangrijke natuurgebieden en de daarin levende dier- en plantensoorten veilig gesteld. De zogeheten Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) omvat naast de bestaande bos- en natuurgebieden ook (zoek)gebieden voor nieuwe natuur en ecologische verbindingzones. Deze zone is circa 29.000 hectare groot en omvat een belangrijk deel van de ecologische verbindingzones, deels bestaande uit beekdalen met beken met een speciale ecologische functie waar extra natuurstroken zijn voorzien. De provinciale bosdoelstellingen worden in hoofdzaak hier gerealiseerd.

De bescherming van de wezenlijke kenmerken en waarden in de EHS vindt plaats door toepassing van het principe van 'nee, tenzij'. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten. Alleen bij groot maatschappelijk belang en het ontbreken van reële alternatieven zal per geval beoordeeld worden of het belang van de activiteit opweegt tegen het belang van de te beschermen waarden. Kerkrade kiest er voor om in de groene gebieden (buitengebied) in principe geen nieuwe rode ontwikkelingen

toe te staan. Bij het opstellen van een nieuw bestemmingsplan Buitengebied zal de gemeente de hoofduitgangspunten van het provinciale beleid inzake het Limburgs Kwaliteitsmenu opnemen.

Als dergelijke activiteiten toch moeten worden toegestaan moet compensatie plaatsvinden conform de provinciale beleidsregels van flankerende maatregelen en compensatie natuurwaarden. Uitgangspunt hierbij is dat zoveel mogelijk schadebeperkende maatregelen worden genomen. Schade die alsnog ontstaat dient te worden gecompenseerd. De gemeente omarmt dit beleid omdat dit haar belangrijkste basiskwaliteit bevordert: het landschap in en om Kerkrade. Dit beleid legt daarnaast een goede basis voor aansluiting van de nieuwe groene gebieden en verbindingen die ten gevolge van de krimp en herstructurering zullen ontstaan.

Zoals eerder gesteld, wil Kerkrade zich sterker profileren als 'park'-stad en dat ook waarmaken door de beekdalen te versterken, het groen de stad in te halen en de stadsranden te vergroenen. De ingezette koers om de stadsentrees te verfraaien zal worden doorgezet. In de grotere versteende (woon-)gebieden kunnen kleine, maar mooie en gebruiksvriendelijke

groengebieden worden aangelegd, de zogenoemde 'stepping-stones'. Uitvoering van dit streven vraagt om maatwerk en is nauw verbonden met de locaties waar de herstructurering plaatsvindt. Op veel plaatsen waar groene verbindingen gerealiseerd kunnen worden, is nu een grootschalige verstening met een monotoon karakter aanwezig. Groene kwaliteiten ontbreken en er is onvoldoende ruimte voor groen van betekenis. Ook aan sommige stadsranden is op dit moment nauwelijks tot geen groen aanwezig. De zoekzones voor mogelijke groene verbindingen zijn aangegeven op de kaart 'Landschap en groen - ontwikkeling'. Tot slot bieden herstructurering en gebiedsontwikkeling de mogelijkheid om meer eenheid en een hogere mate van kwaliteit te creëren bij de inrichting van de openbare ruimte. Hierdoor wordt het imago en de beleving van de ruimte in de stad naar een hoger niveau gebracht.

Landschap en groen

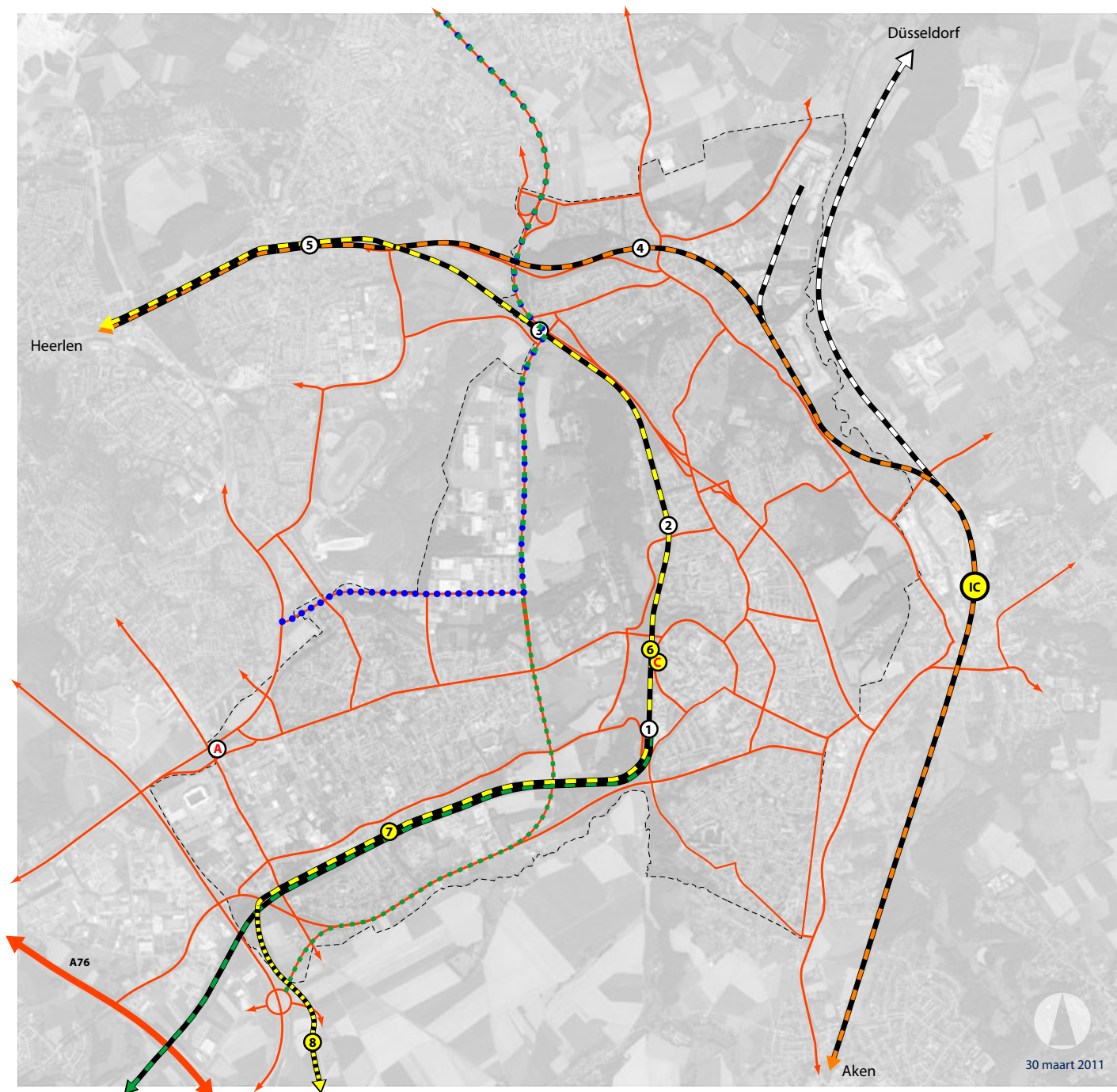
Wat willen we zijn

- een vitale 'park'-stad met een leefomgeving van hoge kwaliteit.

Wat gaan we doen

- bevolkingsdaling gebruiken als hefboom voor verbetering van ruimtelijke kwaliteit
- ruimtelijke ontwikkeling laten leiden door het landschap
- versterken beekdalenstructuur
- versterken van groene waarden en natuurgebieden binnen de 'park'-stadgedachte

- realiseren van groene verbindingen en groene stepping-stones in de woonwijken
- groenkwaliteiten blijven benutten als basis voor toeristisch-recreatieve groei
- creëren van meer eenheid en kwaliteit in de openbare ruimte
- verder versterken van de kwaliteit van de stadsentrees
- In nieuwe ruimtelijke plannen worden de aspecten stedelijke wateropgave en klimaatadaptatie integraal meegenomen.

LEGENDA:

- Wijkontsluitingswegen
- Rail (pers. + goed.)
- Rail (Avantislijn) / nieuw tracé
- Rail (toeristisch) / Miljoenenlijntje
- Rail (IC Heerlen - Aken)
- Buitenring vastgesteld tracé
- Buitenring voorkeur Kerkrade
- ① Station Kerkrade
- ② Station Chevremont
- ③ Station Eygelshoven
- ④ Station Eygelshoven-Markt
- ⑤ Station Landgraaf
- ⑥ Nieuw lightrail station - Atrium
- ⑦ Nieuw lightrail station - Spekholzerheide
- ⑧ Nieuw lightrail station - Avantis
- IC Station Eurode met toekomstplannen voor IC
- A Busstation Stadion (Rodaboulevard)
- B Nieuw Busstation Kerkrade Centrum
- - - Gemeentegrens

3.1.2 Netwerken: ontwikkeling van infrastructuur en mobiliteit

In deze structuurvisie komt herhaaldelijk aan de orde hoe belangrijk een optimale bereikbaarheid is voor het benutten van de kansen en mogelijkheden voor Kerkrade en voor de regio. Kerkrade zet zich in voor betere verkeersverbindingen en aantrekkelijk openbaar vervoer. Door een kwalitatief hoogstaande en uniforme infrastructuur te realiseren wil de stad haar bereikbaarheid verbeteren.

Voor de toekomstige ontwikkeling van Kerkrade zijn vooral de ontwikkeling van de wegenstructuur en van de railinfrastructuur van groot belang. Beide zijn aangegeven op de kaart 'Infra - ontwikkeling'.

Ontwikkeling van de wegenstructuur

De komende jaren zullen aanzienlijke veranderingen optreden in de Kerkraadse wegenstructuur. Het gaat dan vooral om de aanleg van de Buitenring, maar – op kleinere schaal – ook om het verder werken aan een duurzaam veilig wegennet in stad en wijken, om een goed wegbeheer en om goede bewegwijzering. Het parkeerbeleid dient de ontwikkeling van Kerkrade te ondersteunen.

Ontwikkeling Buitenring

Het project Buitenring behelst de realisatie van een provinciale weg die samen met de A76 en de N281 een volledige ringweg rondom de regio zal vormen. Doel is het verbeteren van de aansluitingen op (inter) nationaal en (inter)regionaal verbindende wegen en het versterken van de economische en de toeristisch-recreatieve structuur in de regio. Tevens dient de Buitenring de bereikbaarheid van de bestaande woonkernen te verbeteren en de verkeersveiligheid en leefbaarheid in deze gebieden te verbeteren.

Volgens de uitgangspunten van de projectdragers (initiatiefnemer is Provincie Limburg die bij dit project nauw samenwerkt met de regio Parkstad Limburg) dient de Buitenring een volwaardige autoweg te worden met twee rijbanen (met twee rijstroken per rijbaan) en een ontwerpsnelheid van 100 km per uur (buiten de bebouwde kom). Op de kaart 'Infra - ontwikkeling' zijn twee varianten op Kerkraads grondgebied aangegeven. De ingebruikname van de Buitenring is voorzien in 2015.

In Duitsland bestaan daarnaast plannen voor de aanleg van de B258n, als verlengde van de huidige B258 en daarmee de verbindingsweg voor de Kreis Aachen met de Buitenring en een alternatief voor de Duitse randweg L232. Echter hierover is aan

Duitse zijde nog geen overeenstemming. Gemeente Kerkrade is tegenstander van de aanleg van de B258n vanwege de aantasting van het landschappelijk en ecologisch waardevolle Crombacherbeekdal en het aangrenzende Horbacher Börde.

In de zomer van 2010 heeft de Provincie het ontwerp-Provinciaal Inpassingsplan (PIP) voor de Buitenring ter inzage gelegd. De gemeente Kerkrade heeft een uitgebreide zienswijze ingediend. Met name nut en noodzaak van de voorliggende variant acht Kerkrade onvoldoende aangetoond. Daarnaast levert de weg in de voorgestelde vorm op diverse fronten een veelheid aan knelpunten op. De gemeente Kerkrade is daarom tegen de voorkeursvariant en geeft zelf de voorkeur aan de variant via de Tunnelweg, die als één van de alternatieven is onderzocht. Beide varianten zijn op de ontwikkelingskaart aangegeven. Op 8 oktober 2010 is door Provinciale Staten van Limburg het provinciaal inpassingsplan Buitenring PSL vastgesteld en daarmee ook het voorkeursstracé van de provincie en de regio.

Duurzaam Veilig

In het kader van het programma 'Duurzaam Veilig' zijn in Kerkrade, net als in de rest van het land, alle wegen onderverdeeld in drie categorieën, te weten:

- Stroomwegen (autowegen).

WERKVERKEER

- Gebiedsontsluitingswegen (wegen die de stroomwegen verbinden met de verblijfsgebieden).
 - Erftoegangswegen (wegen die toegang bieden tot de erven van o.a. woon- en werkbestemmingen).
- De onderverdeling maakt de verblijfsgebieden zichtbaar. Dit zijn gebieden waarin de auto gelijkwaardig is aan de fietser en voetganger en waar een maximum snelheid geldt van 30 km/h. Vooral de overgangen van gebiedsontsluitingswegen naar de verblijfsgebieden dienen helder gemarkeerd te zijn. Verder zijn in de verblijfsgebieden zo min mogelijk (fysieke en juridische) verkeersmaatregelen van kracht.
- Het resultaat dat met het programma Duurzaam Veilig wordt nagestreefd:
- een rustiger straatbeeld met minder verkeersongevallen;
 - een goed functionerend wegennet dat past bij de gebruikers;
 - duidelijke informatie voor verkeersdeelnemers.
- De afronding van het aanpassen van de verblijfsgebieden is voorzien in 2011.

Figuur 12. Nieuwe IC-verbinding
Heerlen - Aken

Ontwikkeling stedelijke linten

In hoofdstuk 2 is het ontstaan van de stedelijke linten in Kerkrade beschreven en is tevens aangegeven welke functieveranderingen deze in de loop der tijd hebben ondergaan. Voor de identiteit en het ruimtelijke karakter van Kerkrade is het belangrijk de bestaande lintstructuren te respecteren. Dit kan alleen door bepaalde functies op de linten te versterken (denk hierbij bijvoorbeeld aan de aanwezige werklocaties) of te wijzigen (door bijvoorbeeld leegstaande winkelen werkruimtes een woonfunctie te geven). De verkeersfunctie kan op bepaalde punten worden teruggedrongen, door wegen slechts toegankelijk te maken voor langzaam rijdend verkeer of openbaar vervoer. De inrichting van deze wegen dient hierop te worden afgestemd. Op de kaart 'Wonen - ontwikkeling' (paragraaf 3.1.3.) zijn de linten waar deze ontwikkelingen voorzien worden, aangegeven.

Ontwikkeling railinfrastructuur

Met het oog op de ligging van Kerkrade zijn goede – internationale – spoorverbindingen een belangrijke randvoorwaarde voor ontwikkeling. Kerkrade is momenteel vooral eindstation. Dit gaat echter veranderen. De belangrijkste ontwikkelingen op een rij:

Ontwikkeling intercity (IC) verbinding tussen Heerlen en Aken

Een belangrijk resultaat van de samenwerking tussen de Stadsregio Parkstad Limburg en de Städteregion Aachen is het versterken van het grensoverschrijdend openbaar vervoer. De intercity Amsterdam – Eindhoven – Heerlen zal in dat kader worden doorgetrokken naar Aken (Campus RWTH en Aachen Hauptbahnhof). Daar vindt de reiziger overstapmogelijkheden naar snelle (internationale) railverbindingen als de Thalys en de ICE. Om een duurzame en effectieve exploitatie van deze verbinding met Aken uiteindelijk mogelijk te

maken, moeten er – naast de al geplande aanleg van het passeerspoor in Landgraaf – diverse technische aanpassingen worden uitgevoerd. Het betreft onder meer een spoorverdubbeling en elektrificatie op het baanvak tussen Heerlen en Herzogenrath. Figuur 12 toont het geplande IC-traject en de verbinding die Kerkrade daarmee heeft.

Ontwikkeling Avantislijn

De treinen die op dit moment vanuit Maastricht en Heerlen in Kerkrade-Centrum eindigen, zullen in de toekomst via een kort stuk nieuw spoor via Aachen-Richterich en de RWTH-Campus het HST-station in Aken rijden. Vervolgens zullen ze doorrijden naar Stolberg, Eschweiler en Düren. Deze nieuwe verbinding heet de Avantislijn, genoemd naar het grensoverschrijdend Science- en Business Park Avantis. Tussen station Kerkrade-Centrum en Kerkrade-West wordt het bestaande spoor geschikt gemaakt voor het gebruik door de moderne treinstellen. Tussen Spekholzerheide en Aken-Richterich wordt ongeveer vier kilometer nieuwe spoorlijn gerealiseerd, die bedrijventerrein Avantis volledig ontsluit. Vanuit Richterich kan het spoor vervolgens worden aangesloten op de bestaande hoofdspoorlijn van Aken naar Düsseldorf. Ook zijn er nieuwe haltes gepland. In

Kerkrade zijn deze voorzien ter hoogte van het Atriumgebied en van Spekholzerheide (Kerkrade-West). Beide halteplaatsen zijn een grote stimulans voor de gebiedsontwikkeling die Kerkrade op deze beide locaties voor ogen heeft. Zelfs voor de historische stoomtrein (ZLSM) bieden deze aanpassingen en uitbreidingen nieuwe kansen. In de toekomst kunnen de historische treinen immers tot in Aken doorrijden (figuur 13).

[Nieuw knooppunt openbaar vervoer](#)

In samenhang met de herinrichting van het Atriumterrein en de aanleg van een nieuw lightrailstation Atrium, wil Kerkrade de mogelijkheden onderzoeken van verplaatsing van het bestaande busstation van het Oranjeplein naar de Casper Sprokelstraat. Hiermee wordt een nieuw knooppunt voor openbaar vervoer aan de westzijde van het stadscentrum aangelegd dat voor een betere bereikbaarheid zorgt van de centrumvoorzieningen en van Park Gravenrode (Erenstein en Gaiapark).

[Langzaam verkeer](#)

Naast goede verbindingen voor openbaar vervoer en voor gemotoriseerd verkeer vindt Kerkrade goede verbindingen voor langzaam verkeer (fietsen

en wandelen) belangrijk. In de stadsdeelvisies voor de stadsdelen West, Oost en Noord zullen verbeteringen en/of aanleg van nieuwe langzaam verkeersverbindingen voor dagelijks gebruik (bijvoorbeeld naar school, werk en andere voorzieningen) en recreatief gebruik, nader worden onderzocht.

Verkeer

Wat willen we zijn

- een stad met goede verbindingen
- een stad met een duurzaam veilige inrichting van de woonwijken

Wat gaan we doen

- verbeteren van de bereikbaarheid over de weg
- aanleggen van nieuwe rail verbindingen met Duitsland (intercity en Avantislijn)
- aanleggen van nieuwe stations Atrium en Spekholzerheide
- afronden van het programma duurzaam veilig in de wijken
- (mogelijkheden onderzoeken van) realisatie van een nieuw knooppunt voor openbaarvervoer aan de westzijde van het stadscentrum
- Onderzoek doen naar verbeteringen en/of aanleg van nieuwe langzaam verkeersverbindingen voor dagelijks en recreatief gebruik

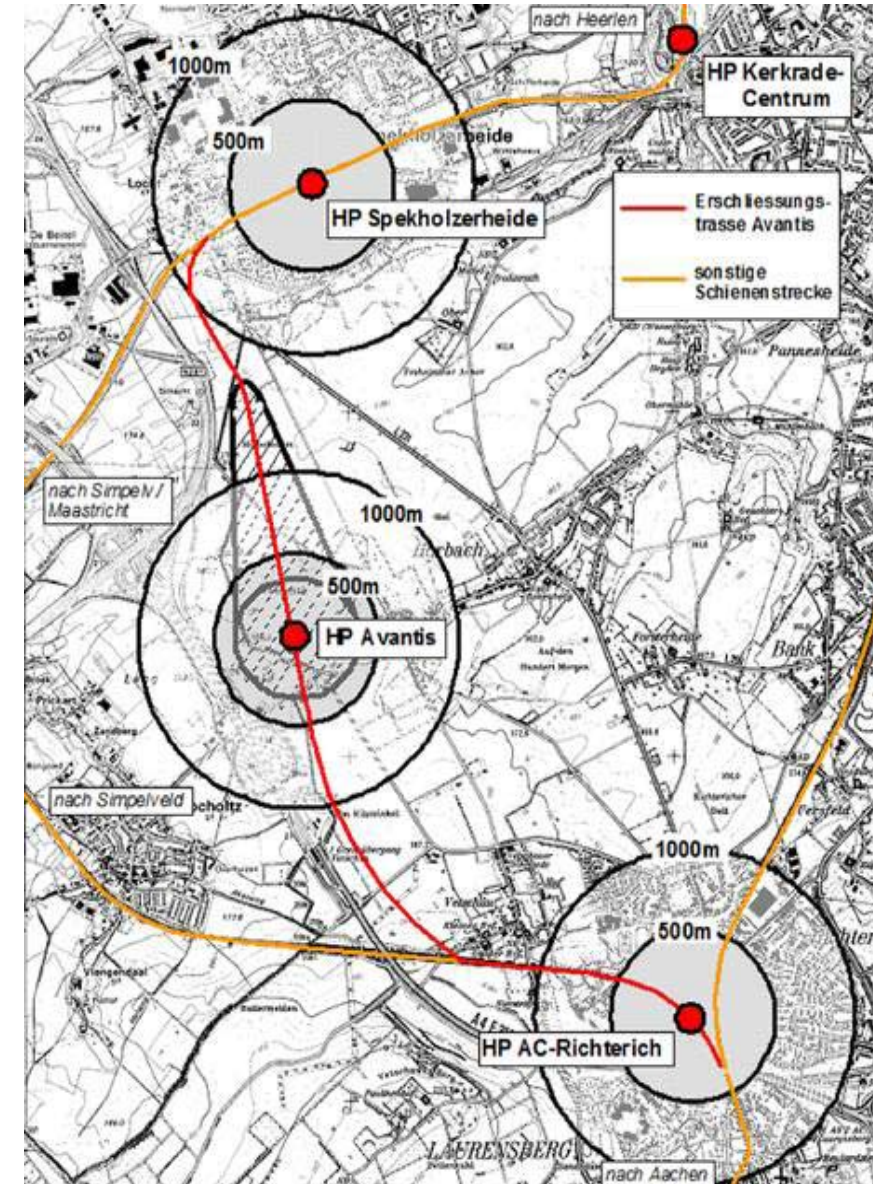
3.1.3. Occupatie: ontwikkeling van de ruimtelijke inrichting

Meest in het oog springend en meest ingrijpend voor de ruimtelijke inrichting van Kerkrade is de noodzakelijke herstructurering van de woningvoorraad als gevolg van de bevolkingsdaling en verandering in de bevolkingssamenstelling. In het verlengde daarvan vinden de komende jaren veranderingen plaats op het gebied van gebouwde voorzieningen, het stadscentrum en de wijkcentra en een aantal stedelijke linten. De wijze waarop voorzieningen, infrastructuur en woonomgeving met elkaar samenhangen heeft ook gevolgen voor de leefbaarheid. Bevolkingskrimp vergt daarom een integrale aanpak waarin sociale, fysieke en economische aspecten een belangrijke rol spelen.

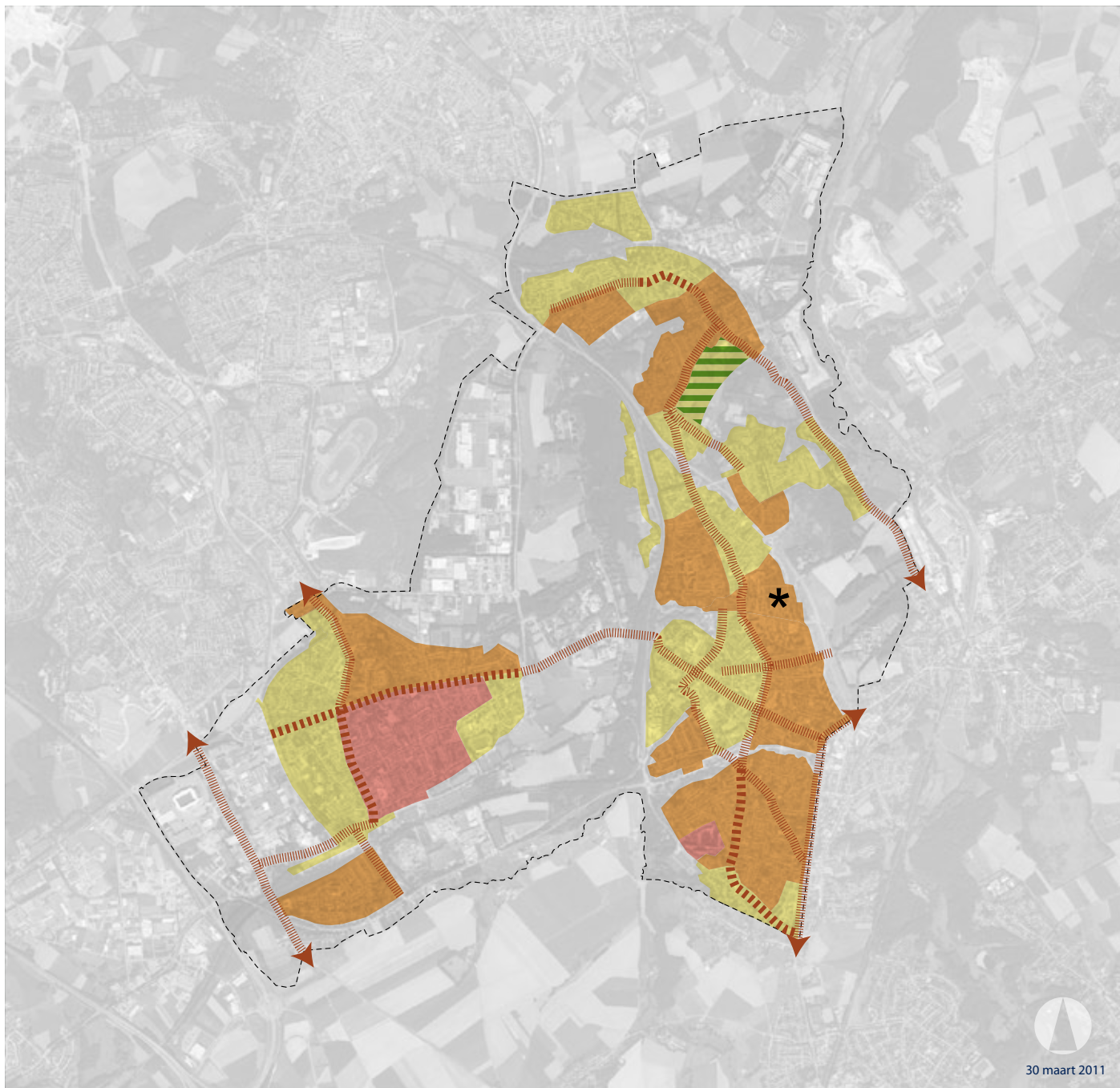
Nieuw in Kerkrade is de wijze waarop tegen deze ingrepen wordt aangekeken. Voor het eerst is gekozen voor 'integrale gebiedsontwikkeling', een aanpak die door alle partijen gezamenlijk gedragen en uitgevoerd wordt, te beginnen in Kerkrade-West.

De woningvoorraad

Ter uitvoering van de Regionale Woonvisie uit 2006 hebben de Parkstadgemeenten en de 11 in de regio actieve corporaties een gezamenlijke visie ontwikkeld op de herstructurering van de woningmarkt in Parkstad

Figuur 13. De Avantislijn met halteplaatsen

LEGENDA:

- Beheergebieden
- Verdunningsgebieden
- Ontwikkelingsgebied - pilot
- Wonen in een groene setting
- Gemeentegrens
- Linten bestaand
- Linten, te ontwikkelen
- * Bijzondere planontwikkeling voorzien

Wonen - ontwikkeling

Limburg voor de periode 2010-2020. Het resultaat is de 'Herstructureringsvisie voor de woningvoorraad Parkstad Limburg', die eind 2009 is vastgesteld. De Herstructureringsvisie vormt – ten aanzien van het thema 'wonen' het regionaal kader voor lokale structuurvisies, stadsdeelvisies en uitwerkingen daarvan. Tevens is de Herstructureringsvisie de basis voor het bepalen van de benodigde middelen en het ontwikkelen van instrumenten. Deze vervolgstappen worden op stadsdeelniveau door gemeenten en corporaties gezamenlijk gezet.

De transformatie-opgave tot 2020 is per gemeente geformuleerd in de vorm van een zogenoemde 'envelop'. Dit is gebeurd op basis van recente bevolkingsprognoses, leegstandscijfers en 'harde' c.q. geaccordeerde woningbouwplannen. Deze envelop bestaat uit een kwantitatieve en een kwalitatieve transformatieopgave met als peildatum 1-1-2010. Omdat de envelop de basis vormt voor de opgave, is deze door alle partners vastgesteld. De cijfers zullen jaarlijks gemonitord worden.

De Herstructureringsvisie bevat informatie op regionaal, gemeentelijk en stadsdeelniveau. Op de kaart 'Wonen - ontwikkeling' zijn de afspraken voor Kerkrade weergegeven.

1. beheergebieden:

Gebieden waar, behalve eventuele realisatie van reeds geprogrammeerde 'harde' woningbouwplannen (zgn. ABC-plannen), in principe geen herstructurering van de woningvoorraad plaatsvindt. Wel kunnen hier overige ontwikkelingen plaatsvinden, niet zijnde woningbouwherstructurering. Deze gebieden zijn in geel aangegeven op de kaart 'Wonen - ontwikkeling'.

2. verdunningsgebieden:

Gebieden waar een kwaliteitsslag gemaakt kan worden door verdunning van het wonen, het verminderen van de druk op het openbaar gebied, vergroening en verbetering van leefbaarheid in het algemeen. Hierbij kan gedacht worden aan sloop en nieuwbouw, maar ook aan samenvoeging en aanpassing van woningen. Deze gebieden zijn in oranje aangegeven op de kaart 'Wonen - ontwikkeling'.

3. ontwikkelingsgebieden:

Gebieden waar door de gemeenten (en partners), in het kader van de krimp, reeds (integrale) plannen zijn opgesteld en die structuur - en functieverandering omvatten. Deze gebieden zijn in licht rood aangegeven op de kaart 'Wonen - ontwikkeling'. Voor Kerkrade zijn Heilust-Kaalheide en Vroenhof-Bleijerheide als ontwikkelingsgebieden aangewezen.

KERKRADE			
Opgave 2010-2020	WONINGEN	Toelichting	Bron/overige
	1.681	Onttrekking door afname huishoudens en terugbrengen leegstand tot 2%	Bron: Prognif 2009 E,II en Monitor Leegstand 2009 Parkstad Limburg, gegevens per 31-12-2009
	942	Verwachte netto toevoegingen ABC plannen	Bron: Monitor Regionale Woningbouwprogrammering 2009, gegevens per 31-12-2009
	263	Verwachte toevoegingen zorgwoningen	Bron: Programmering Zorgwoningen, d.d. 27-1-2010
	2.886 Maximale onttrekking	De grootte van de totale onttrekking tot en met 2020 is afhankelijk van realisatie van de verwachte toevoegingen: het zijn "communicerende vaten".	
	---	Vervangingsopgave: kwalitatieve aanpassing en/of transformatie van de bestaande woningvoorraad	In het Burgeronderzoek Parkstad Limburg 2009 zijn geen vragen over dit thema gesteld, dus geen gegevens beschikbaar
	2886	netto toevoeging door 'overige plannen': D/E plannen en overige bij de gemeente bekende capaciteiten	Bron: Woonmonitor 2009 Parkstad Limburg, gegevens d.d. 31-12-2009

Transformatieopgave: de envelop voor Kerkrade

Bron: Herstructureringsvisie Parkstad Limburg

Nieuwbouw Kloosterpark Pannesheide (Bleijerheide)

De gebiedsontwikkeling van Heilust-Kaalheide is al in 2009 voortvarend opgepakt in het kader van de Limburgse Wijkenaanpak (zie hieronder). Voor de gebiedsontwikkeling van Vroenhof-Bleijerheide hebben gemeente en Woningstichting Land van Rode de voorbereidingen in 2010 gestart.

Transformatie-opgave

In Kerkrade moeten 2.886 woningen aan de bestaande voorraad worden onttrokken in de periode tot 2020. Het betreft dan zowel huur- als koopwoningen. Vooral met betrekking tot het onttrekken van koopwoningen is behoefte aan specifiek stedelijk - en mogelijk ook regionaal - beleid.

Nieuwbouwontwikkelingen

De opgave uit de Herstructureringsvisie hangt samen met de nieuwbouwambities in Kerkrade, die grotendeels zijn opgenomen in de regionale woningbouwprogrammering 2006-2010. Deze programmering is in 2007 vastgesteld en bevat nieuwbouwplannen in de categorieën A tot en met E. De zogenoemde A, B en C-plannen zijn 'harde plannen', dat wil zeggen dat zij vooralsnog zonder toetsing aan de opgestelde kwaliteitseisen en/of toestemming van de regio kunnen worden gerealiseerd. De

overige plannen dienen conform de werkwijze die is afgesproken voor regionale woningbouwplannen eerst kritisch getoetst te worden en tot slot aan het bestuur van Parkstad Limburg te worden voorgelegd ter goedkeuring.

Een deel van de 'harde' plannen is inmiddels gerealiseerd of in uitvoering, andere stagneren, terwijl de uitvoering van sommige plannen niet langer wenselijk wordt geacht. Met het oog op de nog op te stellen programmering 2011 en verder, zullen daarom ook deze harde plannen kritisch tegen het licht te worden gehouden. Ieder plan dat niet gebouwd wordt, levert immers een 'bijdrage' aan de herstructurering, waardoor minder woningen aan de bestaande voorraad hoeven te worden onttrokken. De komende periode zal Kerkrade, in overleg met haar partners in regionaal verband bezien welke plannen uit de programmering kunnen worden gehaald en op welke wijze dit mogelijk is.

Ondanks de herstructureringsopgave zal er ook aanvullende nieuwbouw nodig blijven om de kwaliteit en de leefbaarheid in de stad te behouden en versterken. Ook deze nieuwe plannen zullen een plekje moeten veroveren in de nog op te stellen

Centrumplan Eygelshoven Materialisatie

Legenda

- 0 = Bestaande beplanting
 - 1 = Platanus acerifolia maat 40
 - 2 = Acer platanoides 'Emerald Queen' maat 20-25
 - 3 = Carpinus betulus 'Fraxi Fontaine' maat 20-25
 - 4 = Gleditsia triacanthos 'sunburst' maat 20-25
 - 5 = Bux meserveae 'Blau Prince'
- Onderbeplanting monumenten (Pustak, St. Jansstraat en Fortboenders) = Bux meserveae 'Blau Prince'
(hoop plantlichtheid)

- ⊙ = Lichenvoeten parkeren
- ⊙ = Lichspots maaltijd
- ⊙ = Straatmeubilair (bankjes / prullankbak)
- ⊙ = Wegfotomarkering 'Invis Circle' WVS 31a (geglaspriest maten bewandigd a155)
- ⊙ = parkoverplaatsaanduiding (P-rijgeli) (VetcoA)
- = Chinese hardsteen (80x120x20/20 cm)
- = 18/20 banden zwart natuursteen tegelplaat
- = 18/20 band zwart
- = PWS band zwart
- = Banden Voska (zwart)
- = Indisch gres plattes recht verband (14x14x7,9 cm)
- = Portugees graniet ketjes (18x10x15x10 cm)
- = Portugees graniet ketjes slijmnet verband (33x10x10x10 cm)
- = Bestaande bestrijting behouden en aanpassen tot aan wegfak
- = 'Reflecting white' idalt
- = Hellingbaan beton (zwart) zwart gres
- = Opslagplaats tusschalter beton (zwart)
- = Topp plein, tennis en kull Chinese hardsteen
- = Wegfak: Straatstaketen keformaat (keperverband) KLEUR: PM
- = Parkeren: Straatstaketen (halfsteenverband) KLEUR: PM
- = Loopstrook: Straatstaketen (halfsteenverband) KLEUR: PM
- = Fietspad: rood idalt

Oktober 2009

woningprogrammering, bijvoorbeeld door uitruil met andere plannen en/of door koppeling aan slooplocaties. Kerkrade zal de komende 10 jaar dus niet alleen slopen, maar ook op maat bouwen, aanpassen en verbeteren.

De kaart 'Wonen - ontwikkeling' bevat verder ook informatie over een aantal andere belangrijke thema's:

Limburgse Wijkanaanpak: pilot Kerkrade-West

In het kader van de Limburgse Wijkanaanpak, een initiatief van de Provincie Limburg, is geheel Kerkrade-West opgenomen als een van de 5 pilotwijken in Parkstad. Doel van de Limburgse Wijkanaanpak is om de herstructurering te versnellen en tegelijkertijd de leefbaarheid in het gebied te verbeteren. Kerkrade kent aan dit proces een zeer hoge prioriteit toe en heeft deze pilot uitgewerkt in een Stadsdeelvisie met een bijbehorend uitvoeringsprogramma. Gemeente Kerkrade, Woonmaatschappij Hestia *groep*, Stadsregio Parkstad Limburg en Provincie Limburg zijn gezamenlijk opdrachtgever voor het

opstellen van de Stadsdeelvisie. Bewoners, bedrijven, instellingen en verenigingen in Kerkrade-West zijn intensief betrokken bij het opstellen van de visie, die tevens bestaat uit een uitvoeringsprogramma, een communicatieplan en een gebiedsexploitatie voor het herstructureringsgebied. Het gebied Heilust-Kaalheide, dat in de Herstructureringsvisie als ontwikkelingsgebied is opgenomen, maakt nadrukkelijk deel uit van deze aanpak. De wijze waarop de pilot Kerkrade-West is opgepakt kan rekenen op nationale belangstelling. Op het niveau van regio en provincie geldt het project als voorbeeld van de wijze waarop met de gevolgen van krimp kan worden omgegaan.

Bijzondere planontwikkeling: Rolduckerveld

In de Herstructureringsvisie zijn ook locaties aangeduid waar bijzondere planontwikkeling plaats gaat vinden. In deze gebieden is sprake van een bijzondere situatie rondom de herstructurering van de woningvoorraad die getypeerd kan worden als exemplarisch (trendsettend) en van belang voor meerdere locaties met gelijklopende vraagstukken

in en buiten de regio. Voor Kerkrade is bijzondere planontwikkeling voorzien in het Rolduckerveld. Deze locatie is een van de eerste gebieden in de regio waar grootschalige sloop heeft plaatsgevonden als antwoord op de eerste symptomen van de bevolkingskrimp. Kerkrade ontwikkelt op deze locatie het idee voor een groene invulling in de vorm van een speelbos annex 'bomenfabriek'. Deze ontwikkeling geeft concreet vorm aan het vergroenen van de stad en is ook inhoudelijk trendsettend in Limburg en in de regio.

Versterking linten

De historische stadslinten, die in het verleden een grote rol hebben gespeeld bij het ontstaan van Kerkrade, zijn voor een deel aangemerkt als zones die een extra impuls kunnen gebruiken. Op de kaart 'Wonen - ontwikkeling' is door middel van een brede rode arcering aangegeven waar de kwaliteit van deze linten voor verbetering in aanmerking komt. In de linten Akerstraat (West) en Veldhofstraat (Noord), waar sprake is van verpaupering en leegstand, is de uitvoering van deze verbeteropgave reeds gestart. De

mogelijkheden tot versterking van het lint dat gevormd wordt door Bleijerheiderstraat en Pannesheiderstraat zal worden uitgewerkt in de stadsdeelvisie Oost.

Versterking centra

Een levendig en multifunctioneel stads -, dorps - en stadsdeelcentrum is noodzakelijk om stad en wijken goed te laten functioneren. Daarom is een aantal centra voorzien van een ster, waarmee de wenselijkheid van versterking van deze centra wordt aangeduid. In Kerkrade komen het stadscentrum en de wijkcentra in West (Carboonplein) en Noord (Centrum Eygelshoven) in aanmerking voor verdere versterking. In de paragraaf 'centrumvoorzieningen' komen deze nader aan de orde (zie kaart 'Voorzieningen - ontwikkeling').

Regioprogramma, MKBA en Regionale woonvisie

Het Regioprogramma bevat de kaders voor de herstructurering van de woningvoorraad en legt tevens verbanden met andere beleidsterreinen. Voor de uitvoering van de herstructurering is een Transformatiefonds in het leven geroepen dat gekoppeld is aan het regionale Transformatieplan. Dit heeft tot doel de overmatige leegstand in de regio terug te brengen. Om dat doel te bereiken wordt in regionaal verband ook onderzocht welke aanvullende maatregelen nodig en mogelijk zijn. Daarbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan samenvoeging van woningen, aan het omvormen van woningen tot zorgwoningen en aan het ontwikkelen van een aanpak van de particuliere woningvoorraad. Ook wordt onderzocht hoe bouwtitels kunnen worden ingetrokken met zo min mogelijk risico's voor planschade. Deze aanvullende maatregelen zijn

verwoord in het rapport "Onorthodoxxxxx" (2010) In het voorjaar van 2010 heeft de Stadsregio Parkstad Limburg een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) laten uitvoeren om te onderzoeken of het investeren in krimpgebieden loont. De conclusie van deze analyse luidt dat dit het geval is. Daarmee vormt de MKBA een verdere ondersteuning van de in gang gezette herstructurering.

De Regionale Woonvisie dateert uit 2006 en is aan herziening toe. Kerkrade zal samen met de corporaties en de buurgemeenten een bijdrage leveren aan deze herziening die in 2011 gereed zal zijn.

Kerkrade is samen met de corporaties ook de komende jaren uiteraard actief betrokken bij de wijze waarop de herstructurering van de woningvoorraad in regionaal verband wordt uitgewerkt en aangepakt.

Wonen

Wat willen we zijn

- een stad met een passende woningvoorraad en een aantrekkelijke woonomgeving

Wat gaan we doen

- samen met partners verder uitwerken en uitvoeren van de Herstructureringsvisie
- uitvoeren van de gebiedsontwikkeling in Kerkrade-West op basis van de stadsdeelvisie
- uitvoeren van de gebiedsontwikkeling Vroenhof-Bleijerheide op basis van de stadsdeelvisie
- uitvoeren van de bijzondere planontwikkeling Rolduckerveld
- versterken van een aantal linten

De Bomenfabriek Rolduckerveld (bron: gemeente Kerkrade)

3.1.4 Duurzaamheid

Kerkrade streeft bij de ruimtelijke ontwikkeling naar een duurzame stedelijke omgeving met een hoogstaand woon-, werk- en leefklimaat voor de inwoners van de stad. Duurzaamheid is onder het motto 'Energie als fundament' een van de zes pijlers in de Intergemeentelijke Structuurvisie en staat aan de basis van toekomstige keuzes, die ook in Kerkrade moeten worden gemaakt. Deze benadering past tevens binnen de uitgangspunten van het Regioprogramma 'Naar een duurzaam vitale regio' (juli 2010). In de stadsdeelvisie Kerkrade-West neemt duurzaamheid dan ook een belangrijke plaats in. Voor de wijk is een duurzaamheidsscan uitgevoerd waarin de aspecten 'people', 'planet' en 'profit' aan de orde komen. In het bijbehorende uitvoeringsprogramma wordt de verbeteropgave voor het thema duurzaamheid uitgewerkt in projecten. De gezamenlijke ambitie voor Kerkrade-West is om de gehele wijk in 2040 energie-neutraal te krijgen. Kerkrade geeft met deze werkwijze een eerste aanzet voor de uitwerking van de regionale visie op duurzaamheid. Om deze ook in de toekomst succesvol te laten zijn, is externe (co-)financiering een belangrijke voorwaarde.

Duurzame ontwikkeling is een concept waarin ecologische, economische en sociale belangen bij elkaar komen. Toepassingen van duurzaamheid vormen dan ook een speerpunt in het strategisch beleid. Kerkrade wil aan de weg timmeren met duurzame, energiezuinige oplossingen voor onder meer de woning-, steden- en wegenbouw. Enerzijds wordt aansluiting gezocht bij het thema 'Nieuwe energie' (zoals opgenomen in de Parkstadagenda en het Regioprogramma), anderzijds worden concrete duurzame toepassingen gezocht voor de inrichting van de wijken. Zo is de afvoer van regenwater in vrijwel de gehele stad afgekoppeld van het rioolstelsel. Kerkrade streeft naar een balans tussen het welbevinden van mensen, de zorg voor het milieu en economische mogelijkheden. De Kerkradse visie op duurzaamheid is verwoord in het Sociaal Klimaatbeleidsplan 2009-2012 waarin fysieke en sociale doelen worden gecombineerd. In 2009 is dit beleid door het Klimaatverbond gehonoreerd met de 'Triple-A-status'.

Met de in Kerkrade werkzame woningcorporaties en huurderfederatie zijn meerjarige afspraken vastgelegd in een convenant dat is gericht op energiebesparing in de bestaande woningbouw. Door energiebesparing kan de CO₂-uitstoot ingeperkt

worden en worden de energielasten voor huurders en huiseigenaren verlaagd. Nieuwe woningen en gebouwen zullen energiezuinig en duurzaam ontwikkeld worden, met oog voor mens en milieu en passend in de maatschappelijke dynamiek. Het project 'de bestaande wijk van morgen' in Kerkrade-West, is hiervan een goed voorbeeld. Samen met de Hogeschool Zuyd en de corporaties Woonpunt en Wonen Limburg werkt de Hestia *groep* in dit project aan duurzame ontwikkeling. Doel is om bestaande woningen duurzaam te renoveren met behulp van energiebesparende technieken die door studenten uit de regio zijn bedacht.

Andere voorbeelden zijn de deelname van de Kerkradse scholen aan het project 'Energieke scholen' dat in Parkstadverband wordt uitgevoerd, het aanstellen van 'energie-adviseurs' en de organisatie (begin 2010) van de tweede editie van de Limburgse dag van de Duurzaamheid in Discovery Center Continium.

Werken aan een veilige en duurzame stad is niet alleen de verantwoordelijkheid van de gemeente. Bewoners, bedrijven en instellingen hebben ook zelf een belangrijk aandeel in het creëren van een duurzame leefomgeving. De gemeente vervult

in dit proces een regisseursrol door innovatieve toepassingen te stimuleren. Het is aan producenten en gebruikers om zodanig in behoeften te voorzien dat komende generaties meer mogelijkheden hebben. Deze nieuwe kijk op duurzaamheid staat ook bekend als het 'cradle-to-cradle principe'. De kern van deze filosofie ligt in het concept: afval is voedsel. Producten moeten zo worden ontworpen dat zij na gebruik op een hoogwaardige manier kunnen worden hergebruikt. Dit idee wordt door de gemeente Kerkrade op lokaal niveau verder uitgewerkt. Omdat bij duurzame stedelijke ontwikkeling de aandacht voor het milieu een aanzienlijke plaats inneemt, volgt hieronder ten slotte een toelichting op de belangrijkste milieuaspecten.

Geluid

Het 'Meerjarige Geluidsactieplan' (2008) heeft tot nu toe niet geleid tot ruimtelijke ingrepen of wijzigingen in de ruimtelijke structuur.

Luchtkwaliteit

De gemeente Kerkrade is in de afgelopen jaren binnen de normen gebleven en zal dit - op grond van landelijke verwachtingen aangaande (auto)mobiliteit en de daaraan verbonden luchtmissies - ook in de nabije toekomst blijven doen.

Bodemkwaliteit

Zoals bekend, is Kerkrade één van de steden in de regio met een mijnbouwverleden. Uit bodemkwaliteitskaarten (1998 en 2006) blijkt dat de bodem in de woon- en buitengebieden van Kerkrade over het algemeen slechts licht verontreinigd is. In 2011 zal nieuw bodembeleid worden opgesteld op basis van het landelijk Besluit Bodemkwaliteit. Dit kan leiden tot enkele kleinschalige bodemsaneringen.

Duurzaamheid

Wat willen we zijn

- een stad met ruimte voor duurzame en experimentele ontwikkeling

Wat gaan we doen

- duurzaamheid uitwerken in de stadsdeelvisie Kerkrade-West
- beheren en ontwikkelen met oog voor (nieuwe) energie

De zonen van Gaia: Gyges en Briareus

Veiligheid is mensenwerk

3.1.5 Veiligheid

Het thema veiligheid loopt als een rode draad door alle thema's die in deze structuurvisie staan beschreven. Veiligheid is niet vanzelfsprekend maar wel een fundamentele voorwaarde voor een goed functionerende samenleving. Veiligheid is ook voorwaarde voor gastvrijheid en daarmee voor het verwezenlijken van de ambities van Kerkrade. We onderscheiden objectieve (meetbaar op basis van bijvoorbeeld aangiftes) en subjectieve (beleefd door de burger) veiligheid. Uit het Burgeronderzoek Parkstad Limburg (2009) blijkt dat de veiligheidsgevoelens van burgers mede bepaald worden door de woonomgeving. In stedelijke gemeenten komen meer onveiligheidsgevoelens voor dan in landelijke gemeenten. Binnen Parkstad scoort Kerkrade gemiddeld.

De Rijksoverheid heeft veiligheid als een belangrijke kerntaak aangewezen en heeft bepaald dat de gemeentelijke overheid de regisseur is voor veiligheid op lokaal niveau. Daartoe is de 'Wet regierol gemeenten' in voorbereiding, die lokale overheden zal verplichten om voor de periode van 4 jaar (2011 – 2015) een veiligheidsplan op te stellen. Kerkrade neemt deze regierol uiterst serieus en is gestart met

de voorbereidingen voor het veiligheidsplan. Kenmerk van dit plan zal in ieder geval het integrale karakter zijn: samenwerking met alle bij veiligheid betrokken partners en opname van vijf veiligheidsvelden:

- veilige woonomgeving;
- bedrijvigheid en veiligheid;
- fysieke veiligheid;
- jeugd en veiligheid;
- integriteit en veiligheid.

Het veiligheidsplan zal uitmonden in een Jaarprogramma Lokale Veiligheid.

Kerkrade heeft de afgelopen jaren ervaring met deze werkwijze opgedaan bij het opstellen van veiligheidsplannen voor de wijken. Deze Wijkveiligheidsplannen, die in alle wijken in uitvoering zijn, zullen daarom als voorbeeld dienen voor het stedelijk plan.

Intussen kiest Kerkrade voor een pro-actieve houding, zowel bij kleine ergernissen als bij ernstige criminaliteit. Er is een spreidings- en saneringsbeleid opgesteld voor bepaalde branches en op gepaste wijze wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheden die de instrumenten voor bestuurlijke aanpak (waaronder Bibob) de lokale overheid bieden. Daarnaast wordt uitvoering gebruik gemaakt van de in de opiumwet

vervatte sluitingsbevoegdheid voor de zogenoemde 'drugspanden'. Kerkrade kent 2 gedoogde coffeeshops, in Eygelshoven-Kom en op de grens tussen Kerkrade-Oost en West, aan de Hammolenweg.

Ook op het vlak van preventie, repressie en nazorg zijn al tal van maatregelen genomen om de veiligheid en het veiligheidsgevoel binnen de gemeente te versterken. Een goed voorbeeld is het Veiligheidshuis Kerkrade. Dit samenwerkingsverband biedt mensen hulp om terugval in ongewenst gedrag als diefstal, jongerenoverlast en –criminaliteit, huiselijk geweld en veelplegeroverlast te voorkomen. Ook zijn projecten als Veilig Wonen en Veilig Ondernemen door de gemeente geïnitieerd en samen met corporaties, politie, bewoners en ondernemers uitgevoerd.

De genoemde Wijkveiligheidsplannen fungeren als richtlijn voor de uitvoering van uiteenlopende veiligheidsprojecten op wijk- en buurtniveau. Veel aandacht gaat daarbij uit naar bijvoorbeeld verkeersveiligheidsprojecten rond scholen en naar allerlei vormen van overlast in de woonbuurten. De corporaties zijn ook in dit opzicht onmisbare partners. Vermeldenswaard is ook de verdere verhoging van de 'hartveiligheid' door plaatsing van defibrillatoren. Kerkrade is trots op dit project, vooral omdat het

wordt gedragen door een uitgebreid netwerk van vrijwilligers, die speciaal voor dit doel zijn geworven en opgeleid.

Om zo adequaat mogelijk te kunnen blijven handelen, blijft Kerkrade investeren in de samenwerking met alle partijen die met veiligheid te maken hebben - zoals politie, brandweer, geneeskundige hulpverlening, corporaties en partners uit het maatschappelijk veld.

Veiligheid

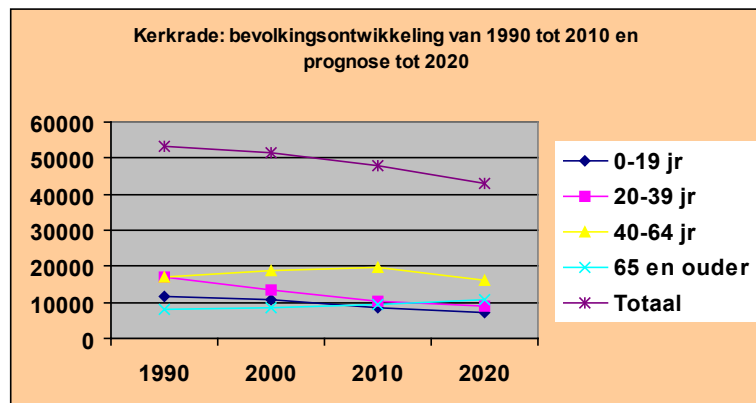
Wat willen we zijn

- een veilige stad voor bewoners, ondernemers en bezoekers

Wat gaan we doen

- voortgaan met de actieve benadering van veiligheid in stad en wijken
- samen blijven werken aan veiligheid met bewoners, ondernemers en partners
- uitwerken van de nieuwe regierol in het lokaal Veiligheidsplan en uitvoeringsprogramma

Figuur 14.

Bron: kerncijfers gemeente Kerkrade, 2009

Figuur 15. Bevolkingsontwikkeling gemeente Kerkrade van 1990 tot 2010 en prognose tot 2020

leeftijdsgroep	1990	2000	2010	2020
0-19	11.549	10.595	8.395	7.100
20-39	16.829	13.317	10.345	9.000
40-64	16.864	18.848	19.541	15.900
65 en ouder	7.888	8.698	9.416	10.900
totaal	53.130	51.458	47.694	42.800

Bron: kerncijfers gemeente Kerkrade, 2009

3.2 Sociaal-economische ontwikkeling

3.2.1 Bevolking

De ingezette bevolkingsdaling en de verandering van de bevolkingssamenstelling zullen naar verwachting doorzetten in de komende decennia. Volgens de huidige prognoses, die zijn weergegeven in figuur 14 zal de bevolking tot 2020 met 11% dalen (krimp). De daling komt grotendeels voor rekening van het jongere deel van de bevolking (ontgroening). Voor het eerst zal in de komende 10 jaar ook de groep tussen 40 en 64 jaar afnemen. Het aantal inwoners ouder dan 65 jaar zal als enige bevolkingsgroep toenemen in de komende 10 jaar (vergrijzing). De afname van de bevolking kan mogelijk versterkt worden door een negatief migratiesaldo (meer verhuizers uit dan naar Kerkrade).

Het aantal huishoudens (bepalend voor de behoefte aan woningen) zal de komende 10 jaar voor het eerst gaan afnemen met 800 huishoudens van 22.700 naar 21.900. De gemiddelde huishoudensgrootte zal eveneens dalen, met name door de toename van het aandeel eenpersoonshuishoudens.

Evenals de ons omringende regio Parkstad heeft Kerkrade dus ook de komende 10 jaar te maken met bevolkingskrimp, een verschijnsel dat sinds kort ook nationaal hoog op de agenda staat. Eind 2009 hebben de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) de provincies (IPO) en het Rijk daarom samen het 'Interbestuurlijk Actieplan Bevolkingsdaling' opgesteld. Hierin is de bevolkingskrimp geanalyseerd en zijn acties opgenomen om de negatieve effecten van krimp aan te pakken. Enkele concrete voorbeelden van de gevolgen van krimp zijn waardevermindering van onroerend goed, verschraving van voorzieningen, toename van leegstand en het wegtrekken van diverse bevolkingsgroepen. De gevolgen van krimp versterken elkaar vaak en kunnen een neerwaartse spiraal veroorzaken. Er zijn acties opgenomen voor de drie regio's die op dit moment het sterkst geconfronteerd worden met bevolkingskrimp: Noord-Oost Groningen, Zeeuws Vlaanderen en Parkstad Limburg. De acties, die zijn opgenomen in het Regioprogramma 'Naar een duurzaam vitale regio', hebben betrekking op de thema's 'wonen', 'ruimte', 'onderwijs', 'arbeidsmarkt' en 'bewustwording'. Bij de uitvoering van het actieplan zijn alle bestuurslagen (Rijk, provincie, regio en gemeenten) en veel maatschappelijke partijen betrokken. Kerkrade zal via de Stadsregio Parkstad

Limburg intensief betrokken zijn bij de uitvoering van het actieplan.

3.2.2 Wonen

De ontwikkeling die Kerkrade de komende decennia zal doormaken op het gebied van het wonen is zeer omvangrijk. Omdat deze ook directe en vergaande gevolgen heeft voor de ruimtelijke structuur, is de ontwikkeling van het wonen beschreven in paragraaf 3.1.3. 'Occupatie: de ontwikkeling van de ruimtelijke inrichting'

3.2.3 Onderwijs

De afnemende bevolking heeft vanzelfsprekend gevolgen voor de onderwijsvoorzieningen. Naar verwachting zal het aantal leerlingen in het basisonderwijs de komende 10 jaar met 9% teruglopen van 2.931 in 2010 naar 2.686 in 2020. Deze daling zal zich vertraagd doorzetten naar het voortgezet onderwijs. Het aantal leerlingen in het speciaal basisonderwijs zal in dezelfde periode met een vergelijkbaar percentage dalen.

Het onderwijs behoort tot de sociaal-maatschappelijke voorzieningen die in Kerkrade als 'basisvoorzieningen' worden aangemerkt. Voor de

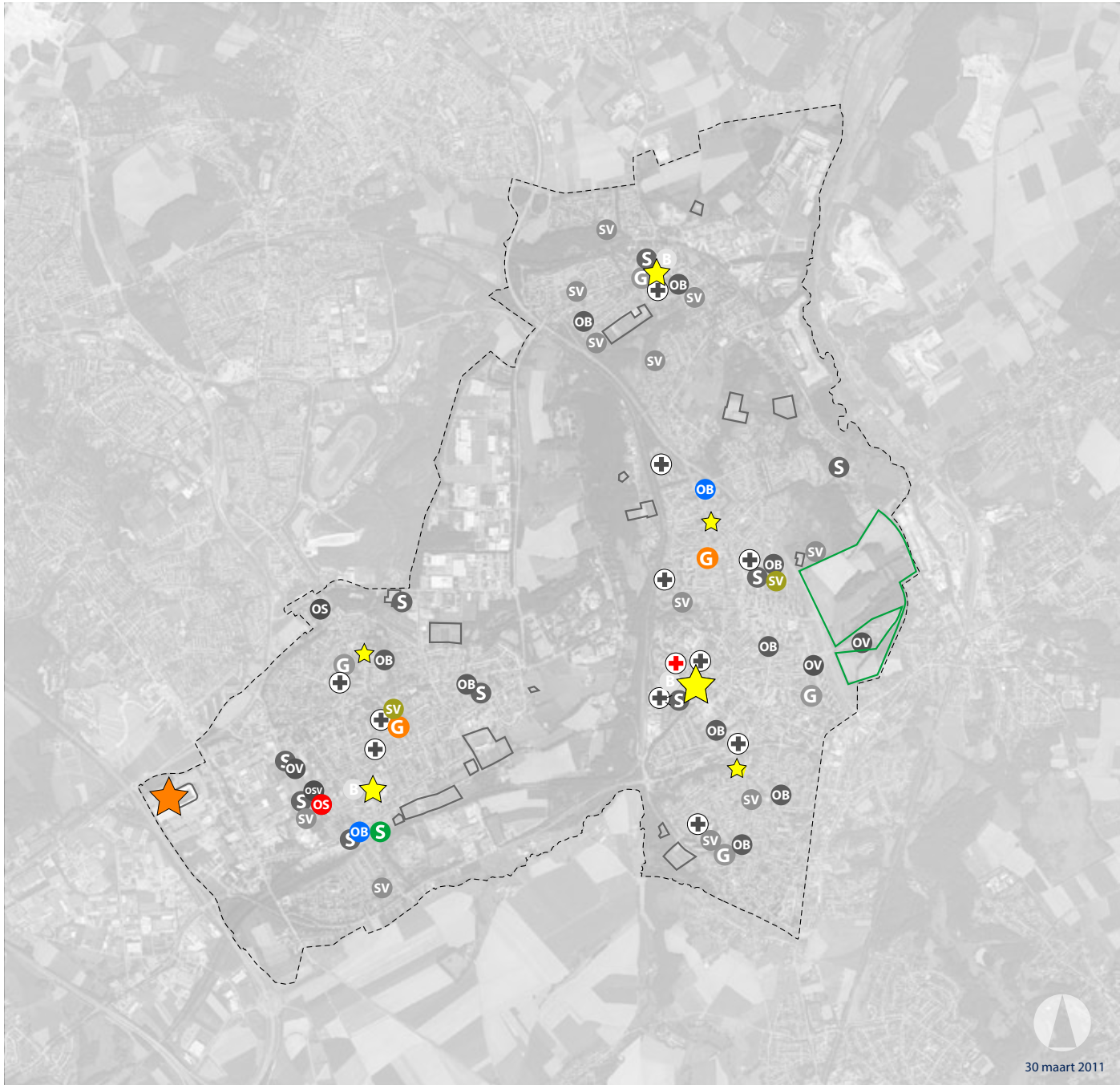
ontwikkeling van deze basisvoorzieningen is een laagdrempelige toegankelijkheid vanuit de wijken vereist. Rekening houdend met de bovenstaande cijfers zal de ingezette koers komende jaren worden voortgezet c.q. afgerond: concentratie van kwalitatief goede onderwijsvoorzieningen in een zestal verzorgingsgebieden. Omdat in de afgelopen jaren al veel is bereikt, zijn de toekomstige ontwikkelingen relatief beperkt. Op de kaart 'Voorzieningen - ontwikkeling', waarop alle ontwikkelingen in kleur zijn aangegeven, is dit duidelijk zichtbaar.

In Kerkrade-West zal op de locatie Plein een nieuwe brede school worden gebouwd waarin de basisscholen van de Gracht en van Spekholzerheide zullen samengaan. In de nieuwbouw is tevens een gymzaal voorzien. Voor deze locatie is gekozen met het oog op de centrale ligging.

Nieuw in Kerkrade-West is ook de school voor speciaal basisonderwijs Arcadia in Spekholzerheide.

In Kerkrade-Oost is de basisschool in Haanrade per september 2010 gesloten en verhuisd naar de zogenaamde 'unilocatie' 'De Blokkenberg' in Chevremont (Akkerheide).

LEGENDA:

- Retail - hoofdcentrum
- Retail - thema gericht
- Retail - wijkcentrum
- Retail - buurtcentrum
- Nieuw - Sportaccommodatie buiten
- Nieuw - Sportaccommodatie binnen
- Nieuw - Speelvoorziening
- Nieuw - Gemeenschapshuis
- Nieuw - Gezondheidszorg voorziening
- Nieuw - Onderwijsvoorziening - basis
- Nieuw - Onderwijsvoorziening - speciaal basis
- Diverse bestaande voorzieningen
- Gemeentegrens

In het voortgezet onderwijs voorziet het Charlemagnecollege een samengaan van de twee sublocaties van Rolduc: de locatie op de Holz en die in het Abdijcomplex.

Het doorontwikkelen van de Brede School 'De Steltloper' in Kerkrade-Oost tot een brandpunt van onderwijs, sport en cultuur in de wijk (ook na schooltijd), zal de komende periode een belangrijk aandachtspunt zijn. Eenzelfde ontwikkeling wordt nagestreefd bij de Campus. De betekenis van het complex voor de wijk en het versterken van de samenwerking tussen de diverse gebruikers staan voor de komende jaren op de agenda.

Om vraag en aanbod zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen heeft de gemeente het 'Integraal Huisvestingsplan' opgesteld. In dit plan zal tijdig rekening gehouden moeten worden met de dalende leerlingenaantallen in het basis- en in het voortgezet onderwijs. Tenslotte voorziet het plan in het bewaken van een adequaat onderhoudsniveau van de bestaande en nieuwe onderwijsvoorzieningen.

Het project 'Moelejaan' dat tot doel heeft taal- en ontwikkelingsachterstand bij kinderen op te sporen

en te verhelpen zal worden voortgezet, evenals de aanpak van vroegtijdig schoolverlaten.

Om de tweetaligheid van leerlingen te bevorderen is het project 'Euregioschool 2009 – 2012' gestart. Het project past binnen de Europese ambitie van Kerkrade en vergroot de kansen van jeugdigen op de arbeidsmarkt.

Onderwijs

Wat willen we zijn

- een stad met kwalitatief goed en toegankelijk onderwijs

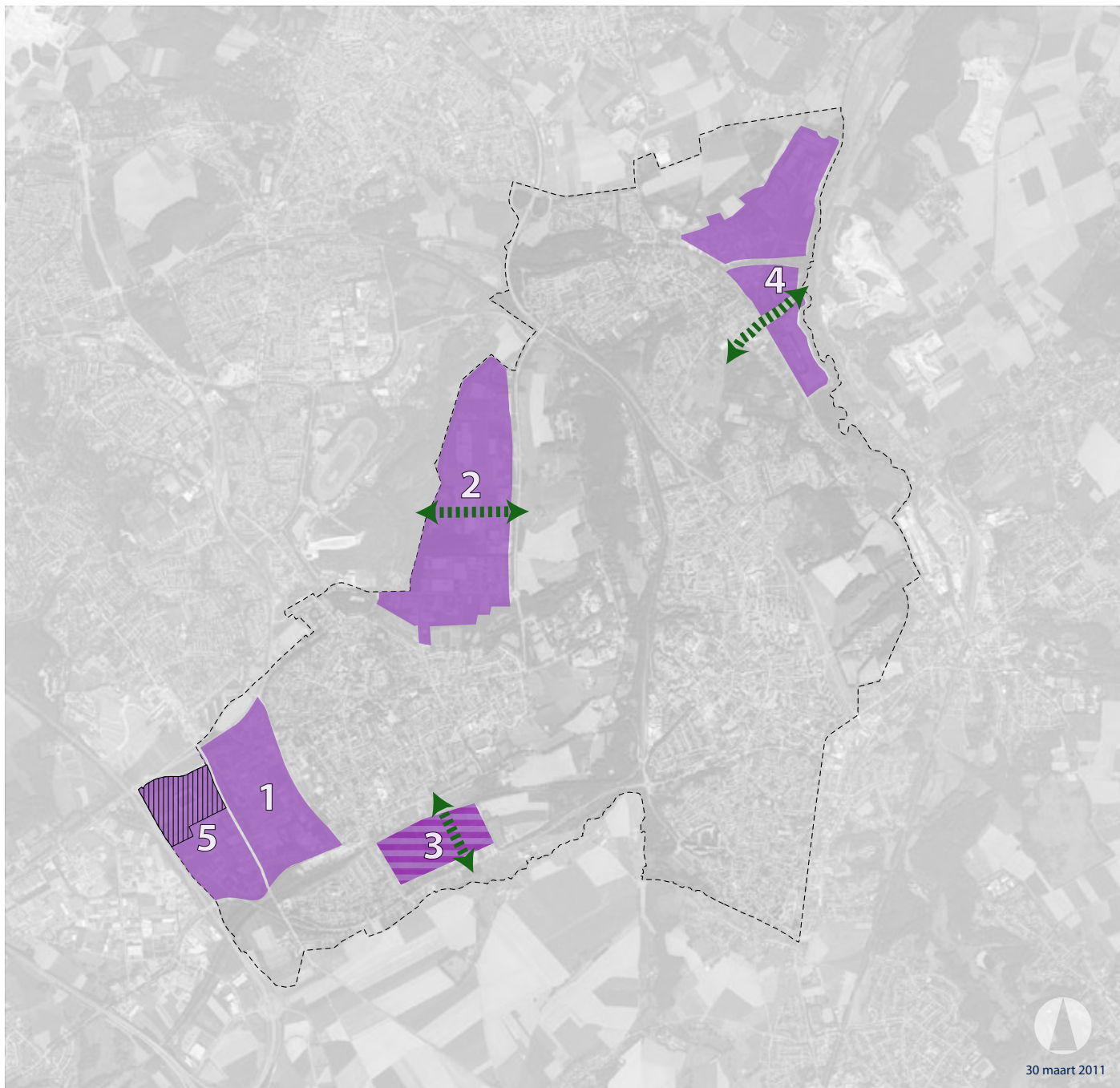
Wat gaan we doen

- afronden van de concentratie van onderwijsvoorzieningen
- versterken van de wijkfunctie van Brede School en Campus
- voortzetten project Moelejaan en aanpak vroegtijdig schoolverlaten
- voortzetten project Euregioschool 2009 - 2012

3.2.4 Werken

Werk is, zeker in tijden van recessie, voor elke stad van enorm belang. Het is de voornaamste vestigingsfactor voor mensen en is dus bepalend voor de aantrekkingskracht: om in de stad te blijven of om er naartoe te verhuizen. In paragraaf 2.3.4. hebben we gezien dat de werkgelegenheid in Kerkrade grotendeels te vinden is op de 5 bedrijventerreinen en in de 7 retailclusters (stads-, wijk- en buurtcentra). Grootste 'werkgevers' zijn de sectoren industrie, handel en zorg. De beroepsbevolking zal tussen nu en 2020 dalen (naar verwachting met 17% van 21.200 naar 17.500). Toch is het, gezien de onzekerheid over economische ontwikkelingen, onmogelijk om op dit moment een inschatting te maken van het aantal werklozen over 10 jaar.

Kerkrade heeft de werkgelegenheid in de afgelopen jaren sterk gestimuleerd en blijft dat ook in de toekomst doen. Voor het beheer, herstructurering en gezamenlijke dienstverlening op de bedrijventerreinen functioneert sinds 2006 ook in Kerkrade het Bedrijventerreinenmanagement Parkstad Limburg (BTM). De eerste bedrijventerreinen, zoals bijvoorbeeld Spekholzerheide, zijn op deze wijze succesvol gerevitaliseerd en behouden daarmee

LEGENDA:

- Bedrijventerrein te herstructureren
- Bedrijventerrein
- 1** Spekholzerheide/Euregiopark
- 2** Dentgenbach
- 3** Willem Sophia
- 4** Julia
- 5** Rodaboulevard
- Thematische retail - sport en leisure
- Zoekgebied groene verbinding
- Gemeentegrens

30 maart 2011

hun aantrekkingskracht voor werkgevers. Op dit moment bereidt de Stadsregio Parkstad Limburg een structurele organisatie voor die als opvolger van het BTM de herstructurering van de bedrijfsterreinen in Parkstad ter hand zal moeten nemen. Partners in dat proces zijn naast de gemeenten ook de provincie, het LIOF en Ondernemend Limburg. Deze inspanning past binnen de geplande revitalisering van de werklocaties in Parkstad, zoals opgenomen in het Regioprogramma.

In Kerkrade-West is de herstructurering van het bedrijventerrein Willem Sophia gepland en opgenomen als onderdeel van de integrale gebiedsontwikkeling. Op regionaal niveau wordt samengewerkt aan het inventariseren van de leegstand van bedrijfsonroerend goed. Het totale oppervlak aan bedrijventerreinen tenslotte, zal in de komende jaren niet worden uitgebreid.

Ook met betrekking tot de retailclusters (centra) zit Kerkrade niet stil. Er is voor alle clusters een lokaal retailonderzoek uitgevoerd. De uitkomsten daarvan worden gebruikt om de ontwikkeling van deze centra, die in Kerkrade-West en in Eygelshoven al gestart is, zoveel mogelijk te stimuleren binnen de kaders die daarvoor zijn aangegeven in de Intergemeentelijke Structuurvisie.

De organisatiegraad onder ondernemers wordt zowel in het stadscentrum als in de wijk- en buurtcentra actief gestimuleerd. In Kerkrade-Centrum is het 'ondernemersfonds' als instrument succesvol geïntroduceerd. Het vergroten van de organisatiegraad maakt het mogelijk kennis en kunde zoveel mogelijk te delen en optimaal te benutten. Startende ondernemers worden in Kerkrade actief begeleid om het zelfstandig ondernemerschap te bevorderen. Een goede visie op de verhouding tussen vraag en aanbod is hierbij noodzakelijk.

Om zo goed als mogelijk aan de vraag van het bedrijfsleven te kunnen voldoen werkt Kerkrade ook aan het versterken van de band tussen onderwijsinstellingen en werkgevers. Dit gebeurt lokaal en in regionaal verband. De Stichting Voortgezet Onderwijs Parkstad Limburg (SVOPL), waar het Charlemagnecollege in Kerkrade toe behoort, is een van de partners in Xperience Parkstad waarin samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven hoog op de agenda staat. Lokaal streeft Kerkrade naar verdere ontwikkeling van de samenwerking met ondernemers. Dit gebeurt ondermeer met het IBK, zijnde vertegenwoordigers van diverse bedrijventerreinen en met ondernemersverenigingen, die diverse retailclusters vertegenwoordigen.

De grensligging van Kerkrade kan ook kansen bieden. De positie van Kerkrade ten opzichte van Duitsland en de talenkennis van de aanwezige arbeidskrachten

is al eerder positief gebleken. Datzelfde geldt voor de verbindende functie van het Eurode Business Center (EBC). Er zal nog meer grensoverschrijdend moeten worden gewerkt en samengewerkt. Met de Kamer van Koophandel en de 'Industrie und Handelskammer' in Aken worden de mogelijkheden van samenwerking en uitwisseling binnen het grensgebied Kerkrade / Aken onderzocht en worden de betrekkingen versterkt. Door het voorzieningenniveau en het economisch profiel aan beide zijden van de grens inzichtelijk te maken, kan de overheid een bijdrage leveren aan het scheppen van nieuwe kansen voor ondernemers.

Voor de economische ontwikkeling van de Euregio is het grensoverschrijdende Duits-Nederlandse Science en Business Park Avantis, tussen Aken en Heerlen, van groot belang. Avantis kan de zogenaamde 'vierde campus' van de RWTH Aachen University worden. De RWTH is één van de belangrijkste universiteiten op het gebied van nieuwe technologieën in Europa. Het is tevens de bedoeling dat Avantis als productiecampus gaat functioneren voor bedrijven

die op de overige campussen in Aken al research doen. Deze ontwikkeling kan ook een positief effect hebben op andere aspecten, zoals bijvoorbeeld het wonen. Kerkrade streeft ernaar om ook het Werkplein Kerkrade een meer Euregionaal karakter te geven, passend binnen de Europese ambitie van de stad.

Kansen voor nieuwe werkgelegenheid liggen tenslotte vooral in de zorg en in de sector toerisme en recreatie. De zorg, die nu al een relatief grote bron van werkgelegenheid is, zal naar verwachting verder groeien als gevolg van de vergrijzing en is minder gevoelig voor conjunctuurschommelingen. In de sector toerisme en recreatie voorziet de regionale toeristische visie een stijging van de totale regionale omzet naar ruim € 450 miljoen in 2020. Speerpunten blijven Park Gravenrode en het Eurodepark.

Werk

Wat willen we zijn

- een economisch gezonde stad met voldoende werkgelegenheid

Wat gaan we doen

- afronden van de herstructurering van de bedrijventerreinen
- versterken van de centra op basis van de nieuwe retailvisie
- blijven stimuleren van ondernemerschap en de samenwerking met ondernemers
- nog beter matchen van onderwijs en werk
- benutten van de grensligging
- versterken van het Euregionaal karakter van het Werkplein Kerkrade
- benutten van de 'groeisectoren' zorg en toerisme/recreatie

Ontwikkeling stadscentrum, onderdeel: masterplan Atriumterrein

3.2.5 Centrumvoorzieningen

In de Intergemeentelijke Structuurvisie zijn het belang en de ontwikkelingsmogelijkheden van alle centrumvoorzieningen in Parkstad vastgelegd. De mate waarin de centra van belang zijn voor de gehele regio is aangegeven in de vorm van de 'wasvoorschriften' XL, L, M en S. Het centrum van Heerlen heeft het etiket XL en zal als hoofdcentrum van de regio ontwikkeld worden. In Kerkrade zijn de centrumvoorzieningen als volgt gerangschikt:

- Kerkrade-Centrum: L
- Kerkrade-West (Carboonplein): M
- Kerkrade-Noord (Eygelshoven): M
- Kerkrade-Oost (Maria Gorettiplein): S
- Kerkrade-Oost (St. Pieterstraat): S
- Kerkrade-West (Piusplein): S

De gemeente Kerkrade is gebonden aan deze indeling en de ruimtelijke effecten van toekomstige plannen dienen hieraan getoetst te worden. Afhankelijk van het antwoord op de vraag of sprake is van een structuurondersteunend of een structuurverstorend initiatief, is regionale en mogelijk provinciale afstemming nodig (het 'nee-tenzij-principe').

Stadscentrum

Geheel in lijn met de Intergemeentelijke Structuurvisie wil Kerkrade het stadscentrum blijven ontwikkelen en versterken. Dat is van belang voor Kerkrade maar ook voor de regio. De ontwikkeling van het centrum van Kerkrade en het belang daarvan voor de regio wordt nog eens benadrukt in het Regioprogramma (2010). Daarin worden ook de relaties met de gebiedsontwikkeling Buitenring en de ontwikkeling van de Avantislijn benoemd. Met een betere bereikbaarheid van het centrum door deze infrastructurele ontwikkelingen zijn er ook potenties voor het aantrekken van consumenten uit Duitsland.

De gemeente streeft voor het stadscentrum naar dynamiek in combinatie met een stedelijke uitstraling, met behoud van de dorpse, gemoedelijke sfeer zoals die in het huidige centrum beleefd wordt. Het centrum is het hart van de gemeente en levert als zodanig een belangrijke bijdrage aan het imago van de stad. Voor de gehele gemeente is het van groot belang een bruisend stadscentrum te bezitten dat voldoet aan de veranderende behoeften en wensen van de consument. Het uitgangspunt voor de toekomst van het centrumgebied is dat versterking in de brede zin van het woord plaats moet vinden. De ontwikkeling

van een kwalitatief goed, gedifferentieerd en compact winkelcentrum met een goede routing is noodzakelijk. Het Distributieplanologisch Onderzoek dat is vervaardigd ten behoeve van de realisatie van het nieuwe centrumplan, onderstreept dit. Een dergelijk winkelcentrum levert de noodzakelijke versterking van het bestaande winkelniveau. Het aanbod aan overige voorzieningen zal op peil gehouden moeten worden. Daarnaast zal het aantal woningen voor jongeren en jonge gezinnen moeten worden uitgebreid. De werkgelegenheid in het centrum moet in elk geval op hetzelfde niveau blijven en zal daar waar mogelijk moeten worden uitgebreid.

Bij de centrumontwikkeling zijn ook het Atriumterrein, het Theater, het voorziene nieuwe station ter hoogte van het Atriumterrein en het gebied rond het Continium betrokken. De gemeente heeft de planologische procedure afgerond met betrekking tot het bestemmingsplan "Kerkrade Centrum, 1e herziening".

Wijkcentra

Naast de ontwikkeling van het stadscentrum bestaat er ruimte voor de ontwikkeling van twee levensvatbare wijkcentra. In Kerkrade-Noord (Eygelshoven) en in

Ontwikkeling stadscentrum, maquette Centrumplan

Kerkrade-West (Carboonplein). De ontwikkeling van beide centra is opgepakt. Het nieuwe winkelhart van Kerkrade-West is in het najaar 2010 geopend. De verbouwing van het centrum van Eygelshoven, waarbij ook het Socioproject en de Markt worden gerenoveerd, is in volle gang.

Het nieuwe hart van Kerkrade-West: Carboonplein (bron: bv Bruls en CO)

Buurtcentra en overige voorzieningen

De drie overige centra (Maria Gorettiplein, St. Pieterstraat en Piusplein) vervullen de rol van buurtaccommodaties, die kunnen voorzien in elementaire behoeften. In principe dienen alle wijken te (blijven) beschikken over een gezondheidscentrum en voldoende buurtvoorzieningen. Dit kan soms in samenwerking met de betreffende organisaties worden bewerkstelligd. Daar waar marktwerking van doorslaggevende betekenis is voor de exploitatie van voorzieningen is wel een trend van versobering zichtbaar. Vitale voorzieningen voor de wijken - en daarom speerpunt van het beleid - zijn de gemeenschapshuizen als multifunctionele accommodaties (MFA's). Deze zijn in de paragraaf 'zorg en welzijn' meer uitgebreid aan de orde gekomen.

Retailvisie

Bevolkingskrimp en vergrijzing, waar Nederland steeds meer mee te maken krijgt, manifesteren zich het sterkst in Parkstad Limburg. Voor een gezonde retailstructuur is het van belang hierop adequaat te anticiperen. De Retailstructuurvisie Parkstad Limburg 2010-2020 heeft als doel te komen tot een duurzame

retailstructuur voor de regio. Met andere woorden: het behouden en versterken van de regionale verzorgingsfuncties (waaronder die van Kerkrade) zodanig dat deze bestand is tegen de demografische ontwikkelingen. Daarbij hoort ook een regionaal afsprakenkader en -methodiek.

De Regionale Retailstructuurvisie Parkstad schetst de situatie per gemeente op hoofdlijnen. Kerkrade-centrum behoort tot één van de regionaal verzorgende centra, ook wel satellietcentra genaamd. Deze centra hebben een verzorgende functie voor delen van de regio (bovenlokale verzorgingsfunctie). Voor de gemeente Kerkrade geldt een bijzondere positie als directe grensgemeente met Duitsland en dan met name ten aanzien van de retailontwikkelingen én de Duitse winkelplanning. Deze zijn immers van sterke invloed op de winkelverzorgende positie van Kerkrade.

Op de positie van lokale winkelconcentraties (buurten en wijken), wordt in de Retailstructuurvisie niet uitvoerig ingegaan. Om de juiste afwegingen te kunnen maken en de noodzakelijke acties ter versterking

van de retail in deze winkelgebieden te kunnen uitzetten, is daarom een lokale retailstructuurvisie voor Kerkrade opgesteld. Hierin worden de ambities, de kansen, bedreigingen, sterke en zwakke kanten per winkelconcentratie uiteengezet. Daarmee wordt de eerste basis gelegd voor de acties die de komende jaren ter versterking zullen worden uitgevoerd.

Centrumvoorzieningen

Wat willen we zijn

- een stad met een levendig stadscentrum en gezonde wijk- en buurtcentra

Wat gaan we doen

- het Centrumplan uitvoeren
- de renovatie van de wijkcentra in West en Noord afronden
- de gemeenschapshuizen ontwikkelen tot sociale spil in de wijken

3.2.6 Zorg en welzijn

Op het gebied van zorg en welzijn zullen veel ontwikkelingen blijven plaatsvinden die van invloed zijn op de ruimtelijke structuur en inrichting van stad en wijken. Zoals vastgesteld in hoofdstuk 2, zal de groep Kerkradse burgers in de leeftijd ouder dan 65 jaar in de komende tien jaar toenemen (met gemiddeld 1,5% tot 2,0% per jaar). Deze groep bepaalt in hoge mate de aard en omvang van de vraag naar zorg. Ook het aandeel zogenaamde 'niet-actieve' burgers (zonder betaalde baan) neemt toe. Daarmee zal de vraag naar maatschappelijke ondersteuning in allerlei vormen toenemen en is de Wmo-markt dus een 'groeimarkt'.

Kerkrade verwacht ook in de toekomst te kunnen blijven voldoen aan de vraag. Dit kan in de vorm van een breed aanbod van collectieve, samenhangende voorzieningen die binnen de budgettaire kaders moeten worden geleverd. Voorwaarde is wel dat de eigen netwerken en buurtinitiatieven daarbij ingeschakeld worden, dat er gebruik gemaakt wordt van het groter wordende niet-actievenbestand (SoZaWe, Uvw, uittrekders, gepensioneerden, enz.) en dat er 'slimme verbindingen' gecreëerd worden.

Lokaal beleid

Het lokale gezondheidsbeleid is vastgesteld. In de komende jaren zal dit zich onder meer richten op

preventie en bewustwording. De relatie tussen gezondheid en thema's als bewegen en een gezonde levensstijl zal meer nadruk krijgen. Ook zal een verdere integratie van het concept 'cure en care' (niet-preventieve zorg) plaatsvinden.

Uitgangspunt is en blijft de integrale ketenzorg met wijkvoorzieningen gekoppeld aan het Transmuraal en Medisch Centrum (Atrium) Kerkrade. Kerkrade zet de uitvoering van het masterplan Atrium Kerkrade met de vestiging en ontwikkeling van de Health Care Campus en de inrichting van een poliklinisch centrum voort. De vestiging van overige en andere zorginitiatieven (zoals een reumacentrum) in en nabij het Atriumterrein wordt actief ondersteund. Een nieuw speerpunt is de internationalisering en verdere profilering (met externe imagoverbetering) van de zorgvoorzieningen in Kerkrade. Bedrijven, particulieren en organisaties met innovatieve ideeën voor toepassing in de zorg worden gestimuleerd zich in onze stad te vestigen.

Op wijkniveau ondersteunt de gemeente de verdere ontwikkeling van buurtgerichte medische gezondheidscentra. Van daaruit kunnen huisartsen, tandartsen, praktijkondersteuners, paramedici, apothekers en andere aangesloten partijen

Wonen met zorg in Egelshoven:
nieuwbouw complex Laethof,
impressie (bron: Buro 5)

opereren. Samen met de professionals uit de Sociale Wijkteams zullen de verschillende rollen en verantwoordelijkheden op elkaar worden afgestemd. Kerkrade stelt zich ten doel de maatschappelijke kosten van het vaststellen van medische indicaties terug te brengen. Het gaat hierbij om medische indicaties voor diverse doeleinden, waaronder Wmo, valpreventie, AWBZ, eerstelijnszorg en projecten op het gebied van lokaal gezondheidsbeleid. Het terugdringen van de kosten kan gerealiseerd worden door nu nog gescheiden werkprocessen beter op elkaar af te stemmen en meer informatie uit te wisselen. Vermeldenswaard is het project Hartveilig, waarbij verspreid over de wijken defibrilatoren (zogenaamde AED's) zijn geplaatst. Voor dit project is een uitgebreid netwerk van speciaal opgeleide vrijwilligers in het leven geroepen.

De welzijnsvoorzieningen zullen meer en meer gebundeld worden. De gemeenschapshuizen gaan in deze ontwikkeling een centrale rol vervullen.

Zorgwoningen

In het kader van de herstructurering van de woningvoorraad (zie paragraaf 3.1.3.) worden de gevolgen van de veranderende

bevolkingssamenstelling op de behoefte aan zorgwoningen opgepakt. Er is steeds meer vraag naar kleinschalige woonvoorzieningen met zorgvoorzieningen in de directe nabijheid. In de afgelopen jaren hebben gemeente, corporaties en zorginstellingen de eerste stappen gezet en is een regionaal uitvoeringsplan zorgwoningen opgesteld. Problematisch blijft voornamelijk de particuliere sector en het feit dat de woningmarkt op dit moment stagneert. Veel ouderen betrekken zo niet tijdig een zorgwoning en doen een beroep op (dure) aanpassingen en voorzieningen. Voor deze woningcategorie, veelal eengezinswoningen, moet regionaal een nieuwe aanpak worden ontwikkeld.

Zelfredzaamheid blijft een van de uitgangspunten van de visie op zorg en welzijn. In lijn daarmee wordt in de wijken zoveel mogelijk voorzien in de behoefte aan seniorenvoorzieningen en verpleeghuizen. De doelstelling om mensen zo lang als mogelijk in hun eigen wijk te laten wonen wordt hiermee ondersteund. Vanuit deze visie zal ook de uitvoering van het ouderenwerk verder vorm worden gegeven. Het project 'Kerkrade in Balans', dat tot doel heeft beweging te stimuleren en de kans op vallen te reduceren, is een goed voorbeeld van de actieve wijze waarop Kerkrade te werk gaat.

Figuur 16. Bevolkingsontwikkeling: leeftijdsgroep 0-19-jarigen

leeftijdsgroep	1990	2000	2010	2020
0-19	11.549	10.595	8.395	7.100

Bron: kerncijfers gemeente Kerkrade, 2009

Gezondheidscentrum Eygelshoven

SGL
leeft met
je mee!

Actief

SGL

SGL leeft met je mee!

Begeleiding

Revalidatie

Wonen

SGL

Jeugd

Met de terugloop van het aantal jeugdigen, ook in de komende jaren, wordt het steeds belangrijker om de Kerkraadse jeugd perspectief te blijven bieden in de eigen omgeving. Figuur 16 laat een uitsnede zien uit de bevolkingscijfers voor de leeftijdscategorie 0-19-jarigen.

De (nieuwe) gemeenschapshuizen zullen ook daar een belangrijke rol in gaan vervullen. Kerkrade zet de komende jaren vooral in op het verhogen van het aantal activiteiten voor jongeren. Dit gebeurt in de vorm van het 1001-activiteitenplan dat samen met de jongerencentra en welzijnsstichting Impuls wordt uitgevoerd. Kern van deze aanpak is dat de aangeboden activiteiten zullen worden afgestemd op de vraag die onder de jongeren zelf leeft. Uitvoering van het eerste activiteitenplan is voorzien begin 2011.

Naast de inspanningen die worden verricht binnen het onderwijs, wil Kerkrade ook de gezondheidssituatie van jongeren helpen bevorderen met behulp van voorlichting en projecten over alcoholgebruik, overgewicht en roken. Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) zal verder worden ontwikkeld.

Zorg en Welzijn

Wat willen we zijn

- een levensloopbestendige stad met passende zorg en zelfredzame inwoners

Wat gaan we doen

- handhaven van een breed aanbod aan passende voorzieningen
- stimuleren van zelfredzaamheid, eigen netwerken en buurtinitiatieven
- inzetten op preventie en bewustwording
- ondersteunen van het Masterplan Atrium
- verwelkomen van innovatieve zorgvarianten
- verder ontwikkelen van buurtgerichte gezondheidscentra en sociale wijkteams
- benutten van gemeenschapshuizen als sociale spil in de wijk
- uitvoeren 1001-activiteitenplan voor de jeugd
- bevorderen van de gezondheidssituatie van jongeren
- verder ontwikkelen Centrum voor Jeugd en Gezin

3.2.7 Sport en spel

In hoofdstuk 2 is de inhaalslag beschreven, die de afgelopen jaren is gemaakt met de aanleg en renovatie van vooral de buitensportaccommodaties. Kerkrade wil deze inhaalslag afronden en ook de ontwikkeling van de binnensportaccommodaties ter hand nemen. Over de verdere ontwikkelingsmogelijkheden binnen de sportbeoefening vindt ook regelmatig overleg plaats op regionaal niveau.

Buitensport

Voor aanvang van het seizoen 2011-2012 zullen alle voetbalverenigingen de beschikking hebben over moderne kunstgrasvelden. Dan kan gesteld worden dat het voorzieningenniveau voor de gehele Kerkraadse buitensport weer bij de tijd en klaar voor de toekomst is. Een geheel nieuwe toevoeging aan de bestaande buitensportvoorzieningen is in de vorm van een golfbaan gepland in het Eurodepark. Op de kaart 'Toerisme en recreatie - ontwikkeling' is de locatie en de omvang van de golfbaan – in de directe nabijheid van abdijcomplex Rolduc – aangegeven.

Binnensport

De binnensportaccommodaties zijn over het algemeen verouderd. Veel accommodaties zijn gekoppeld aan (basis)scholen en dus zijn ook de teruglopende leerlingenaantallen mogelijk van

invloed op de toekomst van deze voorzieningen. Vanuit het basisonderwijs bezien zou het huidige aanbod behouden moet blijven om oplopende reistijden tussen school en gymzaal te voorkomen. Dit houdt wel in dat er op termijn overdag meer leegstand in de gymaccommodaties kan ontstaan. Het afstoten van accommodaties (naar verwachting pas na 2020) is een optie, al mag dat niet ten koste gaan van de kwaliteit en praktische invulling van het bewegingsonderwijs. Ten aanzien van de binnensport blijft de combinatie met onderwijs en andere maatschappelijke voorzieningen belangrijk. Om die reden is het wenselijk de binnensport tijdig te betrekken bij toekomstige gebiedsontwikkeling.

Een geheel nieuwe gymzaal wordt gebouwd bij de brede school op de locatie Plein in Kerkrade-West. In deze school fuseren de basisscholen De Gracht en D'r Durpel. De gymzaal aan de Grachterstraat wordt daarmee overbodig. Datzelfde geldt voor de gymzaal aan het Willem Sophiaplein, eveneens in Kerkrade-West. De gebruikers van deze zaal kunnen terecht in de Campus. De sporthal Kerkrade West zal in de toekomst (rond 2020) mogelijk worden vervangen door een nieuwe accommodatie op een meer centrale plek in de wijk. De eerste gedachten gaan daarbij uit naar een combinatie met andere maatschappelijke voorzieningen in de omgeving van de Heilust.

Amateurs ontvangen profs: LHC – Roda JC, opening seizoen 2008

In Kerkrade-Oost worden de komende 10 jaar geen ingrijpende ontwikkelingen in de binnensport verwacht.

In Kerkrade-Noord wordt het Socioproject onder meer door de Provincie Limburg als een voorbeeld gesteld van de wijze waarop sportvoorzieningen met andere functies worden gecombineerd. De sporthal in het Socioproject zal binnenkort een geheel nieuwe vloer krijgen.

Sinds 2007 voert Kerkrade buurt-, onderwijs- en sportactiviteiten uit onder de naam 'BOS-Projecten'. Dit initiatief past binnen het brede scala aan sportstimulering, waarin ook het Huis van de Sport, onderwijsinstellingen en buurtverenigingen een actieve rol vervullen. Doel is om kinderen te stimuleren te bewegen en hen een gezonde en aangename vorm van vrijetijdsbesteding te geven. Na afloop van deze succesvolle sportstimuleringsprojecten, die in het kader van BOS (buurt – onderwijs – sport) worden uitgevoerd, zal voortzetting plaatsvinden in de vorm van sport- en beweegprojecten. Deze worden uitgevoerd in het kader van het Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB).

[Speelvoorzieningen](#)

De toekomstige ontwikkeling van de speelvoorzieningen in Kerkrade is vastgelegd in het

Speelplekkenplan. In de komende tijd zal de gemeente dit plan herijken. Het veranderde gebruik van de speelvoorzieningen en de laatste gegevens over de bevolkingskrimp zullen daarbij worden betrokken.

Sport en spel

Wat willen we zijn

- een stad met een gezond klimaat voor topsport, voor amateursport en voor breedtesport
- een stad waarin sport en spel goed zijn afgestemd met andere maatschappelijke functies

Wat gaan we doen

- afronden van de upgrading van de buitensportaccommodaties
- uitvoeren van de geplande verbeteringen van de binnensportaccommodaties
- ontwikkelen van een visie op de binnensport na 2015
- binnensport betrekken bij toekomstige gebiedsontwikkeling
- herijken van het Speelplekkenplan

3.2.8.Sociale samenhang en gemeenschapsvoorzieningen

Kerkrade wil een stad zijn met een actieve bevolking. Een bevolking die zoveel als mogelijk deelneemt aan het maatschappelijk leven. Kerkrade stimuleert eigen kracht en initiatief, ook wel 'empowerment' genoemd om sociale uitsluiting te voorkomen en sociale weerbaarheid te vergroten. Het project 'Kan Wel', dat samen met de corporaties wordt uitgevoerd en waarbij zelfbeheer door bewoners centraal staat, is hiervan een goed voorbeeld.

Kerkrade staat voor duurzaam sociale ontwikkeling. Dat gebeurt door te zorgen voor goed beleid op de terreinen van onderwijs, sport, gezondheid en jeugd. Overheid, bedrijven en instellingen staan gezamenlijk voor de opgave om mensen hierin te faciliteren en te stimuleren. De belangrijke rol die de Kerkraadse verenigingen hierin vervullen is al beschreven in hoofdstuk 2.

Kerkrade pakt deze items gebiedsgericht en integraal aan. Wijk en buurt vormen de belangrijkste leef- en belevingswereld voor mensen en worden om die reden als maat gehanteerd voor de basisvoorzieningen. De 4 vernieuwde en 2 nieuw te bouwen gemeenschapshuizen (MFA's) zullen een

enorme impuls betekenen voor deze aanpak.

De Sociale Wijkteams, die in het kader van het wijkgericht werken zijn ingesteld, passen goed in deze filosofie. De mens staat centraal. Er wordt vraaggericht gewerkt en bruggen worden geslagen tussen fysieke en sociale aspecten. Maatschappelijke partners zijn daarin onmisbaar. Vanouds zijn bewonersplatforms, wijkplatforms, corporaties, onderwijsinstellingen, politie, maatschappelijk werk en tal van andere (soms tijdelijke) samenwerkingsverbanden dan ook betrokken bij het wijkgericht werken.

Het streven naar activering van mensen geldt vooral voor dat deel van de bevolking dat door omstandigheden niet in staat is actief deel te nemen aan het dagelijks leven. Deze groep ontvangt ondersteuning in de vorm van bijvoorbeeld reïntegratietrajecten, cursussen zelfredzaamheid en schuldhulpverlening. Nieuw hierin is de groeiende maatschappelijke rol van Roda JC Kerkrade. De club en de gemeente hebben samen de ambitie om maatschappelijke projecten te organiseren die de Kerkraadse samenleving ten goede komen. In de vorm van het project 'Roda on tour' is daar ook de jeugdafdeling van de club bij betrokken. Net als het project 'Drop Out' past dit binnen het maatschappelijk programma 'Elf voor Limburg'.

Socioproject Eygelshoven na renovatie, impressie (bron: Arcadis)

Vaak is de hoogte van het inkomen van mensen ook bepalend voor de mate waarin zij participeren in de samenleving. In Kerkrade bestaan daarom verschillende regelingen die het ook voor minder draagkrachtigen financieel mogelijk en aantrekkelijk maken om actief te zijn. Zo kent Kerkrade (financiële) regelingen voor het ondersteunen van (startende) zelfstandige ondernemers, voor het organiseren van uiteenlopende (buurt-)activiteiten, voor het uitvoeren van vrijwilligerswerk en voor deelname aan allerlei sociale, culturele en sportieve activiteiten.

Sociale samenhang en
gemeenschapsvoorzieningen

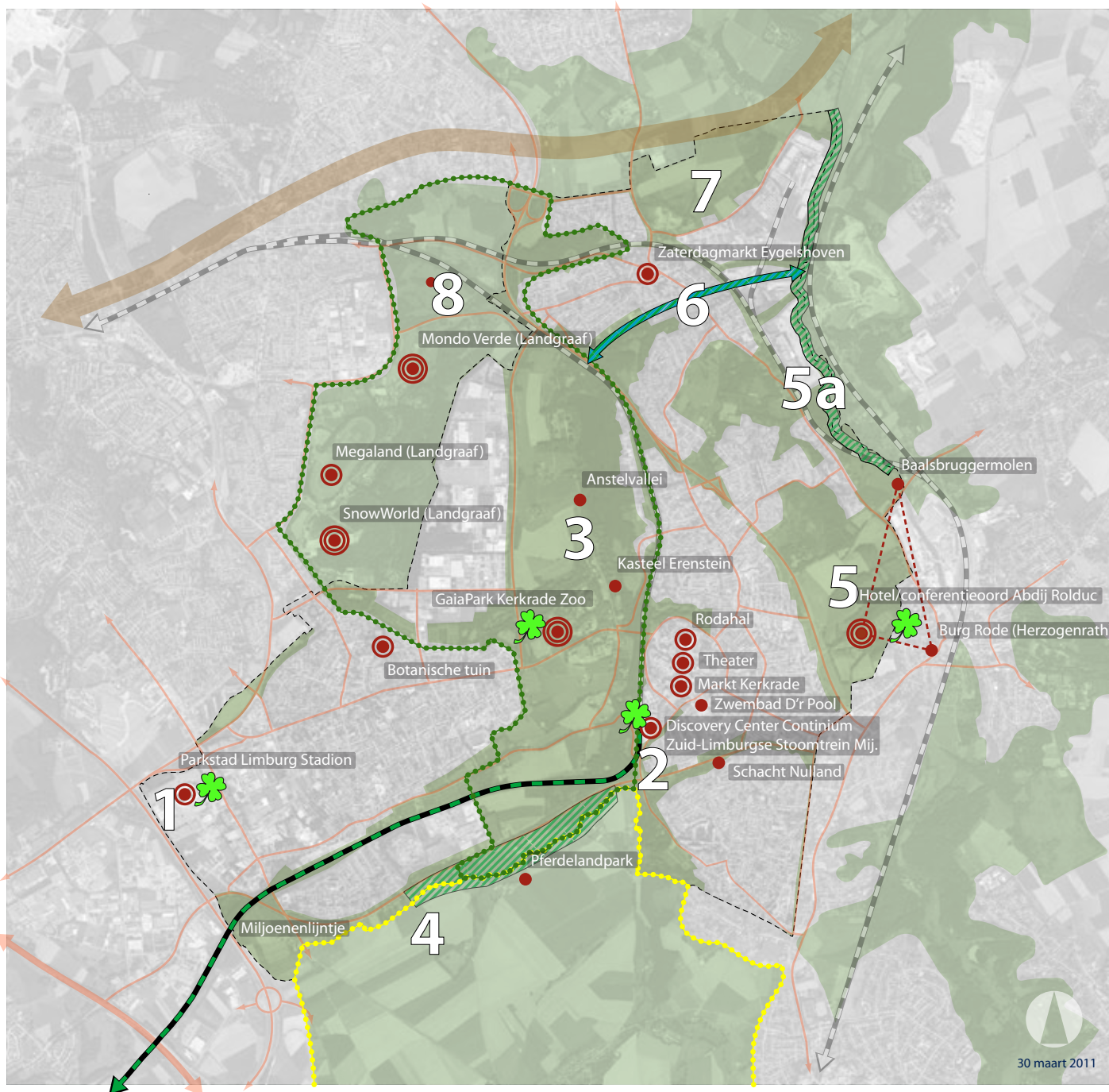
Wat willen we zijn

- een sociale stad met een actieve bevolking

Wat gaan we doen

- stimuleren van eigen kracht en initiatief

- (ver)bouwen van 6 gemeenschapshuizen (MFA's) tot spil in de wijken
- voortzetten van het wijkgericht werken
- blijven stimuleren van het verenigingsleven
- uitvoeren van maatschappelijke projecten samen met Roda JC Kerkrade
- bieden van steun aan burgers waar nodig

LEGENDA:

- Ontwikkeling recreatieve verbindingzones
- Nieuwe ontwikkelingen:**
- 1** Stadion e.o. Thema sport en leisure
- 2** Discovery Center Continium / Explorium
- 3** Hof van Gaia - Nieuw Erenstein - Anstelvallei
- 4** Herstel historische verbinding Katzenpohl - Crombacherbeekdal
- 5** Eurodepark - Golfbaan
- 5a** Wandelverbinding - Groene zone
- 6** Recreatieve route Anselderbeek - Worm
- 7** Integraal project Ubach over Worms (grote boslocatie)
- 8** Waterworld Landgraaf
- Attracties, lokaal niveau
- Attracties, regionaal niveau
- Attracties, internationaal niveau
- "Klavertje 4"
- Historische Driehoek
- Park Gravenrode
- Pferdelandpark
- Via Belgica
- Gemeentegrens

30 maart 2011

3.2.9 Toerisme, recreatie en cultuur

Toerisme en recreatie zijn voor Kerkrade en de regio Parkstad een nieuwe economische pijler geworden. Tussen 2000 en 2010 was Parkstad Limburg de snelst groeiende toeristische regio van Nederland. De afzonderlijke attracties worden steeds beter onderling verbonden en vormen samen ook in economische zin een vliegwielfunctie. Een sterke ontwikkeling van toerisme en recreatie draagt bij aan een:

- sterker wordend imago;
- toenemend zelfvertrouwen en gevoel van eigenwaarde van de bevolking;
- sterkere aantrekkingskracht als vestigingsplaats voor bedrijven en mensen;
- kwaliteitsverbetering van de openbare ruimte en in het bijzonder van de natuurlijke omgeving.

De wijk Kerkrade-West ligt centraal ten opzichte van recreatieve- en toeristische voorzieningen. Voorbeelden zijn GaiaPark, Botanische Tuin, Gravenrode, Pferdelandpark en Parkstad Limburg Stadion en omgeving. Titel van de Stadsdeel visie is 'De Re-creatie van Kerkrade-West'.

Om de krachten te bundelen zijn de Kerkradese attracties onder meer actief in het

Samenwerkingsverband Parkstad Attractief. Verdere ontwikkeling van de attracties draagt bij aan de noodzakelijke economische versterking van de stad en past in de verdere ontwikkeling van de Parkstad-gedachte.

De kaart 'Toerisme en recreatie - ontwikkeling' geeft hiervan een beeld (de bestaande attracties in zwart-wit). Opvallend is het belang dat Kerkrade hecht aan de verdere ontwikkeling van groene verbindings- en wandelzones. Voorbeelden zijn de verbinding bij

het Pferdelandpark, de recreatieve routes door het Wormdal en de recreatieve route tussen Worm en Anselderbeek. Het project 'Wormdal zonder grenzen' is het resultaat van een jarenlange samenwerking tussen de Wormdal-gemeenten (Kerkrade, Landgraaf, Herzogenrath, Würselen, Úbach-Palenberg). Tot dusver zijn meerdere deelprojecten aan weerszijden van de landsgrens uitgevoerd. Op basis van het in 2010 bijgewerkte Masterplan voor het Wormdal wordt de komende jaren verder gewerkt aan de versterking van dit gebied.

Schacht Nulland

Vanwege de ligging in Park Gravenrode is ook de geplande attractie Waterworld in de gemeente Landgraaf opgenomen op de ontwikkelkaart.

De regionale ambities zijn ook verwoord in het rapport 'Strategische Visie op het Toerisme in Parkstad' (2008). Daarin wordt geadviseerd de geplande Buitenring in te richten als een 'LeisureRing'. Langs deze ring moeten 'Rode Clusters' (Clusters van Vermaak) en 'Groene clusters' (voor minder intensieve recreatie) worden ontwikkeld. Voor Kerkrade zijn in dit plan drie rode en een groen cluster voorzien.

Rode clusters

- GaiaPark/Brughof/Kasteel Erenstein (Wildlife)
- Continium/ZLSM
- Parkstad Limburgstadion e.o.

Groen cluster

- Eurodepark/Rolduc, Baalsbrugger molen, Burg Rode/golfbaan

Een verdere regionale ambitie betreft de uitbreiding van de verblijfs capaciteit in de vorm van hotels en congresfaciliteiten. Ook de uitbreiding van verblijfsaccommodaties in de vorm van bijvoorbeeld Bed & Breakfasts en kampeerfaciliteiten passen in

deze ambitie. De vraag naar accommodaties neemt toe als gevolg van het groeiend dagtoerisme. Een groter potentieel aan verblijfgasten kan een positief effect hebben op het bezoek van de dagattracties. Dat past prima in de wens van Kerkrade een gastvrije stad te zijn.

De ambities van Kerkrade worden ook op lokaal niveau geformuleerd. Het rapport 'Gravenrode: op weg naar 2020!' (2007) geeft een handreiking voor de doorontwikkeling van Park Gravenrode. Een van de aanbevelingen betreft voor fase 1 (2008 – 2012) de verbetering van de winstgevendheid door ontwikkeling van integrale concepten in de bestaande bedrijven. Voor het Kerkradse deel is het advies om twee geïntegreerde concepten uit te werken:

- Het eerste is de mogelijke samenwerking tussen de dierentuin en het hotel, om deze thematisch te verbinden en te vermarkten.
- Het tweede concept betreft de samenwerking tussen Discovery Center Continium en de ZLSM.

Op dit moment wordt tevens onderzocht of de Schacht Nulland en omgeving betrokken kan worden bij de toeristisch-recreatieve versterking van dit gebied. Belangrijk in dit verband is de geplande komst van de activiteiten van Science Explorion, dat thans samen met de Sterrenwacht op de Brunssumerheide gevestigd is.

Onderdeel van de Eurode-driehoek: de Burg Rode in Herzogenrath

In de wijk Terwinselen staat de Botanische Tuin voor de opgave om haar attractiviteit te vergroten met het doel meer bezoekers te trekken en meer inkomsten te genereren. Samenwerking met partners in de Euregio - soms in de vorm van Europese projecten – en op lokaal niveau (onder andere het GaiaPark) wordt nagestreefd. De Botanische Tuin wil zich ook steeds meer openstellen voor de omliggende buurt Terwinselen waardoor de historisch gegroeide banden tussen tuin en buurt verder worden versterkt.

Het Eurodepark, gelegen aan de oostzijde van Kerkrade, wordt gemarkeerd door drie historische complexen: Abdijcomplex Rolduc, de Burg Rode en de Baalsbruggermolen. Rond deze drie historische gebouwen heeft Kerkrade een thematisch park (Eurodepark) laten ontwerpen. Als onderdeel van dit park wil Rolduc ter versterking van haar kwetsbare economische positie een 18 holes golfbaan realiseren. Het Eurodepark moet, net als Park Gravenrode, een voorbeeld van duurzaamheid gaan vormen, waarin de belangen van Rolduc, de natuur en de inwoners van Kerkrade met elkaar in evenwicht worden gebracht.

De plannen om het Parkstad Limburg Stadion en omgeving uit te bouwen tot sport- en leisurecentrum zijn door de economische crisis sterk beïnvloed. De mogelijkheden van verdere ontwikkeling van

Kasteel-hotel Erenstein

congresfaciliteiten en van vrijetijdsfuncties worden onderzocht. In het voorjaar van 2010 is aan de zuidzijde van het stadion een nieuw hotel geopend.

Het stadscentrum, als hart van het Klavertje Vier, heeft de afgelopen jaren extra (toeristische) bewegwijzering gekregen en nieuwe wandelroutes in de vorm van de GaiaTrail en het Abdijpad Rolduc. Nieuwe toeristische brochures moeten bezoekers ertoe verleiden om het overige aanbod van de stad te bezoeken. Realisatie van het Centrumplan zal, ook in toeristisch-recreatief opzicht, een grote impuls voor het stadscentrum betekenen.

Gelet op het groeiende aanbod aan congresfaciliteiten in de stad kan Kerkrade met recht ook als congresstad gepresenteerd worden. Zeker in het licht van de economische situatie is echter ook hier zorgvuldigheid geboden bij verdere uitbreiding van het aanbod.

Verblijfstoerisme

In het kader van de Strategische Visie Toerisme Parkstad Limburg wordt niet alleen gemikt op een verdere ontwikkeling van de dagrecreatie (het LeisureRing –concept) maar ook op het toevoegen van verblijfsrecreatie. Daarmee wordt zowel het

primaire marktgebied van de dagattracties vergroot als ook de lokale economie gestimuleerd. Kerkrade wil hierop inspelen en onderzoekt de mogelijkheden. De samenhang met het stadscentrum, de bestaande voorzieningen en natuurgebieden is evident.

Cultuur

Kerkrade bekijkt hoe cultuur en evenementen (van klein tot groot) in de toekomst verder kunnen bijdragen aan het toeristisch-recreatief imago van de stad. Op die manier kunnen slimme verbindingen worden gelegd, kan samenwerking tussen de betrokken partijen worden bevorderd en kan een heldere communicatie en marketing worden opgezet. Daarmee kan ook worden bereikt dat waardevolle uitingen van de Kerkradse cultuur en gemeenschapszin voor volgende generaties veilig worden gesteld.

De culturele rijkdom van Kerkrade is gebaseerd op een breed en gevarieerd fundament. Door samenwerkingsvormen binnen deze brede basis te stimuleren, wil Kerkrade de levensvatbaarheid ervan waarborgen voor de toekomst. Geïnspireerd door en inspeland op de ontwakende Culturele Lente binnen Parkstad Limburg, zal het culturele leven van Kerkrade

zich met een nieuw elan presenteren. Ook bestaande initiatieven en festivals, zoals het WMC en het Orlando Festival, kunnen zich binnen dit perspectief verder ontwikkelen. Initiatieven op het gebied van de kunstzinnige vorming zullen worden omarmd en gestimuleerd.

Ook nieuwe digitale media zullen verder uitgediept en ingezet worden als instrument voor het innoveren van specifieke onderdelen uit het culturele veld.

Kunst in de openbare ruimte; de Kerkradse beeldencollectie

Een goed ingerichte openbare ruimte draagt bij aan het creëren van een prettige sfeer in de stad. Een kunstzinnige inrichting van die openbare ruimte voegt daaraan een extra dimensie toe. Kerkrade beschikt reeds over een geweldige, zorgvuldig opgebouwde collectie van buitenbeelden. Het behoud ervan voor toekomstige generaties staat thans voorop zodat de collectie haar glans behoudt en een inspirerende invloed op de kunstzinnige beleving blijft uitoefenen.

Toerisme, recreatie en cultuur

Wat willen we zijn

- een gastvrije stad met uitstekende toeristisch-recreatieve voorzieningen

Wat gaan we doen

- doorontwikkelen van de huidige attracties en nieuwe attracties
- ontwikkelen van nieuwe (recreatieve) verbindingen tussen attracties
- versterken van het toeristisch recreatieve imago middels een visie op evenementen
- versterken van het toeristisch-recreatieve imago middels communicatie en marketing
- doorontwikkelen van congres- en vergaderfaciliteiten
- (mogelijkheden onderzoeken van) ontwikkelen van alle vormen van verblijfsaccommodaties

LEGENDA

 Gemeentegrens tevens begrenzing plangebied

LANDSCHAP EN GROEN

- Landschappelijk raamwerk
- Water
- Beek / overkluizing
- Ecologische Hoofdstructuur (EHS)
- Provinciaal Ontwikkelingsgebied (POG)
- Ecologische verbindingzone
- Zoekgebied groene verbinding
- Herstel beekdal / beeklandschap

INFRA

- Wijkontsluitingswegen
- Rail (pers. + goed.)
- Rail (Avantislijn) / nieuw tracé
- Rail (toeristisch) / Miljoenenlijntje
- Rail (IC Heerlen - Aken)
- Buitenring vastgesteld tracé
- Buitenring voorkeur Kerkrade
- Bestaande treinstations
- Nieuw lightrail station (Atrium, Spekholzerheide en Avantis)
- Station Eurode met toekomstplannen voor IC
- Busstation Stadion (Rodaboulevard)
- Nieuw Busstation Kerkrade Centrum

WONEN

- Beheergebieden
- Verdunningsgebieden
- Ontwikkelingsgebied - pilot
- Wonen in een groene setting
- Linten, te ontwikkelen
- Bijzondere planontwikkeling voorzien

WERKEN

- Bedrijventerrein te herstructureren
- Bedrijventerrein
- Thematische retail - sport en leisure

VOORZIENINGEN

- Retail - hoofdcentrum
- Retail - thema gericht
- Retail - wijkcentrum
- Retail - buurtcentrum
- Nieuw - Sportaccommodatie buiten
- Nieuw - Sportaccommodatie binnen
- Nieuw - Speelvoorziening
- Nieuw - Gemeenschapshuis
- Nieuw - Gezondheidszorg voorziening
- Nieuw - Onderwijsvoorziening - basis
- Nieuw - Onderwijsvoorziening - speciaal basis
- Diverse bestaande voorzieningen

TOERISME EN RECREATIE

- Ontwikkeling recreatieve verbindingzones
- Nieuwe ontwikkelingen:**
- 1** Stadion e.o. Thema sport en leisure
- 2** Discovery Center Continium / Explorium
- 3** Hof van Gaia - Nieuw Erenstein - Anstelvallei
- 4** Herstel historische verbinding Katzenpohl - Crombacherbeekdal
- 5** Eurodepark - Golfbaan
- 5a** Wandelverbinding - Groene zone
- 6** Recreatieve route Anselderbeek - Worm
- 7** Integraal project Ubach over Worms (grote boslocatie)
- 8** Waterworld Landgraaf
- Attracties, lokaal niveau
- Attracties, regionaal niveau
- Attracties, internationaal niveau
- "Klavertje 4"
- Historische Driehoek
- Park Gravenrode
- Pferdelandpark
- Via Belgica

4

UITVOERING EN
REALISATIE

4 | uitvoering en realisatie

4.1 Uitvoeringsprogramma

De structuurvisie vormt de leidraad bij het stimuleren van nieuwe ontwikkelingen, is het kader voor planologische ontwikkelingen (onder meer de grootschalige transformatieopgave) en is de basis voor overleg en samenwerking met andere partijen. In deze paragraaf is beschreven hoe de gemeente de structuurvisie in meer uitvoerende zin wil gaan realiseren.

De structuurvisie Kerkrade 2010-2020 is – in lijn met de Wet ruimtelijke ordening – niet bindend voor derden. Het geeft wel nadrukkelijk de richting van het ruimtelijk beleid en bijbehorende ontwikkelingen aan. Om de globaliteit en flexibiliteit van deze structuurvisie te waarborgen is geen uitvoeringsprogramma opgenomen.

Voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen zijn respectievelijk worden nader uitgewerkt in de stadsdeelvisies voor de stadsdelen West, Oost en Noord in 2011 en 2012. In deze

structuurvisies op stadsdeelniveau worden globale uitvoeringsprogramma's opgenomen. De stadsdeelvisies met bijbehorende uitvoeringsprogramma's zullen worden vastgesteld door de gemeenteraad. De gemeente zal de beschikbare globale programma's uit de stadsdeelvisies nader uitwerken in een Uitvoeringsprogramma. Dit programma zal eveneens worden vastgesteld door de gemeenteraad.

Het gedetailleerde Uitvoeringsprogramma is een separaat document, dat te zijner tijd juridisch wel onderdeel gaat uitmaken van de structuurvisie en de stadsdeelvisies. Het betreft een programma waarin voor een beperkt aantal jaren de ontwikkelingen en projecten op elkaar worden afgestemd, een financiële doorrekening aanwezig is van ontwikkelingen in de stad en het dekkingsvraagstuk in beeld is gebracht. Dit document dient cyclisch te worden geactualiseerd, waarbij de (toekomstige) stadsdeelvisies mede als input zullen dienen.

Sloop Duplexwoning hoek
Kommerveldlaan - Laurastraat

Nieuwbouw
Kommerveldlaan

Het verder uitwerken van de gewenste ontwikkelingen, inclusief financiële doorrekeningen en dekkingsmiddelen gebeurt dus tijdens het opstellen en monitoren van het gedetailleerde Uitvoeringsprogramma. De stand van zaken van projecten wordt hierin verder uitgewerkt, beschreven en toegelicht.

De beschreven ruimtelijke ontwikkelingen in de stadsdeelvisies zullen vastgelegd worden in nieuwe bestemmingsplannen en/of in de toekomst in beheersverordeningen. Verder heeft Kerkrade de beschikking over juridische instrumenten, zoals bijvoorbeeld de Wet voorkeursrecht gemeenten en de mogelijkheden uit de Wet ruimtelijke ordening, om richting te geven aan de ruimtelijke ontwikkelingen zoals beschreven in de structuurvisie Kerkrade en in de uitwerking hiervan in de (nog op te stellen) stadsdeelvisies.

4.2 Grondexploitatiewet

Op 1 juli 2008 is de grondexploitatiewet (GreWet) van kracht geworden. Deze wet is ingebed in de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening (Wro).

Dit is een belangrijke stap in de verduidelijking van de gemeentelijke regiefunctie bij de invoering van ruimtelijke plannen. Eén van de doelstellingen is de duidelijke wettelijke inkadering van het privaatrechtelijk en een verbetering van het publiekrechtelijk kostenverhaal.

Gemeenten zijn verplicht bij initiatiefnemers van ruimtelijke ontwikkelingen gemaakte kosten te verhalen. Dit kan via het vaststellen van een exploitatieplan, het sluiten van een exploitatieovereenkomst of een anterieure overeenkomst.

De gemeente dient kosten te verhalen als een initiatief mogelijk gemaakt wordt via een bestemmingsplan(herziening), een projectbesluit, een projectafwijkingbesluit of een wijzigingsplan en indien er sprake is van een bouwplan zoals genoemd in artikel 6.2.1. van het Besluit ruimtelijke ordening.

De gemeente Kerkrade wil waar toepasbaar gebruik maken van de mogelijkheden van de wet, met in het bijzonder het kostenverhaal en verevening. De gemeente streeft ernaar met betrekking tot het kostenverhaal zoveel mogelijk het privaatrechtelijk spoor te volgen. Dit wil zeggen dat de gemeente in eerste instantie zal proberen met de eigenaar van een locatie een anterieure overeenkomst te sluiten.

Op basis van de nieuwe Wro dient in ieder geval in een structuurvisie ingegaan te worden op c.q. de samenhang weergegeven te worden van:

- (Bijdrage in) De ruimtelijke ontwikkeling;
- Bovenplanse verevening via fondsvorming;
- Beschrijving van gronden die functioneel samenhangen (bovenplanse verevening).

Met het vaststellen van de Structuurvisie geeft de gemeenteraad een helder basiskader aan om het instrumentarium van kostenverhaal toe te kunnen passen.

Financiële bijdrage in ruimtelijke ontwikkeling

De GrexWet biedt de ruimte om, naast bovenplanse kosten (zie onder), via een overeenkomst (privaatrechtelijk) afspraken te maken over een door een grondeigenaar aan de gemeente te betalen financiële bijdrage aan de ruimtelijke ontwikkeling. Burgemeester en Wethouders kunnen in de anterieure overeenkomst* bepalingen opnemen inzake een financiële bijdrage aan ruimtelijke ontwikkelingen. De financiële bijdrage kan alleen worden gevraagd indien de gemeente beschikt over een vastgestelde structuurvisie waarin ook daadwerkelijk de ruimtelijke ontwikkeling is terug te vinden. Te denken valt bijvoorbeeld aan de aanleg van natuurelementen en maatschappelijke voorzieningen, maar ook aan de verbetering van infrastructurele voorzieningen van een gemeente.

Bovenplanse kosten

Bovenplanse kosten, dat wil zeggen kosten van voorzieningen die dienstbaar zijn aan meerdere plannen en veelal buiten het exploitatiegebied liggen, kunnen voor meerdere locaties of gedeeltes daarvan in de exploitatieopzet worden meegenomen in de vorm van een fondsbijdrage, indien er voor deze locaties of gedeeltes daarvan een structuurvisie is vastgesteld welke aanwijzingen geeft over de bestedingen die ten laste van het fonds kunnen komen. Dit kan zowel in een anterieure als in een posterieure overeenkomst, waaruit duidelijk blijkt hoe de wijze van toerekening van de te verhalen kosten aan de uit te geven gronden zal plaatsvinden. Een samenhangende ontwikkeling van verschillende locaties is mogelijk op grond van een structuurvisie waarin die samenhang duidelijk moet worden beschreven.

Fonds Bovenwijkse Voorzieningen (BOVO)

De gemeenteraad of college van B & W kunnen een exploitatieplan vaststellen voor gronden waarop een aangewezen bouwplan is voorgenomen (art. 6.12). Bij de in werking treding van de GrexWet is kostenverhaal van bovenwijkse voorzieningen hierbij afdwingbaar geworden (middels vergunningsstelsel).

Met bovenwijkse voorzieningen worden voorzieningen bedoeld waarvan het nut de grenzen van de nieuwe bebouwing overstijgt, en derhalve ook bestaande bebouwing/wijken van de voorzieningen profiteren. De gemeente stelt gelijktijdig met het Uitvoeringsprogramma een Nota Bovenwijkse Voorzieningen op waarbij de proportionele toerekening naar kostendragers transparant is en voldoet aan de noodzakelijke (wettelijke) voorwaarden en criteria, en daarmee juridisch houdbaar is. Dit betreft een nadere uitwerking van de bovenplanse kostenverevening. Ook in de jaarlijkse Grondnota zal hieraan de nodige aandacht worden besteed.

** Overeenkomsten die worden gesloten vóór het tijdstip van het vaststellen van een exploitatieplan (nieuw instrument conform de grondexploitatiewet) worden anterieure overeenkomsten genoemd. Indien een overeenkomst wordt gesloten op basis van een exploitatieplan wordt gesproken van een posterieure overeenkomst.*

Verevening

De Wro biedt de mogelijkheid om in een structuurvisie de basis te leggen voor bovenplanse verevening. Tevens is het mogelijk om in een regionaal verband aan verevening van kosten te komen (bovengemeentelijk). Het heeft tot doel een stimulans te bieden om mee te werken aan integrale gebiedsontwikkeling, waarbij de bouw van renderende functies (wonen, bedrijvigheid) wordt gerelateerd aan de bekostiging van diverse maatschappelijke functies (b.v. natuur, recreatie, waterberging, infrastructuur en culturele voorzieningen). De ruimtelijke relatie moet uit de Structuurvisie Kerkrade 2010-2020 en uit de (op te stellen) stadsdeelvisies voor West, Oost en Noord met bijbehorende uitvoeringsprogramma's blijken.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

geraadpleegde bronnen

- . Op hete kolen, Parkstad Limburg, 2003
- . Provinciale Woonvisie, Provincie Limburg, 2005
- . Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL), Provincie Limburg, 2006
- . Regionale Woonvisie Parkstad Limburg 2006-2010, 2006
- . Wmo-beleidsplan gemeente Kerkrade, 2007
- . Regionale Woningbouwprogrammering, onderdeel Kerkrade, 2007
- . Provinciaal en Regionaal Vervoersplan, 2007
- . Uitvoeringsprogramma Platteland in Limburg, Provincie Limburg, 2007
- . Kadernota Economie, Regio Parkstad Limburg 2007-2010, 2007
- . Kadernota Ondernemen in Kerkrade, gemeente Kerkrade, 2007
- . Projectplan Grensland Wormdal, Euregionale 2008, 2007
- . Convenant Veiligheidshuis, gemeente Kerkrade, 2007
- . Nota Integraal jeugdbeleid, gemeente Kerkrade, 2007
- . Nota Sportstimulering, gemeente Kerkrade, 2007
- . De toekomst van Limburg ligt over de grens, advies van de commissie Hermans, mei 2007
- . Koersbrief Kerkrade, voor een strategische discussie over onze gemeente, november 2007
- . Investeren en Verbinden, Coalitie-akkoord Provincie Limburg, 2007-2011
- . Limburgse Wijknaarpak, Leefbaarheidsonderzoek Geo Groep Neer, augustus 2008
- . Integraal Gezondheidsbeleid, gemeente Kerkrade, 2008
- . Kerkrade in cijfers 2008, gemeente Kerkrade, augustus 2009
- . Kerncijfers 2009, gemeente Kerkrade, 2010
- . Burgeronderzoek Gemeentemonitor Kerkrade, 2009

- . Burgeronderzoek Monitor Parkstad Limburg, 2009
- . Intergemeentelijke Structuurvisie Parkstad Limburg 'Ruimte voor park en stad', oktober 2009
- . Interbestuurlijk Actieplan Bevolkingsdaling VNG/IPO/RIJK, november 2009
- . Masterplan Citadel Rode, november 2009
- . Herstructureringsvisie voor de woningvoorraad Parkstad Limburg, december 2009
- . Sociaal Klimaatbeleidsplan, gemeente Kerkrade, 2009
- . Pilot Parkstad Onorthodoxxxx & de Parkstad-5, Parkstad Limburg, januari 2010
- . Samen werken aan de Toekomst, Begroting gemeente Kerkrade, 2010
- . Ondernemend met Krimp, Ministerie van Economische Zaken, 2010
- . Witboek Krimp, gemeente Kerkrade, september 2010
- . Kerkrade een droom van een stad?, Droombrief gemeente Kerkrade, mei 2010
- . Beleidsplan Integrale Veiligheid gemeente Kerkrade, concept juni 2010
- . De Re-creatie van Kerkrade-West, Stadsdeelvisie Kerkrade-West, concept juli 2010
- . Regioprogramma Parkstad Limburg 'Naar een duurzaam vitale regio', juli 2010
- . Kerkradse Wmo-model, voorbeeld van een gekantelde gemeente, Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), augustus 2010
- . Retailstructuurvisie 2010-2020, Parkstad Limburg, vastgesteld december 2010 door de Parkstadraad
- . Collegeprogramma B&W, 2010-2014
- . NRIT onderzoek "Marktmogelijkheden verblijfsrecreatie Kerkrade", januari 2011
- . Reisgids 2030 Kerkrade, februari 2011
- . Stadsdeelvisie Kerkrade-West, februari 2011

BIJLAGE

bijlage

Kerkrade: aantal woningen en inwoners per wijk en buurt op 1-1-2009

Kerkrade-Oost	woningen	inwoners
Centrum	2.294	4.126
Holz	1.211	2.395
Nulland	1.744	3.637
Bleijerheide	2.223	4.415
Erenstein	935	1.872
Rolduckerveld	1.465	2.684
Chevremont	1.677	3.475
Haanrade	952	1.962
	12.501	24.566

Kerkrade-Noord	woningen	inwoners
Eygelshoven-Kom	1.148	2.140
Hopel	1.016	2.267
Waubacherveld	491	1.093
Vink	1.060	2.294
	3.715	7.794

Kerkrade	woningen	inwoners
	23.545	47.697

Kerkrade-West	woningen	inwoners
Spekholzerheide	1.736	3.257
Heilust	1.581	2.943
Terwinselen	1.652	3.919
Kaalheide	1.325	2.938
Gracht	1.021	2.259
Dentgenbach/verspreide huizen	14	21
	7.329	15.337

Bron: Kerncijfers gemeente Kerkrade

Projectnaam: Structuurvisie Kerkrade
Projectnummer: 80684
Datum: definitieve versie 30 maart 2011
Opdrachtgever: Gemeente Kerkrade
Bestuurlijk trekker: Mr. P. J. B. C. Thomas
Contactpersonen opdrachtgever: Mevr. drs. S. Ilbrink / Dhr. drs. R. Loozen
Projectteam: Gemeente Kerkrade
Redactie: Projectteam Gemeente Kerkrade
Eindredactie en grafische vormgeving: SAB
Fotografie etc.: Dhr. W. Pelzer, dhr. H. de Vries en Gemeente Kerkrade

Bezoekadres

Markt 33
6461 EC Kerkrade
Postadres
Postbus 600
6460 AP Kerkrade

www.kerkrade.nl

**Vastgesteld op
30 maart 2011**